PETR SEDLÁK

VÁCLAV JÍRŮ

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obor: tvůrčí fotografie
Vedoucí práce : Prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent : Mgr. Aleš Kuneš

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, září 2001

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci pod vedením Prof. PhDr. Vladimíra Birguse vypracoval samostatně s použitím literatury a podkladů uvedených na konci této práce.

Datum: 6.10.2001

Sedlák Petr

Podpis .....

PODĚKOVÁNÍ

Úvodem diplomové práce bych chtěl poděkovat všem, kteří přispěli podnětnými radami, připomínkami nebo kritikou k dokončení projektu.

Děkuji za odborné vedení při vypracovávání této závěrečné práce zvláště Prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi, dále pak za osobní názory a cenné informace PhDr. Milanovi Krejčímu, Jiřímu Jírů a dalším.

Velmi jsem ocenil snahu vedoucího práce o to, přivést mě k hlubšímu rozpracování tématu, aby celý výsledek byl přínosný a zajímavý v kontextu české fotografie minulého století. Děkuji také za recenzi diplomové práce.

Sedlák Petr

Během přípravy této diplomové práce na mě hluboce zapůsobilo realistické líčení života Václava Jírů v koncentračním táboře a z konce druhé světové války. Postupně jsem také získal větší zájem o historii české fotografie minulého století.

Rád bych přinesl nestranný pohled na zajímavou osobnost Václava Jírů a jeho práci, která ovlivnila dějiny české fotografie v době, kdy fotografii nikdo nebral příliš vážně a teprve se její sdělovací i umělecká úloha vytvářela. Nyní, s určitým časovým odstupem a změnou politického prostředí, je možné hodnotit jeho práci fotografa, novináře, redaktora, spisovatele, kurátora a učitele z jiného pohledu a zamýšlet se nad jeho názory.

Jen samotná jeho fotografická tvorba měla velký rozsah (přes 200 tis. negativů), desítky článků, knih a různých publikací jsou výsledkem jeho práce v dalších oblastech fotografie. Zjistit však více podrobností o něm samotném je obtížné, protože mimo několika krátkých článků a úvodníků k výstavám, jedné útlé monografie od Václava Zykmunda a diplomové práce z FAMU, nebylo toho o něm příliš napsáno. Zůstává tak dostatek prostoru k rozboru jeho osobnosti i díla.

Mohou se proto také vyjádřit ti, co ho znali nebo s ním spolupracovali. Doufám, že souhrn údajů a názorů v této práci nebude ovlivněn dobovými ani politickými názory a tlaky, jako v případě starších textů vztahujících se k Václavu Jírů. Pro přehlednost a zároveň jako pomůcku jsem zahrnul do přílohy přehled článků z Revue Fotografie.

Autoportrét s Burianem, 1937

OBSAH

Životopis

- Dětství a období před válkou
- Léta 1945 – 1980
- Životopisná data

Rozbor díla

Tvorba před druhou světovou válkou

- 30. léta – česká fotografická avantgarda, moderní fotožurnalistika
- Sociální a žurnalistická fotografie
- Reklamní fotografie
- Divadelní fotografie
- Válečná – vojenská fotografie

Tvorba po 2. světové válce

- Socialistický realismus
- Snímky z cest
- Fotografie přírody
- Snímky Prahy
- Kurátorská a výstavní činnost
- Práce v Revue Fotografie
- Rozhovory

Seznam literatury

- Použitá literatura
- Autorské články
- Jmenný rejstřík

Přílohy

- Desátý rok – článek Václava Jiřů
- Obsah Revue Fotografie do roku 1971
- Obrazová příloha

Pasáček, 1928

Životopis

Dětství a období před válkou

Václav Jírů se narodil 31.července 1910 v Doubravanech v jičínském okrese. Byl umělecky zaměřen a rozhodl se pro v té době značně nejistou dráhu fotografa. Před první světovou válkou fotografie neměla dobré postavení. Nebyla uznávána umělecky ani společensky, autoři byli špatně honorováni a fotografií bylo publikováno poměrně málo.

Hudbou k srdci, 1932

Amatérsky fotografoval již jako dítě, později, a to již v šestnácti letech (rok 1926), byl přijat do Českého fotoklubu fotografů amatérů v Praze - Nekázance. Mezi členy tohoto fotoklubu patřily významné osobnosti, jako například Josef Sudek, Jaroslav Krupka, Jiří Jeníček... Toto prostředí ovlivňuje a vytváří jeho názor na fotografii jako prostředek komunikace. Další možností jak získat cenné zkušenosti byla pro Jírů spolupráce s tiskem. Od roku 1927 začíná publikovat v našich a později i v zahraničních časopisech a novinách. Před válkou publikoval například v časopisech Pestrý týden (předchůdce Světa v obrazech), Letem světem, Světozor, Ozvěny, Fotografický obzor a dalších. Díky těmto fotografickým aktivitám si Jírů udržoval kontakty s lidmi z těchto časopisů a to mělo vliv na jeho budoucí kariéru a názory. Nejvíce ho ovlivnili Josef Čapek a Jaromír John. Snímky mu vycházely také v zahraničních časopisech – London News, London Life, Leader, Picture Post, Zeit im Bild, Sie und Er. Jeho práce byly uveřejněny také v ročence Photography Year Book v roce 1935. V této době fotografoval Jírů

téměř vše - města, přírodu, zvířata, trempy, venkovské motivy, sport, balet atd. Později se však zaměřil na několik vyhraněných témat.

V roce 1931 narukoval na vojnu, a to i s fotoaparátem. Vytvořil tak řadu snímků s vojenskou a válečnou tématikou. V roce 1934 začíná spolupracovat s některými pražskými divadly, zejména s Divadlem Vlasty Buriana, jehož je externím zaměstnancem, a také s Osvobozeným divadlem. Množstvím snímků ze zákulisí a portréty známých umělců se mu daří výstižně zachycovat atmosféru divadelního života. Divadelní fotografie tvoří jednu z nejvýznamnějších částí tohoto jeho tvůrčího období. Dále se Jírů věnoval reklamní a propagační fotografii - jako jeden z prvních fotografů u nás se zaměřil zejména na automobily, motocykly a motoristický svět vůbec. Vrcholem jeho tvorby v třicátých letech je však sociální fotografie. Zde měl možnost v plné šíři projevit svou schopnost postihnout smysl zobrazované reality, cit pro pravost okamžiku a pravdivost situace.V roce 1938, v pohnutých zářijových dnech, byl Václav Jírů mobilizován. Aktivně se s fotoaparátem v ruce účastní okamžiků rozhodujících pro náš národ. Jeho snímky jsou výmluvným svědectvím této pohnuté doby. 22. února 1940 byl Václav Jírů pro svou účast na protifašistickém hnutí odporu zatčen gestapem, v letech 1940 – 45 byl uvězněn. Původní rozsudek trestu smrti byl v roce 1941 změněn na doživotní vězení, takže celou válku Jírů prožil po různých věznicích a koncentračních táborech. Na dlouhých pět let byl násilně zbaven možnosti svobodně žít a svobodně tvořit. I toto těžké životní období však Jírů dokázal pro svou tvorbu i pro svůj život zhodnotit. Podle jeho vlastních slov mu tato doba pomáhala tříbit myšlení, prohlubovat city, obohacovat nitro. Poznal otrockou práci, tisíce tváří, osudů, charakterů. Poznal člověka v mezních situacích. Mátožné postavy vězňů, opuštěné palandy, ponurý šerosvit, to vše v několika dochovaných

Trojlístek, 1935

snímcích evokuje tragickou atmosféru válečných let. Důkazem toho, že touto těžkou životní zkouškou prošel vnitřně nezlomen, je kromě několika rukopisů, kreseb a sošek, které se podařilo propašovat z lágrů ven, především kniha Šesté jaro – lidské i tvůrčí zúročení těchto krutých let. V ní popsal utrpení prožité ve vězení v bývalém kostele v Hamelnu a následný pochod smrti do Escherhausenu, který mu podlomil zdraví. Detailně se zaměřil hlavně na události od jara 1945 do konce války. Tato mimořádná kniha opravdu stojí za přečtení.

Léta 1945 – 1980

Když skončila druhá světová válka, mohl se Jírů vrátit z vězení domů. Místo odpočinku se pustil do další práce. Vrací se k fotografování a navíc, přes různé zdravotní problémy, rozjíždí nové aktivity – píše pro tisk, pracuje jako redaktor, publikuje knihy, organizuje různé výstavy a je aktivní ve vedení fotografických spolků. V roce 1948 byl přijat do Svazu československých výtvarných umělců, od roku 1950 byl členem Sdružení výtvarníků Purkyně.

KZ Německo, 1945

Jírů vydal po roce 1945 více než 20 knih. Některé byly obrazovými průvodci, jiné se zabývaly např. teorií fotografie. Jde především o knihu Zrcadlo života a publikaci Základní otázky tvůrčí práce ve fotografii. Kniha Zrcadlo života je zajímavě zpracována jako výpověď a vyprávění o fotografii, o tom, co lidstvu přinesla a také jak sloužila k propagaci nacismu... Je silně ovlivněna jeho prožitky z koncentračních táborů. Základní otázky tvůrčí práce ve fotografii je nezáživná publikace, která se čte jen s obtížemi a nedává čtenářům příliš objevných informací. Tyto knihy jsou zjevně poplatné době svého vydání, bylo v nich

uplatňováno dogma a principy socialistického realismu. Přesto jejich vydání mělo ve své době smysl. V Československu Jírů vydal záplavu dalších knih : Šesté jaro (1946), Raf (1947), Slunečné pobřeží Jugoslávie (1948), Moskva – Leningrad – Kyjev (1958), Praha a Pražané (1960), Prašná brána (1965), Praha – město fotogenické (1968), Kočička a bernardýn (1969), Moře (1971), Současná sovětská fotografie (1972), Pobaltská sovětská fotografie (1974).
V těch knihách, kde se zabýval teorií fotografie, prosazoval především zrovnoprávnění fotografie jako plnohodnotné partnerky ostatních výtvarných umění. Zdůrazňuje sdělovací a komunikační povahu fotografie, neuznává dělení na amatérskou a profesionální fotografii a hlavně se snaží zpřístupnit fotografii každému, kdo o ní projevuje zájem a to je asi největší význam těchto knih. Následující ukázky to potvrzují :

„Především chceme v nejširších řadách našich fotografujících vzbudit zájem o fotografickou tvorbu, tj. o práci vyvěrající z vážného tvůrčího záměru, a přesvědčit pochybovače i ty, kdo o věci dosud nepřemýšleli, že fotografie je – nebo přesněji : může být, věnuje-li se jí uvědomělý, nadaný a schopný tvůrčí pracovník – uměním, stejně jako kterýkoli z ostatních oborů tvůrčí činnosti. Je na čase, aby si co nejvíce našich fotografujících uvědomilo, jaké možnosti tvůrčí práce skýtá fotografování každému, kdo o ně má hlubší zájem, kdo má k takové práci chuť a nezbytnou míru vkusu, především ovšem schopnosti a nadání."
(O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii, s.64)

„Fotografie je velmi způsobilá zaznamenávat a zobrazovat skutečnost, život člověka a pravdu, dovede to možná lépe než kterékoli uznávané umění, stejně však dovede skutečnost a pravdu zkreslit. Někdy také nestačí jediným snímkem sdělit plnou skutečnost, nedokáže říci plnou pravdu a uchyluje se k nápovědím nebo polopravdám. Ale i tyto dobré i neblahé vlastnosti (jimiž se konečně vyznačuje každé umění) dokazují, jak neprávem a nespravedlivě je fotografie dosud tu a tam považována za činnost výhradně mechanickou. Zaznamenat skutečnost a pravdu fotograficky je stejná tvůrčí činnost jako umělecká malba nebo slovesné dílo, neboť stejně jako malíř nebo spisovatel, musí i umělecký fotograf umět skutečnost a pravdu nejdříve rozpoznat a vyhmátnout. I v něm musí nejdříve uzrát zážitky a zkušenosti, i on, stejně jako každý umělec, musí je umět přetavit, zestylizovat, zharmonizovat a ukáznit, tj. podřídit je nejenom všeobecným zákonům tvorby umělecké ale i zvláštním zákonům tvorby fotografické. A tyto zákony jsou v mnohém směru přísnější a jejich plnění je obtížnější, nežli je tomu u zákonů jiné umělecké tvorby." (Zrcadlo života, s.31)

„Je mnoho věcí a otázek o nichž je třeba promluvit v zájmu cti a vážnosti naší fotografie. Například je třeba mnohým dokázat, že fotografie není tajuplnou alchymií, ani pouhou

hračičkou lidí, kteří na to mají. Je také dobré připomenout, že fotografie není jen výdělečným prostředkem – je třeba promluvit do duše všech lidí s neklidnými tvořivými srdci a zburcovat jejich zájem o vážnou fotografickou tvorbu, aby s její pomocí seznamovali a sbližovali člověka s člověkem, svůj národ se světem a naopak, aby jí používali jako tlumočníka ušlechtilých idejí i jako učitele života, krásy, radosti a vkusu. Je třeba abychom nejen rozšířili oblibu fotografie ale i zvyšovali její úroveň, aby uvědomělá fotografova práce byla stejně uznávána a ceněna jako hodnotná díla jiných tvůrčích pracovníků – zkrátka, je třeba dokázat, že i fotografie je vážnou tvorbou, která se může stát nejlidovějším uměním." (Zrcadlo života, s.25)

Dalším výsledkem jeho snah o proniknutí do fotografického dění byla také jeho rozsáhlá redaktorská činnost. V této oblasti mohl realizovat své ambice a nápady. Sestavoval vlastní texty a stati doplněné o fotografie. Vyhledával mladé a neznámé talenty, prosazoval a vydával jejich práce. Svými požadavky a náročností ovlivnil řadu fotografů, mnohdy nepozorovaně ovlivnil jejich pohled na volbu snímku, výřez... Z později známých fotografů pomáhal prakticky a teoreticky celé generaci nastupujících fotografů, pomáhal svými radami přeměnit amatéry v profesionály. Přes své přísné požadavky byl objektivní a také tolerantní. Neprosazoval vždy a za každou cenu svůj pohled na práci, dokázal ocenit i cizí přístup. Tento přístup nebyl tehdy ani nyní u většiny redaktorů obvyklý. Při práci redaktora se však neomezoval jen na českou fotografii, seznamoval českou veřejnost s řadou zajímavých světových i východoevropských fotografů. Dlouhou dobu spolupracoval s šéfredaktorem časopisu Photography Magazine Normanem Hallem. Díky tomu, že tento muž redigoval ročenku Photography Year Book, mohl v ní Jírů již v roce 1935 uveřejnit své snímky.
V 50 letech se podílel spolu s Františkem Čiháken a Františkem Doležalem na prosazování principů socialistického realismu v oblasti fotografie, například v knize O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii. Během svého života byl v řadě výkonných funkcí. Od roku 1951 byl členem redakční rady časopisu Československá fotografie a to až do roku 1957. V roce 1954 se stává ředitelem Tiskové, ediční a propagační služby ÚEPS. Zde působí do roku 1957. Důležitým činem je založení bulletinu Fotografie v roce 1957, z nějž se později (od roku 1959) stává významný čtvrtletník Revue Fotografie. Ten vychází po určitou dobu i v ruské a anglické mutaci(v letech 1973 – 78). Zde má až do roku 1973 prostor pro realizaci svých záměrů. Jeho práci v Revue Fotografie do roku 1972 lze hodnotit pozitivně. Pozdější změny po nástupu Daniely Mrázkové vedou k výraznému zlepšení úrovně časopisu, jak obsahu tak i grafické úpravy. Později se do Revue vrací (roky 1977 - 80), řídí ji skrytě (není

uveden v tiráži) a to na velmi nízké úrovni. V roce 1972 je zvolen do funkce předsedy Svazu českých fotografů a v ní setrvává až do své smrti v roce 1980.

Pionýři, 1954

Jen o vlas, 1966

Životopisná data

Václav Jírů

Fotograf, publicista, spisovatel, novinář, učitel a teoretik.

1910 31. července se narodil v Doubravanech v okrese Nymburk
1926 je přijat do Českého klubu fotografů amatérů v Praze
1927 začíná publikovat fotografie v našich a zahraničních časopisech
1930 fotografuje vojáky
1933 účastní se 2. mezinárodního fotosalónu a 20. výstavy ČKFA v Praze
1934 čestné uznání Svazu čs. klubů fotografů amatérů, začíná spolupracovat s Divadlem Vlasty Buriana, s Osvobozeným divadlem a dalšími pražskými divadly
1936 účastní se Mezinárodní výstavy fotografií v pražském Mánesu
1938 dokumentuje mobilizaci v pohraničí
1939 vstupuje do manželství s Ludmilou Vosykovou, tanečnicí a baletkou ve Švandově divadle
1940 zatčen gestapem a vězněn do roku 1945
1945 přijat do Svazu čs. novinářů, zpětně od roku 1928
1946 vydává knihu „Šesté jaro“
1947 vydává knihu „Raf“
1948 vydává knihu „Slunečné pobřeží Jugoslávie“
1949 vydává knihu „Zrcadlo života“, stává se členem sdružení výtvarníků Purkyně, účast na členské výstavě SČVU - Purkyně
1951 účast na členské výstavě SČVU – Purkyně, působí v redakci měsíčníku Čs. fotografie (do roku 1957)
1952 účast na členské výstavě SČVU – Purkyně v Praze
1953 účast na členské výstavě SČVU – Purkyně v Čechách, Maďarsku, Bulharsku a v Egyptě
1954 účast na členské výstavě SČVU – Purkyně, vydává knihu „O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii“, jmenován ředitelem Tiskové, ediční a propagační služby, kde pracuje do roku 1957

1956 účastní a podílí se na uspořádání 1. Celostátní výstavy barevné fotografie v Praze a v Karlových Varech, účast na výstavách čs. výtvarné fotografie v Moskvě, v Leningradě, v Kyjevě a v Rize
1956-1963 samostatné výstavy v Praze, v Plzni, v Chebu, v Českých Budějovicích, v Teplicích, Trutnově, Uherském Hradišti aj.

1957 předsedou pracovní komise pro fotografii při Ministerstvu kultury (do r. 1959), zakládá revui výtvarné fotografie Fotografie 57, kterou redigujc a graficky upravujc od roku 1957, účast na výstavách Primul salon international v Bukurešti, Praha dnes v Moskvě, 1. Nemzetkozi Müvészi Fotokiállitas v Budapešti (zlatá medaile za barvu)

1958 účast na Světové výstavě EXPO 1958 v Bruselu (3. cena), účast na 1. celostátní výstavě uměleckých fotografií v Praze a v Bratislavě, na Salon international d´art photographique v Nantes, podíl na uspořádání a účast na 1. mezinárodní výstavě fotografií v Praze a v Bratislavě (také v roce 1959), vydává publikaci „Moskva – Leningrad – Kyjev"

1959 samostatná výstava ve Varšavě, účast na 2. Bifotě v Berlíně (udělena cena), na výstavách SČVU v Praze, v Brně a v Ostravě, na výstavě Naši fotografové v SSSR v Brně, vydává knihy „Poesie in Feld und Flur" a „Vom einsamen Kätzen"

1960 účast na výstavě Pohled na východ v Rakousku, Mistrovské fotografie z ČSR ve Vídni, Praha- Moskva 1960 (1. cena), zvláštní cena v umělecké soutěži k 15. výročí osvobození ČSSR, pro Londýn vychází knihu „Nature in Camera" (Artia), v češtině (Teps) a v němčině (Artia) vychází poprvé „Praha a Pražané

1961 pro Stockholm vychází kniha „ Markenas poesi" (Artia)

1962 Artia vydává knihu „Unser Dagor" a Orbis nové vydání knihy „Praha a Pražané", účast na výstavě čs. výtvarné fotografie v Sevastopolu, v Kyjevě a ve Vologdě (také v roce 1963), stává se „Star" fotografem Photography Year Book

1964 udělena Cena hlavního města Prahy, účast na výstavě Čs. fotografie mezi dvěma světovými válkami v Brně, vychází soubor jeho fotografií v edici Profily (Orbis), účast

na fotosalonu SČVU v Praze a na výstavě čs. fotografie ve Varšavě, vydán obrazový soubor „Prašná brána“

1966 účast na výstavě čs. a sovětské fotografie v Praze (výstava Československo - sovětského přátelství)

1967 účast na výstavě Čs. fotografie mezi dvěma světovými válkami v Praze a na výstavě Fotografie uměleckých děl v Praze, v Kolíně vydán kalendář se snímky V. Jírů (Obchodní tiskárny Kolín)

1968 1. cena Fučíkovy soutěže za grafickou úpravu, medaile za zásluhy o hlavní město Prahu, vydává publikaci „Praha – město fotogenické“ (Orbis), účast na výstavě Die Farbfotografie in der ČSSR v Berlíně

1969 vydává v Pressfotu obrazový soubor o zvířatech, účast na výstavě Fotografické cykly a seriály v Praze a na téže v r. 1970 v Brně, v Bratislavě a v Berlíně, samost. výstava La strada reale v Itálii (1969-70) a v jiných zemích, udělen Lev sv. Marka v Benátkách za redigování Revue Fotografie, medaile k 250 letům českých novin

1970 udělen titul Excellence FIAP, čestné členství a zlatý odznak Svazu českých fotografů, účast na EXPO 70 v Ósace, samostatná výstava v Bratislavě, vyznamenání Osvětového ústavu v Bratislavě za popularizaci slovenské fotografie

1971 v Odeonu vychází monografie Václava Jírů, udělena medaile Interkamera 71, obrazový soubor „Moře“, zahajuje spolupráci s Galerií hl. m. Prahy, kde působí se svým přítelem PhDr. Milanem Krejčím, a s jejímž kolektivem vytváří v 70. letech řadu výstav (Ženy s kamerou I – IV, Manželé s kamerou, Srdcem a rozumem, Praha třicetiletá, Člověk a čas aj.)

1972 zvolen předsedou Svazu českých fotografů, vydává v Odeonu monografii „Současná sovětská fotografie“, cena Fotochemy a SNTL jako nejúspěšnějšímu autorovi výstavní síně Fotochemy

1973 připravuje soutěže a výstavy SČF – SČSP S kamerou za přátelstvím, znovu vychází „Praha – město fotogenické“, výstava Staroměstské náměstí ve fotografii Václava Jírů v Prazc, v hl. městě NDR Berlíně a jinde

1974 vydává v Odeonu monografii „Pobaltská sovětská fotografie“, čestným členem fotoklubu ÚKDŽ v Praze

1975 účast na putovní výstavě ministerstva kultury ČSR - Tschechoslowakei 1975, čestné uznání n. p. Fotochema za zásluhy o československý fotochemický průmysl, opět zvolen předsedou Svazu českých fotografů, cena ČSFVU a ČSVU v oboru teorie, kritiky a publicistiky v umělecké soutěži k 30. výročí osvobození

1976 udělen titul Hon EFIAP a Hon ASČF

1978 účast na putovní výstavě MK ČSR Czechoslovak Photography 1918 – 1978 (sestavené Petrem Tauskem), znovu zvolen předsedou Svazu českých fotografů

1979 čestné uznání Svazu slovenských fotografů

1980 samostatná výstava v Trenčíně, diplom Svazu českých fotografů za celoživotní dílo, 28. června zemřel

Podílel se na mnoha publikacích, uveřejnil velké množství jednotlivých fotografií a článků, získal další vyznamenání a oceněí, byl iniciátorem nebo komisařem četných jiných výstav, předsedou nebo členem mnoha porot, přednášel na školeních a kursech, zahajoval výstavy atd. Přehled nejvýraznějších fotografií je umístěn v Obrazové příloze. Seznam článků napsaných Václavem Jírů je uveden v kapitole Seznam literatury. Přehled výstav je sestaven pod heslem Výstavy a jejich organizování. Ostatní údaje viz. Životopisná data.

Ceny a vyznamenání :

Čs. válečný kříž 1939, medaile za zásluhy, odznak druhého národního odboje, medaile k 20. výročí osvobození ČSSR, cena k 15. výročí ČSR, cena hlavního města Prahy 1963, cena Fučíkovy soutěže za grafickou úpravu 1968, medaile za zásluhy o výstavbu Prahy 1968, Lev sv. Marka – Benátky 1969, Medaile k 250-ti letům českých novin, Excellence FIAP 1970, Zlatý odznak a čestné členství SČF 1970, medaile Interkamera 1971, Cena Fotochemy a SNTL 1972, cena ČFVU a SČVU k 30. výročí osvobození 1975, Hon EFIAP a Hon ASČF 1976, čestné uznání Svazu slovenských fotografů 1979 a diplom za celoživotní dílo 1980.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Jméno a příjmení autora

VÁCLAV JÍRŮ

Datum a místo narození

* 31.července 1910 v Doubravanech

Bydliště

120 00 Praha 2, Jaromírova 34 (zemřela)

vdova: Lida Jirů, tel. 6927319

† zemřel 28.června 1980 v Praze

Fotografuje od

1926

Odborné fotografické vzdělání

0

Členství ve SČF, ve fotoklubu

od 1926 v I.českém klubu fotografů amatérů v Praze, od r.1970 čestným členem SČF.

Životopisné údaje

1926 přijat do 1.ČKFA v Praze
1927 začíná publikovat fotografie a články
1930 začíná voj.pres.služba, fotografuje vojáky.Od 1934 spolupráce s pražskými divadly /OD,V.Burian aj./.1940-45 vězněn nacisty. 1945 přijat do Svazu čs.novinářů /od r.1928/ 1946 kniha Šesté jaro a v dalších letech množství dalších publikací, účastí na výstavách a vlastních výstav. 1951-57 předsedou red.rady Čs.fotografie.1954-57 ředitelem TEPS.1957-59 předseda prac.komise pro fotogr při MŠK.1957 zakládá revui FOTOGRAFIE,kterou rediguje a graf.upravuje do r.1977. 1972 zvolen předsedou Svazu českých fotografů. 1971 zahajuje spolupráci s Galérií hl.m. Prahy, s jejímiž pracovníky vytváří v 70. letech řadu kolektivních výstav. 1976 udělen titul Hon EFIAP a Hon ASČF. 1978 znovu zvolen předsedou Svazu českých fotografů. 1980 diplom SČF za celoživotní dílo.28.6.1980 umírá.

Poznámky

Byl autorem mnoha publikací, uveřejnil veliké množství fotografií a článků,doma i v zahraničí,účastnil se desítek výstav v ČSSR i za hranicemi,byl iniciátorem a komisařem výstavm předsedou a členem mnoha porot, přednášel na školeních a kursech, zahajoval výstavy atd.

Hranka v Mezinár. encyklopedii fotografů, Tokyo, 1985, vyd. Mainichi Shimbun.

Ocenění, vyznamenání

1934 čestné uznání SČKFA.1957 zlatá medaile v Budapešti.Cena na 2.Bifotě v Berlíně. 1.cena "Praha-Moskva 1960. 1960 zvl.cena v soutěži k 15.výr.osv.ČSSR.1964 Cena hl.m. Prahy. 1968 1.cena Fučíkovy soutěže. Medaile za zásluhy o hl.m.Prahu. 1969 Lev sv.Marka v Benátkách. 1970 EFIAP, Mnoho dalších cen,vyznamenání a titulů.

Samostatné výstavy

1956/63 v Praze,v Plzni,v Chebu,v Č.Budějovicích,v Teplicích,v Trutnově,v Uh.Hradišti aj.1959 ve Varšavě.1969-70 výstava La strada reale v Itálii a v jiných zemích. 1970 v Bratislavě.1973 v Praze a v Berlíně výst. Staroměstské náměstí ve fotografii V.Jírů. 1980 v Trenčíně.V Praze posmrtná výstava VÁCLAV JÍRŮ - fotografie z let 1928-1980.

Účast na výstavách

1933 II.mezin.fotogr.salón a XX.výstava ČKFA v Praze. 1936 Mezin.výst.fotografií v Praze. 1949 SČVU Purkyně v Praze.,dtto 1951,52,53,54.1956 Praha,K.Vary,Moskva,Leningrad, Kyjev,Riga.1957 Bukurešť,Moskva, Budapešť. 1958 Praha,Bratislava,Nantes. 1959 Praha,Berlín,Brno,Ostrava.1960 Rakousko.1962 Sevastopol,Kyjev,Vologda.1964 Brno Praha,Varšava. 1966 Praha,dtto 1967.1969 Praha,Brno,Bratislava,Berlín.1970 Ósaka, 1975 putovní Tschechoslowakei 1975,1978 putovní Szechoslovak Photography 1918-1978.

Vlastní publikace

1946 Šesté jaro,1947 BAF,1948 Slunečné pobřeží Jugoslávie,1949 Zrcadlo života,1954 o zákl.otázkách tvůrčí práce ve fotografii,1958 Moskva-Leningrad-Kyjev, 1959 Poesie in Feld und Flur,1960 Praha a Pražané,1966 Praha-město fotogenické a řada dalších publikací,souborů fotogr.aj.

Literatura, články

1971 v Odeonu monografie "Václav Jírů"/Václav Zykmund/, katalog výst. "Václav Jírů-fotografie 1928-1980" /dr.Milan Krejčí/, z studia Jiřího Macků v souboru Profil - Václav Jírů /Orbis 1963/ aj.

Fotografie (1978) 8/1915-D Mrázková.

Evidenční čísla snímků ve sbírce SČF					
121	141	5403	5435		
122	142	5404	5436		
123	143	5405	5437		
124	144	5406	5438		
125	145	5407	5439		
126	146	5408	5440		
127	147	5409			
128	148	5410			
129	149	5411			
130	285	5412			
131	286	5413 b			
132	2526	5414 b			
133	5396	5415 b			
134	5397	5416 b			
135	5398	5417 b			
136	5399	5418 b			
137	5400	5419 b			
138	5401	5420 b			
139	5402	5421 b			
140					

evidenční karta Svazu českých fotografů

Rozbor díla

Tvorba před druhou světovou válkou

Již jsem se zmínil o pestrosti a širokém rozsahu tvorby Václava Jírů. V počátcích se asi jako každý zaměřuje na téměř všechny oblasti fotografie, později si ověří své schopnosti a věnuje se několika specifickým oblastem, které v jeho práci začínají dominovat. V jeho případě to je zejména novinářská, sociální, divadelní ale také reklamní a válečná fotografie. A nelze pominout díky životním zkušenostem rozvinutou redaktorskou, kurátorskou a publikační práci, zasahující zejména oblast amatérské fotografie a všechna ostatní odvětví fotografie.

30. léta – česká fotografická avantgarda, moderní fotožurnalistika

Společenská situace a pokračující hospodářské a sociální problémy se staly hlavním námětem fotografií Václava Jírů z tohoto období. Rozvíjel svoji činnost tímto dokumentárně sociálním směrem a to i z toho důvodu, že mu byla živá fotografie bližší.
Ve 20. letech, v době kdy se Rössler věnoval abstraktním kompozicím a studiím objektů, se Václav Jírů zabýval tehdy velmi aktuálním a pro něj hlavním tématem, utrpením a nerovnoprávností. Když zpětně srovnáme tématicky podobné Funkeho cykly „Špatné bydlení" a „Z kraje Nikoly Šuhaje", se snímky Václava Jírů ze stejného období, jsou jejich autorské pohledy i působení zcela jiné. Zajímavé je, že většina jeho současníků – fotografů vyniká většinou jen jednou částí svého díla. Jírů však dosahuje již před válkou dobrých výsledků ve více oblastech fotografie. Vnímaní atmosféry velkoměsta a periferie Miroslava Háka zřejmě Václava Jírů příliš neovlivnilo, surrealismus a jeho prvky se ve fotografiích neobjevují, vnímání atmosféry a genia loci je odlišné, prosté a poetické.
Vzhledem k opožděnému vývoji tisku, reprodukování fotografií a pomalejšímu rozvoji obrazových časopisů u nás, docházelo k většímu uplatnění fotografie v tisku postupně. Asi nejvýraznějším časopisem byl Světozor, v pozdější době Pestrý týden, kde byl fotografiím dáván větší prostor. Pohotovost a bezprostřednost, umožněná maloformátovými přístroji, nahradila dřívější většinou statické záběry. Vznikaly moderní živé fotografie. V této situaci probíhal bouřlivý rozvoj žurnalistické fotografie v zahraničí a následně i u nás. Vedle

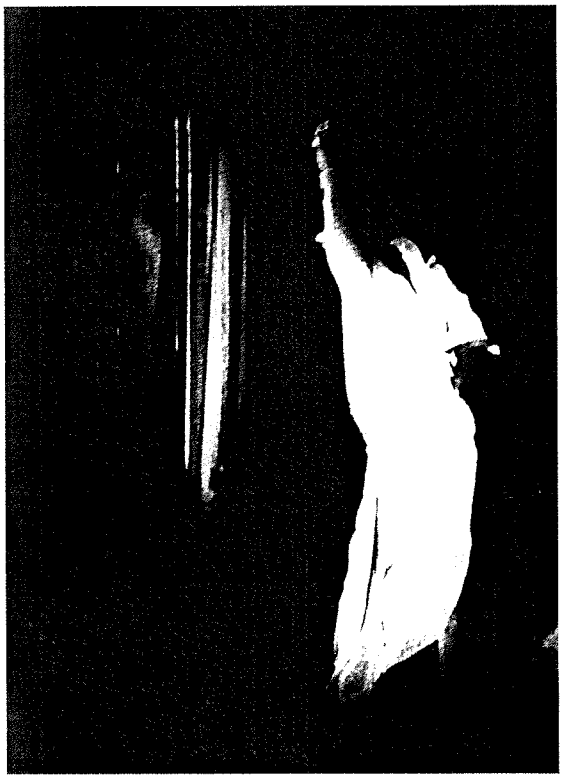

Tanečnice, 1938

fotografií sloužících jen jako doprovod textu, se začaly objevovat fotoreportáže z různých událostí, z demonstrací, sportovních utkání, z politiky a ze života známých osobností, ale také obyčejných lidí. Nejvýrazněji uspěl Pavel Altschul (1900 – 44) ve Světozoru. Právě on v roce 1931 založil se svými spolupracovníky Františkem Illkem (1904 – 69) a Alexandrem Paulem (1907 – 82) agenturu Press Photo Service a sám se později stal majitelem Světozoru. Podobně jako později Jírů i Altschul nejen fotografoval přesvědčivé sociální reportáže, byl zároveň publicistou i obrazovým redaktorem. Další výraznou postavou byl pro časopisy Melantrichu pracující Karel Hájek (1900 – 78). Fotografovat začal ještě při svém civilním povolání řidiče tramvaje a proto se orientoval na každodenní živou fotografii. Jeho zvláštností bylo výtvarné využití detailů, např. rukou, očí. Vždy dbal nejen na obsah, ale i na výtvarné řešení snímků. Společným názorem s Václavem Jírů je prosazování konečných výřezů při zvětšování, proto fotografoval většinou na střední formát. Výřezy a používání výmluvných detailů, to byl jeden z hlavních prvků ve fotografiích Karla Kašpaříka (1899 – 1968), většinu svých výtvarně pojatých sociálních dokumentů však vytvořil ve svém okolí v Dolanech u Olomouce. Podobně výraznou a zajímavou osobností pracující s náměty v sériích a cyklech, byl Rudolf Kohn (1900 – 1941? v Osvětimi). Z jeho tvorby se dochovalo jen málo, proto je v podstatě pro laiky neznámý. Z dochovaných prací (UPM) je jasně potvrzeno jeho průkopnické počínání na poli sociální a dokumentární fotografie. Také Oldřich Straka (1906 – 83) se v reportážní živé fotografii věnoval s úspěchem zejména sociálním tématům a to při své práci pro obrazové časopisy a noviny - Svět práce, Světozor, Pestrý týden...

Snímky Václava Jírů, které jsou těmito proudy ovlivněny a lze je do oblasti české avantgardní fotografie zařadit, protože z nich zjevně vycházejí, jsou například Švédský žebřík z roku 1929, jistě také Bruslaři 1936 a Tanečnice 1938. Při srovnání snímků Jindřicha Štyrského (1899 – 1942) z prostředí cirkusu, ovlivněných avantgardním myšlením, se snímky Václava Jírů ze stejného prostředí, nalezneme sice určité odchylky, přesto tyto vlivy rozpoznáme i

v tomto případě. Jinak se Jírů k těmto trendům nepřikláněl, asi jednak z důvodu, že se fotografii v té době ještě tak dlouho nevěnoval a pak, byl hlavně příznivcem živé, přímé a jednoznačné fotografie.

Švédský žebřík, 1929

Sociální a žurnalistická fotografie

Pro pochopení významu práce Václava Jírů v této oblasti je třeba připomenout v jaké situaci se fotografie jako obor na začátku třicátých let nacházela. Její vývoj se v té době zpomalil, nebo téměř zastavil a bylo třeba hledat další možnosti rozvoje fotografie. Tradiční oficiální fotografie začala postrádat myšlenkový potenciál, nové nápady a směry, stávala se formální, dekorativní. Na změně této bezvýchodné a špatné situace mělo vliv několik okolností. Sociální a politické rozdíly vedly k zcela rozdílným názorům A také fotografové si začali uvědomovat, že svým pohledem na tyto problémy mohou měnit veřejné mínění. Tomu bránil jen malý význam a vážnost fotografie, přes tyto aspekty nemohla fotografie zůstat dlouho stranou tohoto dění. Do této situace zasáhl technický vývoj – pohotové kinofilmové přístroje umožnily živou, autentickou realitu. Jedním z prvních kdo rozpoznal nové možnosti a kdo je uváděl do reality, byl Václav Jírů. Stal se významným průkopníkem novinářské fotografie u nás. Nezříkal se estetiky, poetičnosti a svým humorným pohledem na všední a často banální situace dokázal vystihnout atmosféru doby. Realita ho vedla k tomu, aby se zaměřil i na negativní situace a společenské problémy. V době velké hospodářské krize tak vytvořil nejzajímavější snímky svého vidění závažných problémů - chudoby, hladu, nezaměstnanosti... Na řadě snímků je vidět, že dokázal použít své schopnosti fotografické, i svou schopnost vcítit se do lidských problémů a utrpení.Tyto společenské problémy souvisí s velkým zájmem fotografů, jednotlivců i skupin o tuto tematiku a její zachycování a zviditelňování. Jedním z těch kdo se nejvýrazněji prosadil v sociálně kritické fotografii 20. a 30. let, byl Rudolf Kohn (1900 – 194? Osvětim). Fotografoval v Praze těžký život a podmínky nezaměstnaných, nevyhovující bytové podmínky, zachytil i život v obydlených jeskyních v Praze na Hřebenkách, manifestace, demonstrace, průvody a stávky dělníků i nezaměstnaných. Jeho tvorba zasáhla také oblast proletářské kultury a sportu. Cestoval do nuzných, hladovějících míst v Krušnohoří, Zakarpatsku a Horehroní. Pořizoval věcné, výrazné fotografie bez náznaků falešného soucitu a senzace. Jeho snímky dokonce přinutily i tehdejší parlament k jednání o těchto problémech. Dokázal tak to,

Vrabčáci, 1938

co bylo cílem V.Jírů,totiž že fotografie může být brána nejen vážně, ale může přispět i k diskusi a řešení problémů. Škoda, že přes bezesporu velký význam i rozsah jeho prací, zůstává dnes často opomíjen.

Podobně silně emotivně působí snímky Jiřího Jeníčka (1895 – 1963) se sociální a vojenskou tematikou. Např. snímek Špatné obchody z r. 1935. Jeníček pařil ve 20. a 30. letech mezi naše nejvýraznější fotografy, hodně publikoval a pracoval i pro časopis Fotografický obzor. Výrazně propagoval na stránkách časopisů pravidla a zásady progresivní tvorby a zavrhoval tradicionalismus, zejména fotosalóny. V dalších textech se pokusil vytvořit vlastní program fotografické tvorby, který se odlišoval od tehdejších teoretických koncepcí. Nejznámější působivé snímky z předválečné doby, u kterých využil funkcionalistickou kompozici a obrazový účinek, jsou Schody 1931 a Sám 1930. Oba snímky jsou svou výtvarností protikladem k jiným Jeníčkovým souborům se sociální tematikou.

Sociální náměty lze nalézt u dalšího autora z tohoto období Jana Lukase (1915). Snímky jako Matka 1935 nebo Před závodem 1935 mají stejné sociální zaměření. Jeho fotografie nacházely uplatnění na stránkách časopisů (Ahoj na neděli, Eva...), později přešel k vydávání tématických publikací. Vynikal hlavně v žánrové fotografii, kde díky svému výtvarnému cítění a fotografickému pohledu dosáhl skvělých výsledků. Humorným nadhledem a humanistickým výrazem se jeho tvorba často blíží fotografiím H.Cartiera – Bressona. Lukas spolu s V. Jírů a K. Hájkem patří k zakladatelské generaci českých fotoreportérů.

V oblasti živé momentní fotografie byl výraznou postavou další autor, pracující pro časopisy Melantrichu, Karel Hájek (1900 – 78). S kariérou fotografa začal ještě jako tramvaják- to ovlivnilo momentnost a opravdovost fotografií a proto se i později orientoval na každodenní živou fotografii. Často výtvarně využíval drobných prvků, detailů, např. rukou, očí a měnil je v hlavní prvky obrazu.. Vždy dbal nejen na obsah, ale i na výtvarné řešení snímků. Stejně energicky jako Václav Jírů prosazoval používání konečných výřezů při zvětšování, proto fotografoval většinou na střední formát (Rolleiflex, Hasselblad).

Výtvarné cítění a smysl pro řád uplatnil na svých fotografiích architekt Karel Poličanský (1913), člen Levé fronty, kde působil jako všestranná osobnost. Díky svému vzdělání a názorům patřil mezi nejkultivovanější fotografy. V dochovaných snímcích je zřejmá přímá sociální kritika a využití nápaditých kompozičních řešení. Spoluzakládal časopis Svět v obrazech (1945), působil zde jako redaktor.

Ve 30. letech se uplatnil aktivní fotoreportér Oldřich Straka (1906 – 83). Pracoval pro tisk – Svět práce, Světozor, Pestrý týden, Ahoj, Haló noviny, Kino. V reportážní živé fotografii se věnoval s úspěchem zejména sociálním tématům 30. let.

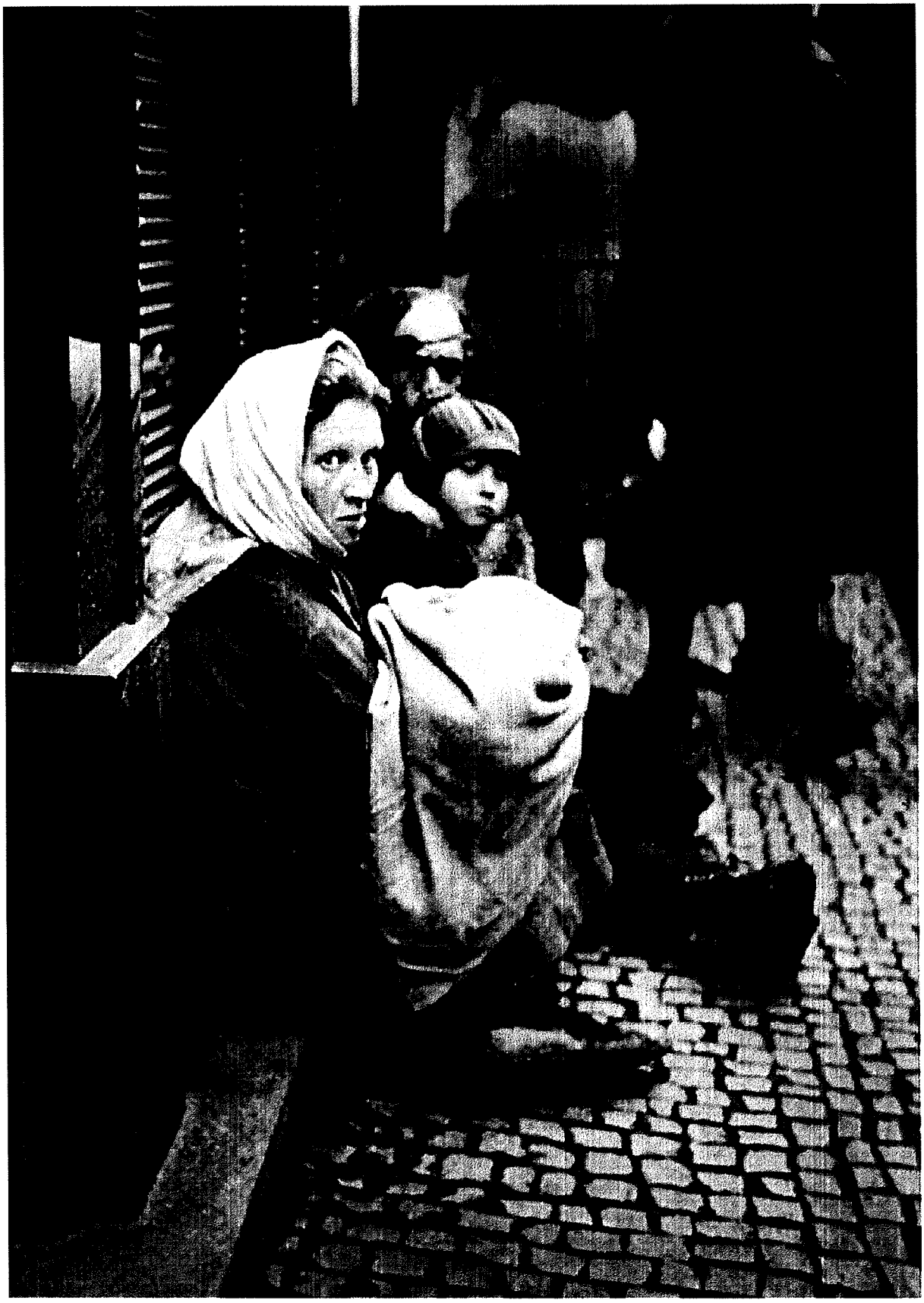

Bída, 1933

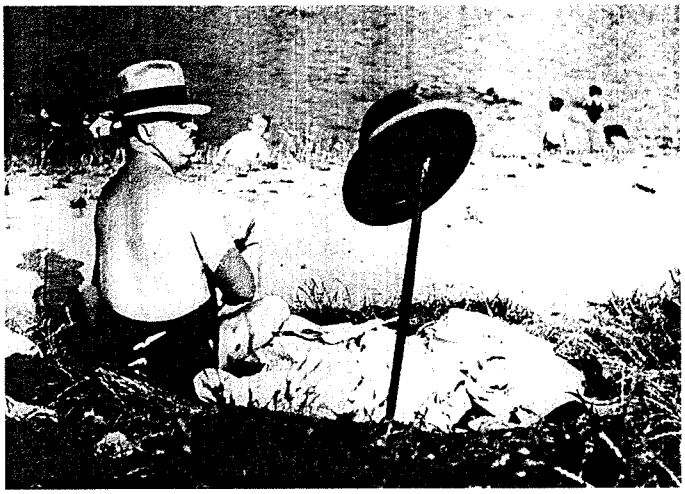

Neděle u vody, 1934

Poezii všedního dne vyzařují snímky Ericha Einhorna (1928). Můžeme u nich také postřehnout nápadnou shodu s některými snímky Václava Jírů. Například snímek z prostředí cirkusu pod názvem Za manéží (1958), připomíná sérii fotografií Václava Jírů z roku 1929 (Tvrdá škola atd.). Známá fotografie Václava Jírů Neděle u vody pořízená v roce 1934, je kompozičně i obsahově velmi podobná pozdějšímu Cartier-Bressonovu snímku Neděle na břehu Marny (1938) a to jak názvem, svým obsahem, tak i kompoziční skladbou a uspořádáním snímku. V centru pozornosti vlevo je sedící muž v klobouku, pod ním ubíhá horizontálně břeh a pravá část je vyvážena v jednom případě lidmi, v druhém kloboukem na holi. Skoro to vypadá jako by Cartier - Bresson o čtyři roky později kopíroval nápad i řešení snímku od Václava Jírů.

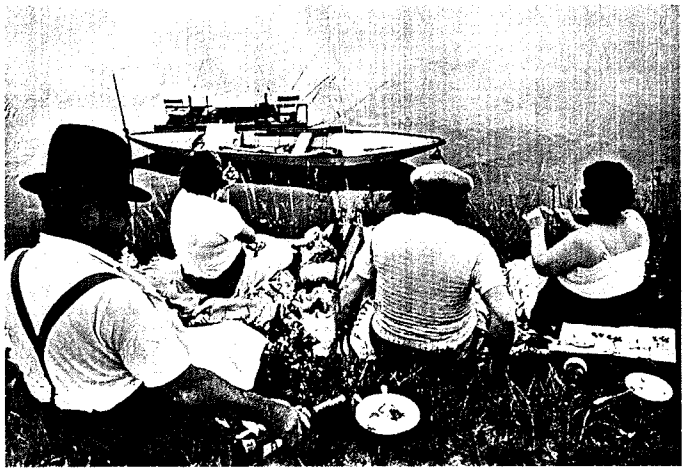

Henri Cartier Bresson, Neděle na břehu Marny, 1938

Reklamní fotografie

Zcela jinak působí Jírů jako autor reklamních fotografií. Na svoji dobu měly dobrou úroveň a kvalitu. Šlo spíše o snímky čistě informativního charakteru, bez složitých aranžmá. Jeho práce byla založena na jednoduchosti a živosti, byla zajímavá svým reportážním pojetím. Např. snímek vozu Avia, 1934. V pozdější době se Jírů k reklamě již nevrátil. Specializoval se zejména na automobily, motocykly, motoristický svět a sport. Pravděpodobně spíše okrajově fotografoval i další reklamní motivy – potraviny (viz. snímek Dívka s jogurtem) a hygienické potřeby nebo drogistické zboží (snímek Zásyp). Na nich je zřejmé jednoduché komerční pojetí bez vyšších ambicí a to zřejmě i díky povaze fotografovaných předmětů.

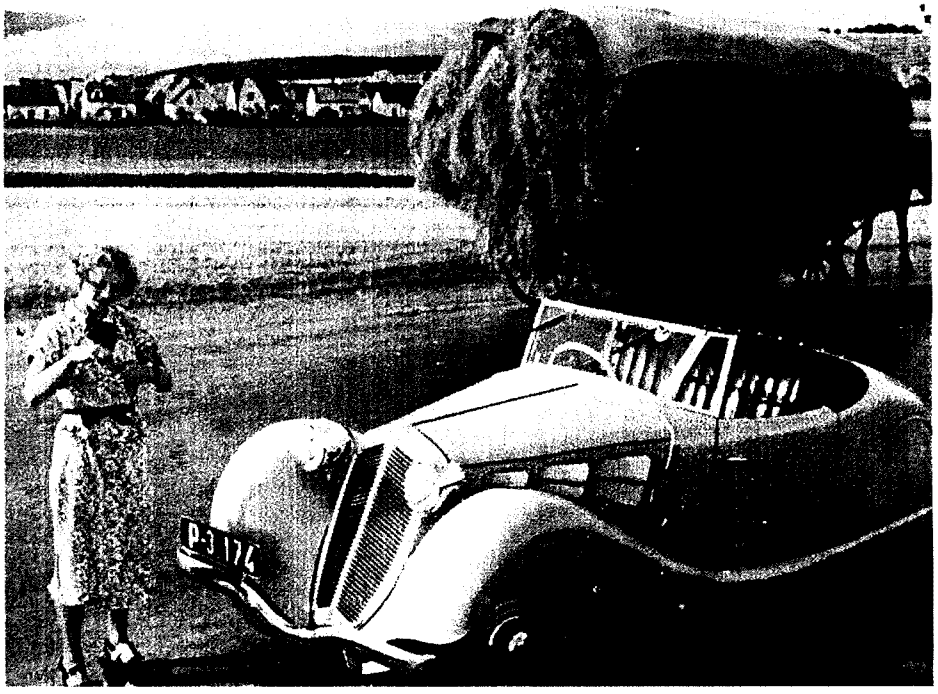

reklamní fotografie, 1937

Vedle snímků informativních a podbízivých se v tehdejší české reklamní fotografii projevila řada nových trendů a inspirace avantgardou, hnutím nové věcnosti a konstruktivismem. A tak se můžeme obdivovat zajímavým reklamním kompozicím Jaroslava Rösslera (1902 – 90), Alexandra Hackenschmieda (1907) a Josefa Sudka (1896 – 1976). Tito a další autoři dosáhli úspěchů v reklamní fotografii neotřelými postupy a tvůrčím přístupem, který snese srovnání i se světem – konstruktivistickými fotografiemi a montážemi Alexandra Rodčenka a El Lisického. Nemůžeme však opomenout, že použití a prostředky tehdejší reklamní fotografie byly zcela jiné – velký význam měl fotografický plakát, fotomontáže, koláže a monumentální výzdoba interiérů (např. El Lisickij pro Mezinárodní výstavu tisku v Kolíně n. R., 1928).

Ve 30. letech si výsadní postavení udržovaly obrazové časopisy, mnohdy reagující na situaci překonané hospodářské krize. Nejvýznamnější z nich vycházely pod hlavičkou vydavatelství Melantrich. Zaměřovaly se na mladou generaci a proto hlavními tématy byl sport, motorismus, zábava a využití volného času. Velkými proměnami procházela i samotná polygrafie a tisk, rozvíjel se rotační hlubotisk a autotypické techniky, což následně vedlo k širšímu uplatnění fotografie v reklamě. Vznikla sorta „magazínových fotografů" pracujících hlavně pro tato periodika. Patřil k nim zejména Karel Hájek, Sláva Štochl, Jan Lukas, Zdeněk Tmej a další... Novinkou a zvláštností reklamní tvorby této generace je práce mimo ateliér a používání kompozic převzatých z okruhu fotografické avantgardy.

V roce 1933 vyšla kniha Fotografie v reklamě a Neubertův hlubotisk obsahující shrnutí dosavadních zkušeností a postupů. Kniha podává přehled o autorech tehdejších většinou funkcionalistických reklamních prací Alexandra Hackenschmieda, Jaromíra Funkeho, Josefa Sudka, Karla Hájka a Bohumila Šťastného. Další zajímavá publikace z roku 1938 pod názvem Písmo a fotografie v reklamě od Zdeňka Rossmanna představuje ukázky funkcionalistické estetiky použité v reklamě.

Zásyp

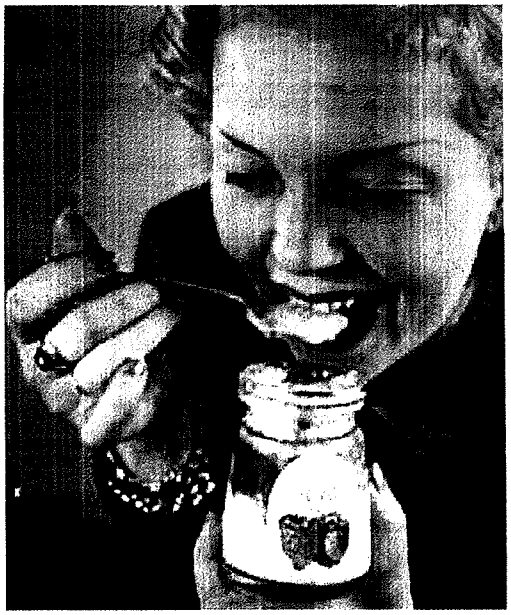

Dívka s jogurtem

Divadelní fotografie

Divadlo silně přitahovalo Václava Jírů, a tak z jeho fotografií vyzařuje atmosféra divadelního prostředí, zákulisí a zajímavých osudů řady umělců. V roce 1934 začíná spolupracovat s některými pražskými divadly – zejména s Divadlem Vlasty Buriana, jehož je externím zaměstnancem, a také s Osvobozeným divadlem. Množstvím snímků ze zákulisí a portrétů známých umělců se mu daří výstižně zachycovat atmosféru divadelního života. Portréty známých umělců v jeho podání tak nejsou jen fotografiemi celebrit, ale jsou osobité a charakterizující. Divadelní prostředí je jednou z nejvýraznějších částí předválečné tvorby Václava Jírů.

Osobní vztahy s herci a pozice osobního fotografa Vlasty Buriana mu umožnily pořídit excelentní výstižné snímky vyjadřující atmosféru prostředí i povahu a humor jednotlivých osob. Vytvořil tak nejvýraznější charakteristické série portrétů herce a dirigenta Emana Fialy, Ljuby Hermanové a hlavně Vlasty Buriana (viz. foto). Na těchto fotografiích využívá převážně přirozeného osvětlení a dodává tak snímkům na dramatičnosti. Často využívá prostředí a různé předměty buď jen jako doplněk, kulisu, nebo s jejich pomocí přímo obraz komponuje. Typickou ukázkou je excelentní snímek Za registraturou, kde jsou všechny tyto hlavní prvky Jírů divadelní tvorby uplatněny. Objevná je i zvláštní série snímků se šálky, na kterých jsou portrétovaní se šálky v různých pozicích. Z dochovaných prací vyplývá mírné ovlivnění dobovými vlivy, hlavně avantgardou.

Jedním z jeho současníků a bezpochyby konkurentů byl Karel Drbohlav (1908 – 71), pracující v letech 1931 až 1962 jako fotograf v Městských divadlech pražských. Divadelní fotografii věnoval prakticky celý aktivní život. Fotografoval většinou při generálních zkouškách, snažil se využít dynamičnosti a autentičnosti divadelní scény. Dokumentoval i dění okolo divadla, nejen společenské, ale pořizoval i snímky divadelních budov, zákulisí, scénických návrhů a plakátů. Konečný záběr a rozsah prací pro divadlo je na takové úrovni, že umožňuje přesný přehled o vývoji českého divadla. I v pozdějších letech pracoval téměř výhradně na černobílý materiál. Okrajově se divadelní fotografii věnoval další autor Miroslav Hák (1911 – 78). Přestože pro plachost nikdy nebyla fotografie jeho doménou, dosáhl pozoruhodných výsledků. S prací pro divadlo přestal až v roce 1941, kdy bylo Divadlo E.F.Buriana uzavřeno gestapem.

Také Jaroslav Rössler (1902 – 90) si vyzkoušel roli divadelního fotografa. Od roku 1926 pracoval pro Osvobozené divadlo, podle všeho však jen krátce, protože koncem roku 1927 se svojí manželkou odešel nadlouho do Paříže.

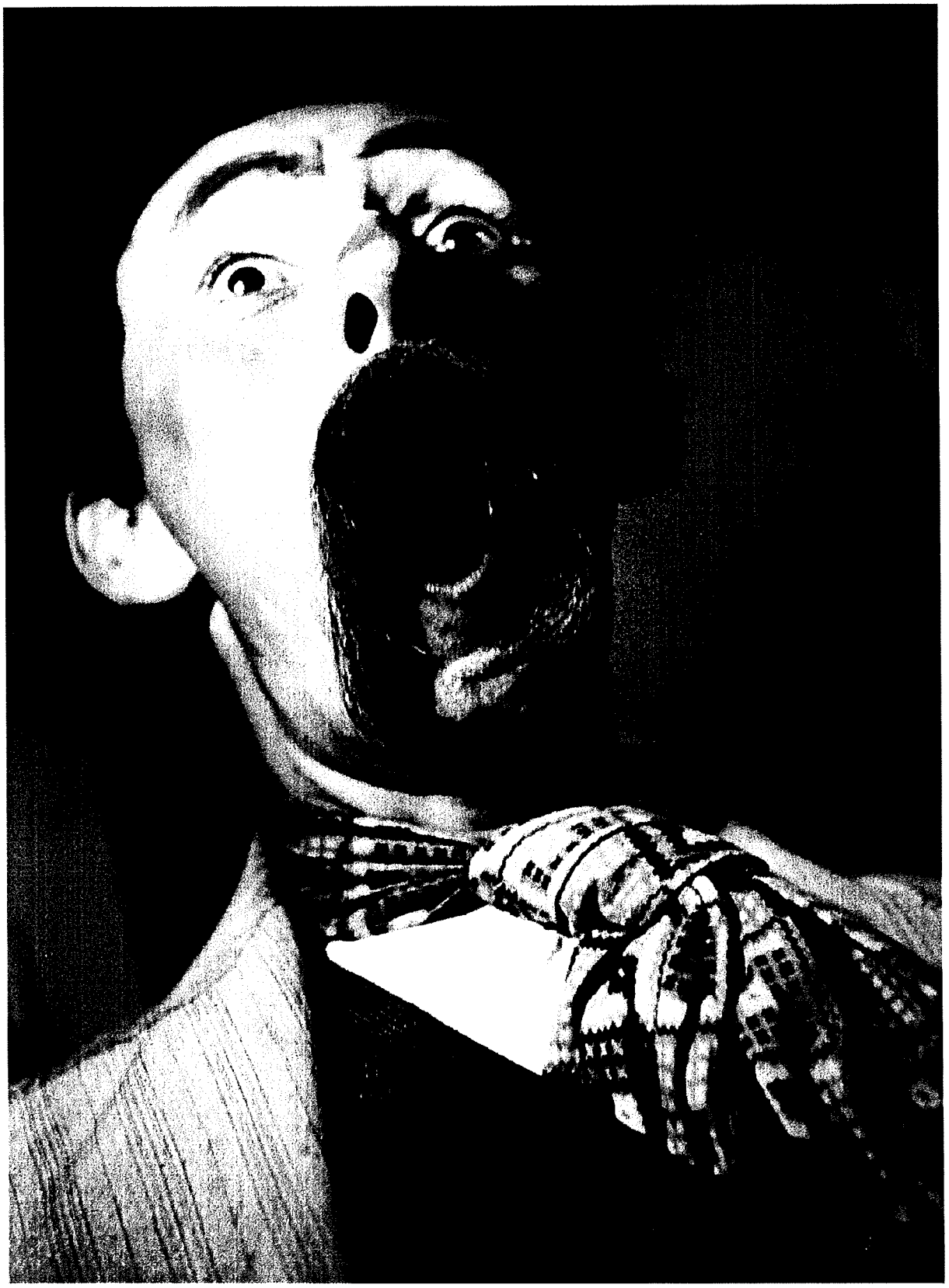

Vlasta Burian, 1934

Válečná – vojenská fotografie

Již od roku 1930, od počátku své fotografické tvorby, měl Václav Jírů často příležitost fotografovat ve vojenském prostředí. Nejprve při základní vojenské službě a později při mobilizaci. Propagaci armády – což byl jeho úkol, dokázal využít a pořídit řadu jedinečných, vystihujících snímků. Jírů maximálně vytěžil z použití prvků pro dotvoření atmosféry snímku – využíval dramatické světlo, boční světlo i protisvětlo, mlhu, kouř atd. Válka je na řadě snímků líčena pozitivně, v uvolněném odpočinku vojáků apod., později v důsledku zážitků Jírů válku více kritizuje.

Nástup, 1936

Válečná fotografie v první polovině století procházela velkými změnami, nejprve šlo o aranžované snímky propagačního rázu, sloužící také jako „pozitivní" dokument bojiště a síly armády. Ve 30. a 40. letech toto údobí statických snímků končí jednak díky vývoji fotografické techniky a také pro snahy dokumentovat skutečné dění na bojišti, válečné hrůzy i těžký život civilních obyvatel. Nejslavnější fotograf, který právě takto autenticky postupoval byl Robert Capa (1913 – 54), svým dílem ovlivnil celou řadu fotografů a použil fotografii jako protiválečnou výzvu. Na českou válečnou fotografii mělo vliv dramatické dění jako např. totální nasazení. Toto dění zachytil Zdeněk Tmej (1920), když během totálního nasazení v německém pracovním táboře ve Vratislavi vyfotografoval dokumentární cyklus o životě mladých Čechů (roku 1945 vyšla kniha Abeceda duševního prázdna) v tíživých podmínkách. Válečnou tematikou se v tomto období zaobíralo více fotografů, nejblíže pracím V. Jírů jsou asi fotografie Jiřího Jeníčka (1895 - 1963). Československá armáda je velkým tématem Jeníčkových prací v tomto období, mimo fotografií propagačního typu vytvořil snímky kde používal podobné prostředky pro zdůraznění snímku jako Jírů. Snímek Stráž z roku 1935 a další vyjadřují stejnou atmosféru vojenských manévrů, jakou na nás působí Jírů. V období

1936 – 48 se Jeníček věnoval dokonce natáčení propagačních filmů pro armádu. Jeníček společně s Erichem Einhornem (1928) uspořádal v roce 1946 fotografickou výstavu Pražské povstání.

Zajímavé je srovnání fotografie Jana Lukase Hradní stráž pořízené v roce 1940 se snímkem V.Jírů z roku 1964 pod názvem Rozhovor. Každá je z jiné doby, každá má jiný podtext a přesto obě využívají podobného řešení a nápadu. Nebo upoutá podobnost snímku Vysoké nebe 1934 se záběrem pořízeným v roce 1931 Václavem Jírů po názvem Tři jezdci.

Konec války a její následky v podobě vybombardovaných měst a strádání lidí zachytil velmi působivě Jindřich Marco (1921). Jeho snímky většinou nejsou dramatické, ale s přímým pohledem a přesvědčivě pozorují život lidí zničený válkou. Lidí, snažících se v troskách a ruinách, důstojně žít.

Pohov, 1936

Tvorba po 2. světové válce

Pokud se o předválečné tvorbě Václava Jírů dá říci, že se dělila na čtyři okruhy, poválečná práce se projevovala nejvíce ve třech částech. Snímky z cest, příroda a snímky z Prahy, to jsou nejdůležitější náměty jeho snímků z druhé poloviny století. Změnila se doba, politická situace a pod vlivem zážitků a zkušeností se změnil i Jírů. Začal vydávat publikace v nichž nejprve zhodnotil své zážitky z války (Šesté jaro, Zrcadlo života), názory na fotografii a její teorii (O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii), vyjádřil svůj vztah k dětem (RAF, Von einsamen Kätzchen, Unser Dagor) a hlavně sestavil celou záplavu pragensií a cestopisných knih. Hodně energie a času dal do „svého dítěte" Revue Fotografie, který utvářel a směroval po všech stránkách. Měl tak možnost věnovat se fotoamatérům a učit lidi vyjadřovat se fotografií. Inicioval a uspořádal celou řadu výstav, mnohdy i do té doby ojedinělého charakteru (např. Ženy s kamerou). Nalezl zálibu v přírodě a její krásy zobrazoval nejen v snímcích krajin, ale také v makrofotografiích. Pracoval hlavně černobíle a barevné fotografie, pokud je pořizoval jsou obrazem blízkého okolí jeho nuselského domova.

Terezín, 1945

Socialistický realismus

V říjnu 1931 vzniká skupina Film-foto Levé fronty v čele s Lubomírem Linhartem (marxisticky orientovaný teoretik filmu a fotografie). Jsou stanoveny hlavní zásady koncepce soc. realismu: věrnost umění vůči skutečnosti, pravdivé zobrazení událostí v revolučním vývoji, vidět skutečnost dynamicky v jejím vývoji, s perspektivou vítězství socialismu. Právě Linhart často v pozdější době publikuje v Revue Fotografie.

O socialistickém realismu se příliš nemluví a v současnosti je na okraji společenského zájmu. Do této pozice jej staví jak různé obavy tak také nezájem o vlastní minulost a častý je postoj, že z chyb a událostí v tomto období se nedá získat nic poučného nebo prospěšného a to jak z pohledu fotografie, tak z oblasti politiky a způsobu života. Většinou se hovoří a diskutuje jen o sovětském totalitním umění. Výrazy "diktát teorie" a "umění podporované státem" mají většinou charakterizovat socialistický realismus a zakrýt neznalost diskutujícího. Většinou skutečně šlo o státem kontrolované umění a aplikování teoretických tendencí a myšlenek shora. Toto údobí nelze brát jen jako přesně ohraničenou fázi let 1949 až 1953. Je překvapivé, že i samotná podstata a idea soc. realismu se hodně proměňovala a byla diskutována. Ale tehdy o soc. realismu směli diskutovat a rozvíjet debaty jen vyvolení jedinci. Vše mělo svůj vývoj a ideové poslání. Charakteristický byl až do roku 1989 malý zájem o zařazování těchto děl do sbírek. Problémy způsoboval socialistický nekvalitní tisk, který byl sice opatřen řadou technických norem, ale chyběla mu kvalita a odborný přístup (až na vyjímky). Samotná sociální fotografie sloužila jako náhražka textu, s jasným prvoplánovým působením - viz. např. snímek Žně (1954) se středovou kompozicí a jasným posláním: s KSČ, moderními stroji sklidíme...

Při zběžném zkoumání díla Václava Jírů nic co by do této oblasti spadalo nenacházíme, při podrobnějším zkoumání však narazíme na řadu teoretických i praktických dokladů o působení v socialistickém umění. Co se 50-tých let týče, články, výpovědi i události v životě Jírů v té době dokládají upřímnost, s kterou tak činil. Své názory rozvíjel v Československé fotografii v několika článcích, výmluvných fotografiích a to obsahově i kompozičně (viz. Obrazová příloha). Zajímavý je jeho návod na fotografování Stalinova pomníku (viz. foto) z profesionálního fotografického pohledu jistě precizní, jinak spíše hrůzná, dnes už jen komická ukázka tehdejšího politického využití fotografie. Z fotografií Václava Jírů je zřejmá snaha o kvalitní fotografii i v případě motivů „pracáků“, některé snímky jsou bohužel jen agitační (viz. foto Desetiminutovka pionýrů v přírodě, Žně..). Z této doby pochází cyklus Rok

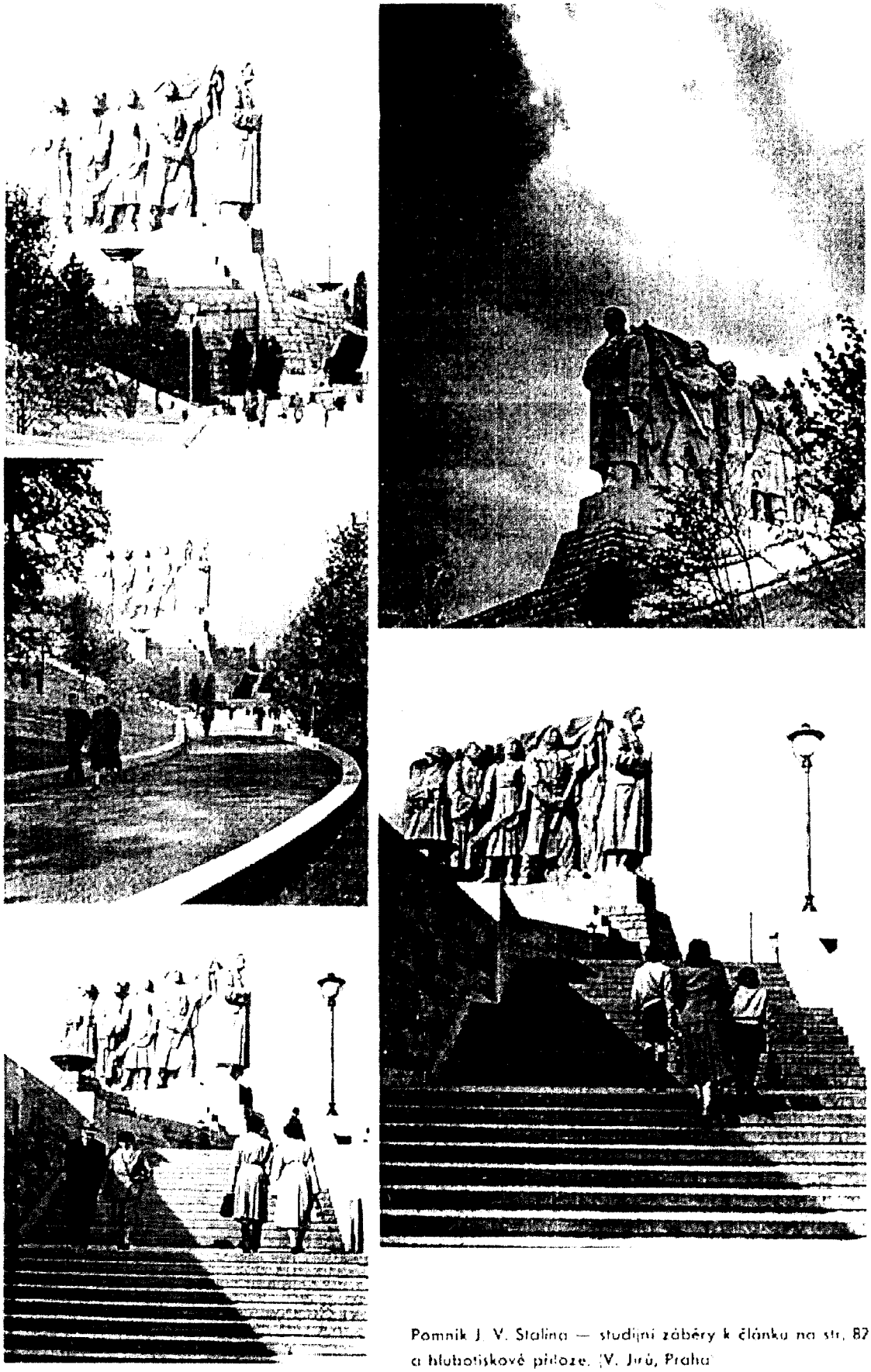

Pomník J. V. Stalina — studijní záběry k článku na str. 82 a hlubotiskové příloze. (V. Jirů, Praha)

návod na fotografování Stalinova pomníku, ČsF, 1955

Mír, 1948

na vsi. Jírů stejně jako další autoři změnili fotografii v nástroj propagandy, v text s jedinou možnou a jednoznačnou interpretací. Snímky Praha od Stalinova pomníku a Stalinův pomník

Žně, 1954

jsou přímo kresleným politicko propagačním příběhem – pod bedlivým dohledem otce Stalina prosvětlená krajina a šťastná rodina, občané vedení stranou a jejími ideály... Snímek Žně (1954) pracuje s centrální kompozicí kde je umístěn motiv – zemědělský stroj směřující vpřed do dáli, za lepší budoucností. Vše je umocněno dramatickým osvětlením a výraznými mraky fungujícími jako kulisa, připomínající možné překážky stojící v cestě budování socialismu. Série snímků Stalinova pomníku využívá jednak kontrastu pozadí a popředí, tak také diagonální řešení v němž proletariát následuje Stalina umístěného na většině snímků v centru pozornosti ve zlatém řezu. Fotografie Jaro na poli (1953) zobrazuje na středu umístěný traktor dynamicky směřující v diagonále do širých lánů. Snímek Práškování před jarním setím (1953) je ukázkou toho, jakou důležitost měl název fotografie. Na první pohled fádní snímek bez děje, s traktorem umístěným ve středním plánu mírně vpravo, zbytek je vyplněn oblohou v horní a ornou půdou v dolní části. Na snímcích dělníků a pracovníků Jírů zobrazuje většinou usmívající se tváře svářečů, kopáčů, soustružníků...umístěné v centru pozornosti a zbytek snímku je vyplněn příslušným nástrojem. Typickou ukázkou „portrétu socialismu" je zářící dělník s lopatou, na fotografii pod názvem Mír. Odlišné jsou snímky jako např. U vrtačky, kde je tvář soustružníka potlačena a Jírů pracuje s výtvarnou stránkou a kompozicí – výsledkem je neotřelý, poměrně zajímavý snímek z pracovního prostředí.

V Jírů se v 50. letech podílel na rozvoji schematismu a dogmatismu, jeho fotografická tvorba až na vyjímky zůstala mimo tyto extrémní tendence. Svůj podíl na tom mělo i to, že jeho fotografie vycházela z tradic amatérské tvorby a poetické fotografie všedního dne. Některé teoretické články však nemohou zůstat opomenuty:

ČsF 1955, 1, s. 1: Jubilejní rok 1955 - rok vzorné práce a hospodaření: "...Přitom nelze zapomínat ani na to, že letos bude uspořádána 1.celostátní spartakiáda s další přemírou fotografických motivů, že je třeba dále propagovat a to i fotografií..."

ČsF 1954, 2, s. 13 : Fotografie jako pomocnice při sbližování města a vesnice.

ČsF 1954, 3, s. 37 : Aby fotografie objevovala krásu a bohatost

ČsF 1954, 5, s. 61 : Aby fotografie obrážela přerod dnešního člověka

ČsF 1953,7, s. 73 : Učiňme z fotografie nejvýznamnější obor lidové umělecké tvořivosti

Zrcadlo života, s. 157: „Dnes usilujeme o realismus socialistický. A tu se nám vnucuje otázka: Může i fotografický snímek nebo větší fotografické dílo plnit úkoly socialistického realismu? Ovšem že může! A to tím, že mu ji ukáže."

Stalinův pomník, 1955

Publikace O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii (Orbis, 1954), není tak dogmatická jako obdobné publikace té doby, přesto nepřináší mnoho nového. Je psána velmi nudně a nesrozumitelně a tak zaniká to, že autor se v knize snaží nabádat k tvůrčímu přístupu, použití výřezů, teleobjektivů atd.

Shovívavě však nelze hodnotit teoretickou činnost Václava Jírů v pozdější době, zejména z let 70-tých, kdy vtíravě pochlebuje o vizích socialismu, politických úkolech, výchově mládeže atd. Pro příklad Revue Fotografie 78, článek Čeští fotografové znají své tvůrčí i umělecké povinnosti : „Jestliže Únor 1948 umožnil demokratizaci naší kultury, a jestliže se fotografie už svou existencí zasluhuje o demokratizaci umění, pak se jí před třiceti lety dostalo příležitosti jako nikdy předtím. Revoluční odkaz Února důsledně plní také Svaz českých fotografů,který jako ideově tvůrčí zájmová organizace dnes sdružuje téměř šest tisíc členů ve více než stodvaceti základních organizacích, jimiž jsou fotokluby. Od ustavení svazu zaměřujeme svou činnost k podpoře kulturní politiky Komunistické strany Československa a jsme hrdi, že se nám v tomto úsilí podařilo dosáhnout nemalých úspěchů.... V ideově i tvořivě výchovném zájmu o mládež spatřujeme jeden z hlavních úkolů, jež pro Svaz českých fotografů vyplývají ze závěrů XV. Sjezdu strany a ze základních směrnic ministerstva kultury ČSR o rozvoji zájmové umělecké činnosti. K významným činům, které dosvědčují politicko výchovný vliv naší organizace a přitom výmluvně hovoří o tom, že naši amatérští i profesionální fotografové, jež SČF sdružuje, správně chápou hlavní poslání fotografie ve společnosti budující socialismus, především patří dlouhodobá soutěž aktivity členů a kolektivů SČF. Soutěž byla rozdělena do několika etap: K XV. Sjezdu KSČ, k volbám do zastupitelských orgánů a k 60. Výročí Velkého října. V posledních třech letech jsme mimoto zaznamenali mnoho dalších akcí, jež k 60. Výročí VŘSR vyvrcholily. Kolektivy svazů v tomto úsilí pokračují... Věříme, že zmobilizuje další síly a schopnosti všech, kdo se mohou na rozvoji naší socialistické fotografie – a v duchu revolučního odkaz u Února s její pomocí i na výchově socialistického člověka – podílet.“ (všimněte si např. zdůrazněnní velikosti Února velkým písmenem)

Více informací je možné získat z podrobné diplomové práce Socialisticko - realistické tendence v české fotografii, autor Tomáš Pospěch, ITF a práce téhož autora pro Filosofickou fakultu UK..

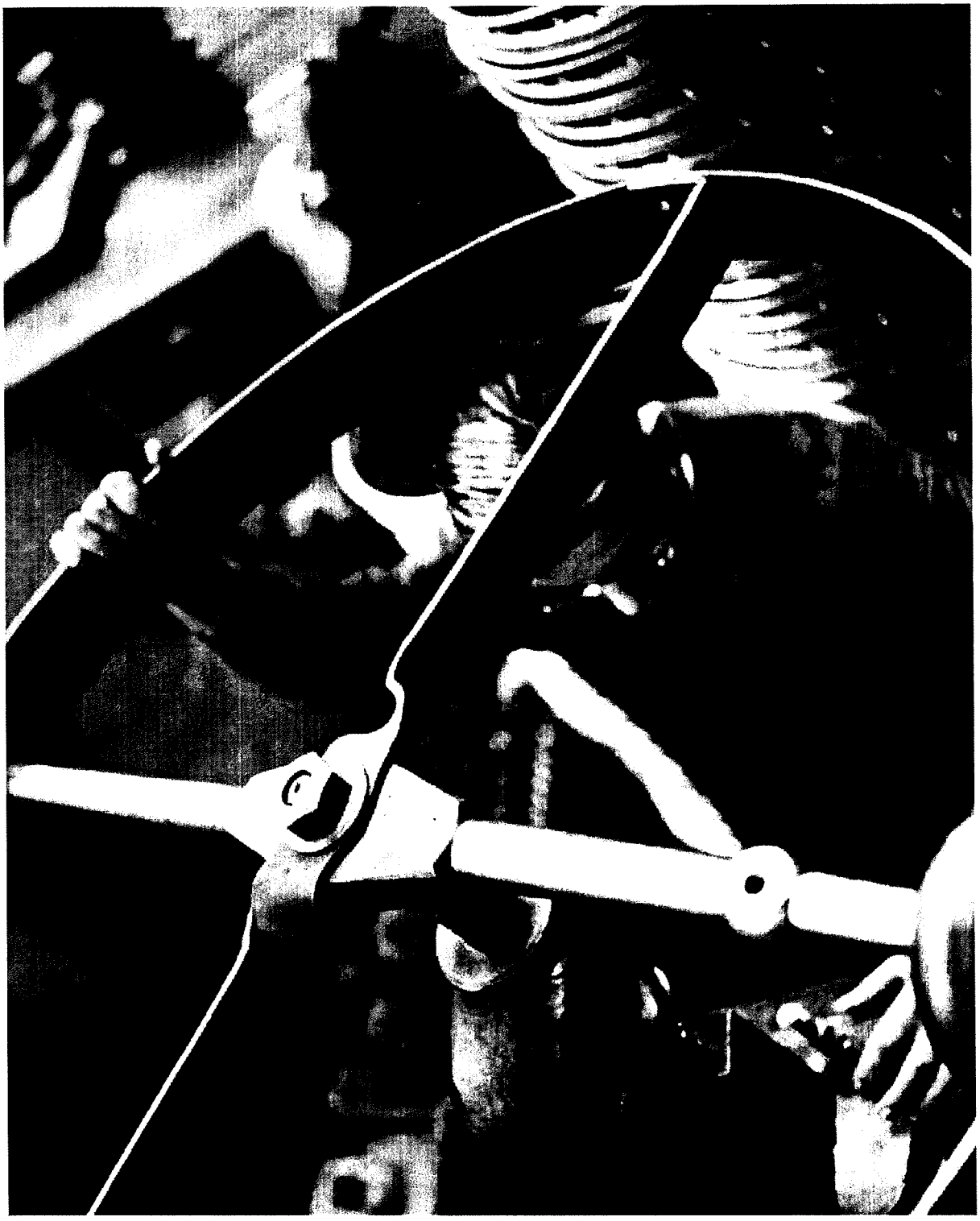

U vrtačky, 1948

Snímky z cest

Záliba v cestování byla pro Jírů spojena s fotografováním. Rád cestoval především po jižní Evropě. Již jeho předválečné snímky s tímto námětem měly dobrou úroveň. Od poetických, sluncem prozářených snímků postupně přecházel k zobrazení reality a později k snímkům patřícím do sféry sociální fotografie. Nejvíce fotografoval v Albánii a v Jugoslávii, méně intenzivně fotografoval ve Švédsku a Sovětském svazu (výsledkem byla kniha Moskva – Leningrad - Kyjev). Snažil se prostými prostředky odkrývat půvaby všednosti a každodennosti. Zkratkou vykresloval rozsáhlé příběhy. A to lze říci dvojnásobně o jeho snímcích pořízených při autoturistice po balkánských zemích. Poznáváme z nich krásy jednotlivých míst, povahu, duši a temperament lidí a to vše v neobvyklých pohledech z prostředí tržišť bazarů a křivolakých uliček, ze zpětného zrcátka, z různých nadhledů a průhledů, to vše nás láká a těší nad těmito snímky.

Albánská riviéra, 1960

Své zážitky Jírů shrnul již v roce 1948 do knihy Slunečné pobřeží Jugoslávie (Československé filmové nakladatelství). Ta je nejen neobvykle sestavena a napsána (obsahuje dopisy mezi vydavatelstvím a Václavem Jírů) ale i obrazová část, jež tvoří hlavní základ knihy, není jen turistickým průvodcem po Jugoslávii – odhaluje zemi, její obyčejné obyvatele, chování lidí na trhu, ženy na cestě atd. To vše v autorově stylu nadhledů, srovnávání pozadí s popředím, průhledů a obrazových hříček. Kniha je velmi kvalitní a dnes z ní můžeme poznat tehdejší Jugoslávii a její obyvatele z nového pohledu. Prolíná se v ní cestopisná fotografie se sociální. Později v roce 1971 na tyto fotografie Jírů navázal drobným obrazovým souborem Moře. Rozsáhlou publikaci sestavil Václav Jírů spolu s Kamilem Vyskočilem pod názvem Moskva, Leningrad, Kyjev. Ta vyšla v roce 1958 v nakladatelství Osveta. Přes původní úmysl vytvořit monumentální oslavný průvodce sovětskými městy se to díky fotografiím Jírů nezdařilo. Fotografie zobrazují Moskvu jako živé město plné lidí, ruchu a shonu. Jírů opět použil svých obrazových prostředků a přímo ukázkově zde můžeme pozorovat jeho hru s perspektivou pomocí teleobjektivů. Dynamické nadhledy, průhledy skrz trolej, zapojení

Chlapec a moře, 1960

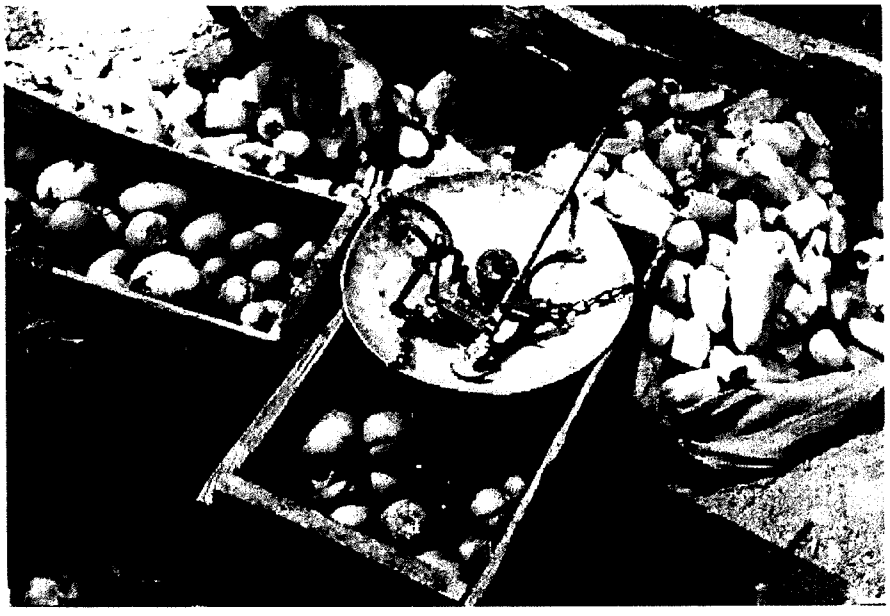

Na trhu, 1960

opakujících se prvků do kompozice (sloupy, stromořadí) atd. A proto je tato kniha i pro dnešní zájemce příjemná a zajímavá. Srovnat můžeme tuto knihu s kvalitními publikacemi o Moskvě od Ericha Einhorna a Jana Lukase, které jsou stejně působivé a nepolitické.

Na trhu v Kavaji, 1960

Podobné knihy většinou provázející po krásách Prahy a Československa, nafotografoval a publikoval Erich Einhorn (1928) některé se svojí manželkou Miladou, většinou ve formě průvodců sloužících k propagaci jednotlivých krajů a turisticky atraktivních míst republiky. Ještě pokrokovější byl Jan Lukas (1915) ve své knize Země a lidé z roku 1946. Využívá v ní hlavně živou a spontánní fotografii, dynamické snímky a detaily. Proto je tato kniha na dlouho vzorem nové moderní publikace zobrazující skutečnost v její dynamice. Lukas tak začal odklon od tradičních statických snímků a vlastivědných publikací ve stylu Karla Plicky (1894 – 1987). Realistické, technicky precizní snímky zbavené nepodstatných detailů (projevů současného života), zobrazující architektonickou krásu dědictví minulosti bez závislosti na čase, to jsou rysy fotografického rukopisu Karla Plicky. Přestože jeho dílo je protipólem živé fotografie autorů jako byl Jirů, obojí má své nezastupitelné místo v historii československé fotografie. Při expedici Peru 70 tragicky zesnulý Vilém Heckel (1918 – 70) kombinoval snímky přírody, zejména hor, se záběry s členy expedic a ze života místních lidí žijících v drsných podmínkách. Dochoval se díky tomu krásný dokument o přírodě a vztahu

člověka k ní. Životem starých lidí v těžkých podmínkách hor se zabýval Martin Martinček (1913), ve svých cyklech vytvářel příběhy o silných charakterech, které s velkým vypětím překonávaly překážky navzdory nepřízni přírody a společnosti. V 60. letech Jírů připravoval podklady pro knihu o Albánii, ta však nebyla z politických důvodů vydána. I přesto je Albánie, Jugoslávie a další jižní země nejčastějším námětem v cestopisných fotografiích Václava Jírů.

Albánský motiv, 1960

Fotografie přírody

Jediná oblast, kde na snímcích Václava Jírů nehraje člověk žádnou významnou úlohu. V ostatních snímcích Jírů vždy šlo o lidi nebo o události s nimi související. Makrofotografie využil k odhalení nových pohledů na přírodu a její krásy. Tato činnost vyústila v řadu publikací. V roce 1947 vyšla pro děti určená kniha RAF, veselé vyprávění o zvířatech se 110 fotografiemi. Další podobné knihy ve vícejazyčných vydáních následovaly později – 1959 Poesie in Feld und Flur, čtyři vydání v letech 1959 – 62 Vom einsamen Kätzchen (Praha, Zürich a Stockholm), 1960 Miejo zoekt en vriende (Haguc), 1960 The adventures of Susy (London), 1960 Nature in Camera (také v češtině), 1961 Markenas poesi, 1962 Unser Dagor (dětská knížka, o psovi) a 1969 Kočička a bernardýn. Tato doslovná záplava publikací měla své opodstatnění v zájmu čtenářů o podobné knížky a také v politické situaci. V poválečné situaci 50. a 60. let se populární dětské a přírodopisné knížky jako jedny z mála vyhýbaly konfliktním tématům a jejich vydávání nebylo omezováno. Prodávaly se v dnes nepředstavitelných nákladech. Nejprodávanější byla kniha Karla Hájka Krásy myslivosti (Orbis 1953, 65 a 69), jejíž celkový náklad přesáhl milion výtisků. Byla vyústěním dlouholetého zájmu Karla Hájka o přírodu a její bohatství. Vynikající jsou zejména uveřejněné snímky zvířat ve volné přírodě. Další Hájkovy práce vyšly ve formě souborů pohlednic. Stejně intenzivně se tématu přírody věnoval Sláva Štochl (1913 – 90). Nejprve se zaměřil na ryby, jejich život v přírodě a rybaření. Pracoval černobíle a zachytil i velmi neobvyklé okamžiky ze života ryb (skoky, kanibalismus štik a hon za potravou). V 70. letech přechází k fotografování myslivosti a ve většinou extrémních světelných podmínkách vytváří to nejlepší, co v této oblasti vzniklo. Soustředil se na zachycení děje v tzv „vrcholném okamžiku".

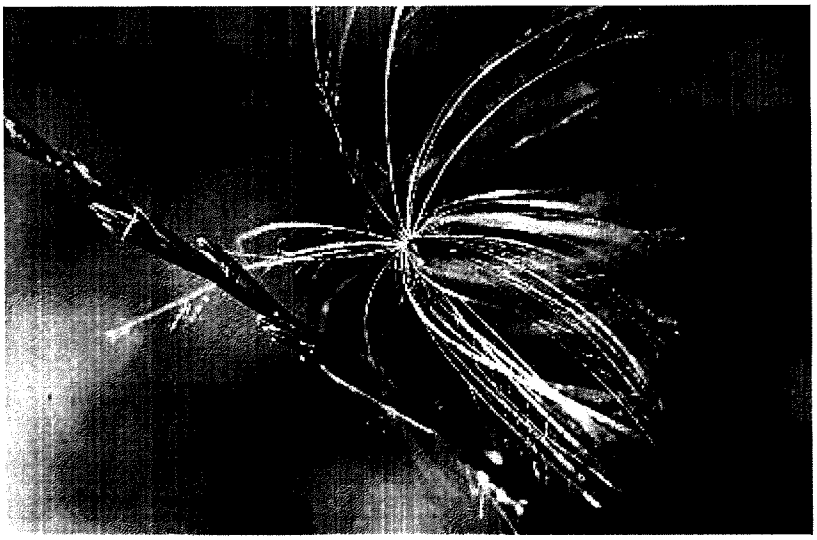

Peříčko, 1950

Samostatnou a ve své době u nás ojedinělou byla záliba Václava Jírů v makrofotografii a to zejména rostlin a květin. Snažil se při dodržení všech kompozičních požadavků zobrazit přírodní detaily poeticky, esteticky a z dosud neznámých pohledů. V Revue Fotografie uveřejnil několik článků s praktickými ukázkami koncipovanými jako návod pro další zájemce o snímky přírodních detailů.

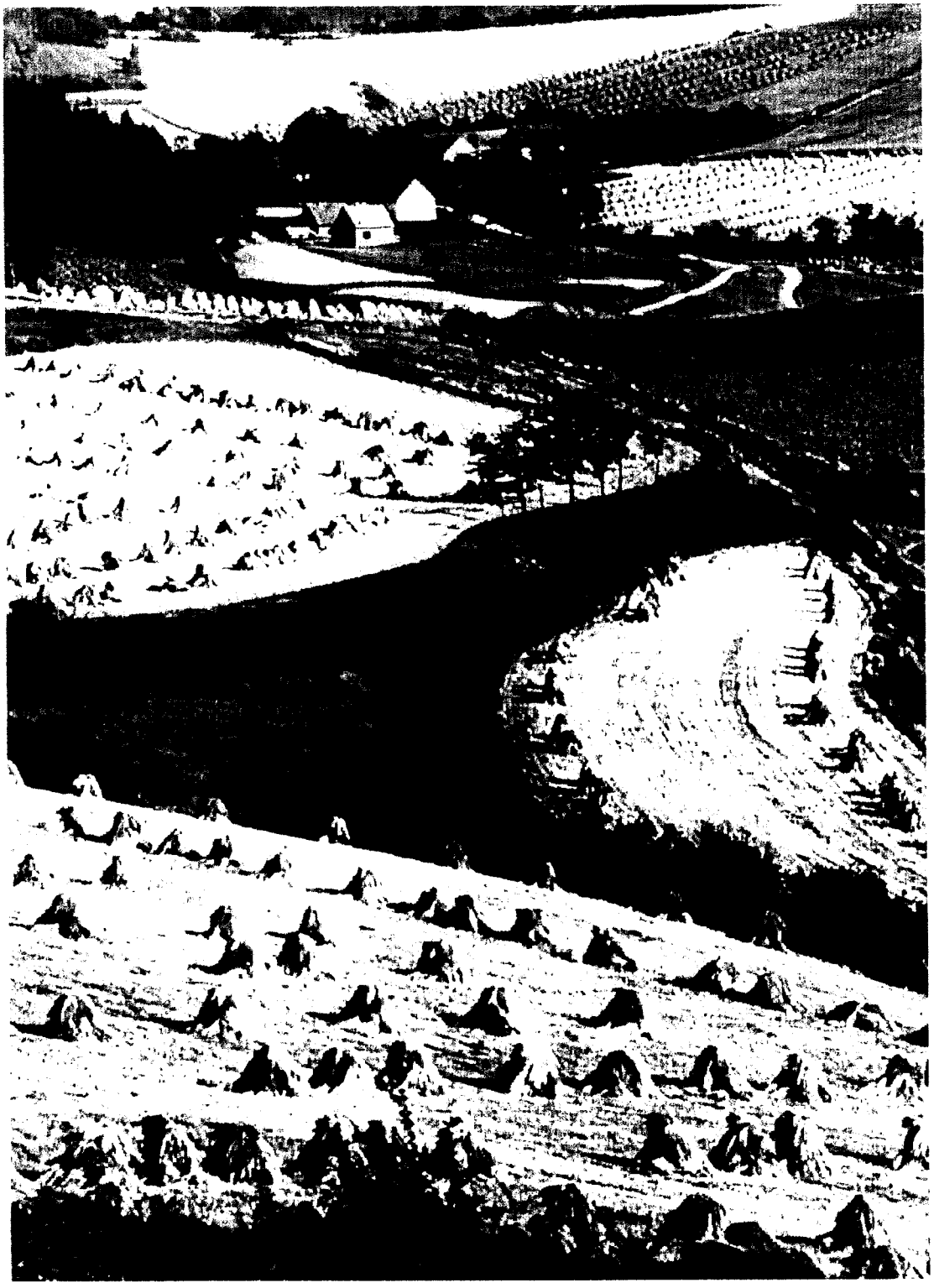

Česká krajina, 1963

Snímky Prahy

Patří do pozdějšího období jeho tvorby. Je z nich zřetelná nejen snaha o zachycení genia loci, ale i určitá vyzrálost a širší pohled na děj. Nové a dosud neviděné pohledy na tvář Prahy dokazují, že i na tolikrát zpracované téma lze mít jiný pohled. Například cyklus Praha oknem tramvaje nebo Za humny Staroměstského náměstí a skrze oči člověka viděné snímky v knize Praha a Pražané. Nejsou to jen záběry pražské architektury, jsou to živé fotografie zcela odlišné například od vznosných monumentálních snímků Karla Plicky. Jsou to snímky každodenní Prahy s jejími obyvateli, a ti zde mají svoji úlohu. Svoje vnímání Prahy a života v ní představil Jírů v řadě obrazových knih a pragensií. Označení nejkrásnější si právem zaslouží mimořádná kniha Praha a Pražané (Artia, 1960 a 62) kde Jírů poznává Prahu a okolí očima cestovatele. Začíná na okraji, v údolí Vltavy, přes Zbraslav do Braníka a na Vyšehrad. Všude prolíná kvalitní místopisné snímky s atmosférou a viděním prostého chodce. Snímky lidí o velikonočních oslavách dýchají sváteční náladou a navozují dojem procházky Prahou, průhledy křivolakými uličkami, sehnutí řemeslníci, fotbalové utkání, lidé v zahradní restauraci, návštěva v ZOO a na Výstavišti, nálada za deště a v noci. To jen dokazuje, že se nejedná o běžnou knihu o Praze či snad průvodce pro turisty. Další výraznou knihou je Praha město fotogenické (Artia, 1968 a 1973). Kvalitně vytištěná obrazová publikace opět čerpá z možností živé fotografie. Často se zde objevuje jako obrazový prvek odraz v zrcadle, orámování v kombinaci s citlivým použitím teleobjektivu, hojně jsou zobrazovány detaily soch a architektonických prvků a to za využití vhodného bočního osvětlení. Celá kniha je dělena do kapitol podle jednotlivých částí města. V úvodu kapitol jsou pro oživení snímky fotografujících turistů, což činí knihu více osobnější. Intimní atmosféru vyzařují noční snímky. Opakuje se výrazný prostředek prací Václava Jírů protiklad popředí a pozadí. Zcela opačnou a naštěstí výjimečnou je propagandistická publikace Praha matka lidu z roku 1976. Rozvíjí vize o bydlení v Praze na příštích dvacet a více let podle plánu architekta hlavního města Prahy, který zde vychvaluje bourání zastaralých a zaostalých částí Prahy a jejich nahrazení monolitní panelovou výstavbou. S tím kontrastují snímky Václava Jírů nechtěně odkrývající krásy starého živého města. V závěru je několik statických snímků nových sídlišť. K výročí pražského metra vychází tenká knížka Praha a metro (1979). Jírů ji sestavil a graficky upravil, většina snímků je od různých autorů, ale ty Václava Jírů mají jako vždy své charakteristické rysy. Zrcadla a odrazy, městský ruch, momentky doplněné o detaily z okolí stanic metra, u nichž nově využívá rybího oka a fotografie ze série Most K. Gottwalda.

Na vltavském nábřeží, 1930

Tyto knihy plné dynamických a živých fotografií lze snad srovnat jen s obdobnou knihou Pražský chodec (1958) s živými fotografiemi Jiřího Všetečky, která se také dočkala mnoha vydání. Sudkovo vnímání Prahy a její atmosféry je odlišné a odhaluje spíše její tajemnost a poetickou krásu známých i neznámých zákoutí tak, jak ji známe např. z knihy Praha panoramatická (1959). Po smrti Václava Jírů vyšla 236 stránková kniha Praha (1981) sestavená Josefem Molínem, autory textů byli Zdeněk Zuska, Vladimír Kovářík a Jiří Kutina. A díky tomuto kolektivu autorů jsou na knize zajímavé opravdu hlavně fotografie. Snímek Na vltavském nábřeží z roku 1930 je dokladem nejen toho, že Praha byla pro Jírů tématem po celý život, ale dokládá kvalitu výsledků v předválečném období.

Významný podíl na vzniku řady moderních publikací o Praze pojatých živě, spontánně,

Václavák v dešti, 1955

s využitím dynamiky a detailů měl Jan Lukas, který svým přístupem vytvářel společně s Jírů a dalšími protiklad ke klasickým vlastivědným publikacím Karla Plicky. Ten se již od roku 1939 zabýval fotografií Prahy a to dokonce povoláním, jako zaměstnanec fotoměřičského ústavu. Snažil se o zobrazení krásy a harmonie s časovým nadhledem a důrazem na

architekturu. Snímky jsou proto oproštěny od konkrétních projevů současného života – lidí, ruchu, dopravy atd. Tyto rysy daly těmto snímkům mimořádnou hodnotu a místo ve fotografii pro jejich trvalou hodnotu a realističnost. Plicka do nich vložil své dřívější zkušenosti ze svých vlastivědných a etnografických projektů. Právě jedno ze známých Plickových panoramat je téměř totožné jak volbou pohledu tak i typem osvětlení, se snímkem Praha od Václava Jírů (viz. foto). Na Plickově snímku je ale hlavní dominantou oblak bílého dýmu vystupující z lokomotivy.

Příkladem klasické hodnotné pragensie může být například Praha jasem okřídlená (1948) od Jiřího Jeníčka, kde autor s pomocí dramatického osvětlení ozvláštňuje klasické pohledy na pražské památky. Zřejmě tak navazuje na svoji dřívější práci z knihy Praha stará i moderní

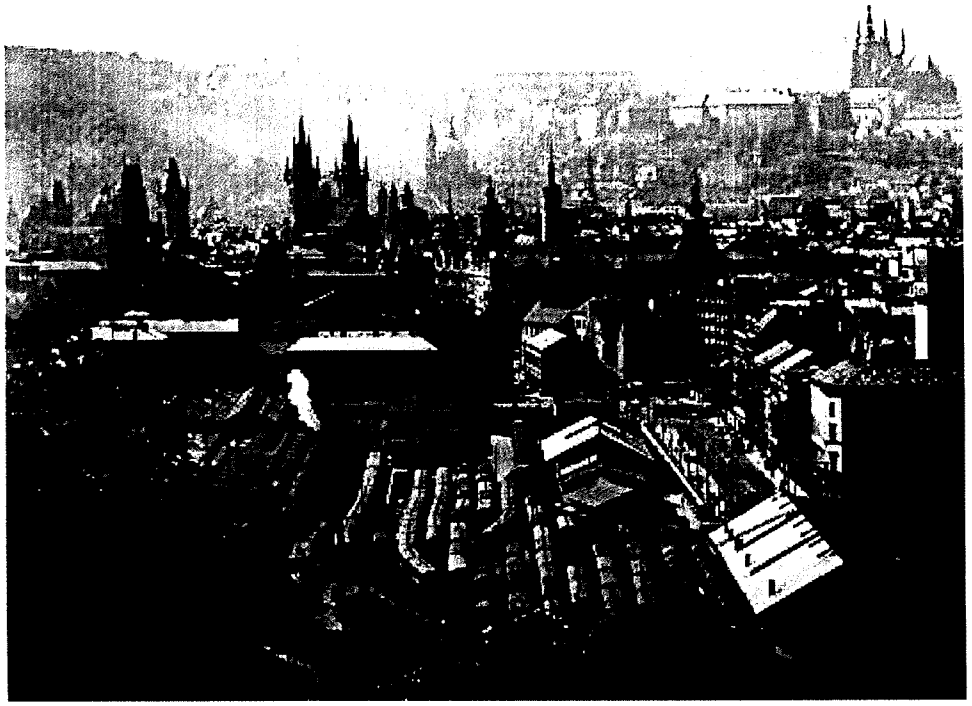

Praha, 1955

(1927). Na některých snímcích Jiřího Jeníčka a dalších autorů můžeme hledat určité paralely s tvorbou Václava Jírů. Např. snímek Šedivý den 1940 od Jiřího Jeníčka využívá stejné práce s perspektivou a vztahu mezi popředím a pozadím jako snímky Václava Jírů z pozdější doby např. Elektrikář 1959, Pražské předjaří 1958…

Záběr Jana Lukase „Okno" je podobného ražení jako snímky Jírů využívající odrazu nebo průhledů skrz (cyklus zrcadla, Staroměstské nám.).

Soumrak, 1956

Výstavy a jejich organizování

Další oblast aktivit Václava Jírů mimo vlastní fotografování. Lze ji rozdělit na samostatné a kolektivní výstavy a jejich pořádání. Od druhé světové války Jírů uspořádal nebo se podílel na více než stu výstavách v Československu i v zahraničí.

V první řadě se účastnil členských výstav Svazu československých výtvarných umělců – Purkyně. Ty se konaly v Praze v roce 1949, 1951, 1953, 1954 a v roce 1953 v Maďarsku, Bulharsku a Egyptě.

Účastnil se na mnoha desítkách zahraničních i domácích výstav např.: 20. výstava ČKFA, Praha 1933 – Mezinárodní výstava fotografie, Praha 1936 – Pracovní výstava členů ÚSČVU, Praha 1952 – Celostátní výstava bar. fotografie, Karlovy Vary 1956 – Československá výtvarná fotografie, Moskva, Leningrad, Kyjev, Riga 1956 – Praha dnes, Moskva 1957, 1. celostátní výstava uměleckých fotografií, Praha a Bratislava 1958, 59 – Výstava fotografické sekce SČSVU, Praha, Brno a Ostrava 1959 – Naši fotografové v SSSR, Brno 1959 – Pohled na východ, Rakousko 1960 – Mistrovské fotografie z ČSR, Vídeň 1960 – Fotosalón čs. fotografie, Praha 1965 – Československá fotografie mezi dvěma svět. válkami, Brno 1963 Výstava československé a sovětské fotografie (k 10. výročí RF), Praha 1966 – Fotografie uměleckých děl, Praha 1967 – Fotografické cykly a seriály, Praha 1969 – Československá fotografie 1945 – 1989, Praha 1989 – Československá novinářská fotografie, Praha 1989 – Československý modernismus, Houston 1989.

Na výstavách a salonech získal řadu ocenění v roce 1957 to jsou výstavy Nemetkosi müveszi fotokilitas v Budapešti, v Moskvě - Praha dnes a Primus salon international v Bukurešti.

V roce 1958 získal 3. cenu na Světové výstavě EXPO v Bruselu.

Na výstavě 2.Internationale Fotoausstellung bifota 1959 v Berlíně získal ocenění a na výstavě Praha – Moskva 1960 svůj úspěch potvrdil první cenou.

Podobných úspěchů dosáhl také na dalších výstavách Čs. výtvarná fotografie – Sevastopol, Kyjev, Vologda v roce 1962 a 63, výstava ve Varšavě 1965, Československá barevná fotografie - Berlín 1968, EXPO Osaka 1970, a putovní výstavy ministerstva kultury 1975 a 1978.

Samostatně vystavoval v Praze – 1956 až 63, Plzni, Chebu, Českých Budějovicích, Teplicích, Trenčíně, Trutnově, Uherském Hradišti a v zahraničí v r. 1955 ve Varšavě – Wystawa fotografiki V. J., 1969 - 70 v Itálii – La strada reale, Staroměstské náměstí ve fotografii V. J. v Praze a 1973 v Berlíně. V roce 1980 opět vystavoval v Trenčíně. Své souhrnné výstavy pořádané k 70. narozeninám ve Staroměstské radnici v Praze v roce 1980, se však již nedožil.

Další výstavy pořádal spolu s Galerií hlavního města Prahy, zejména se svým kolegou a přítelem PhDr. Milanem Krejčím. Nejznámější jsou Ženy s kamerou (1972, 74, 75 a 79), Manželé s kamerou (1973), Praha třicetiletá (1975), Žena 77 (1978) a dále výběr tvorby českých a slovenských fotografů 1919 – 1979, výstava Člověk a čas.

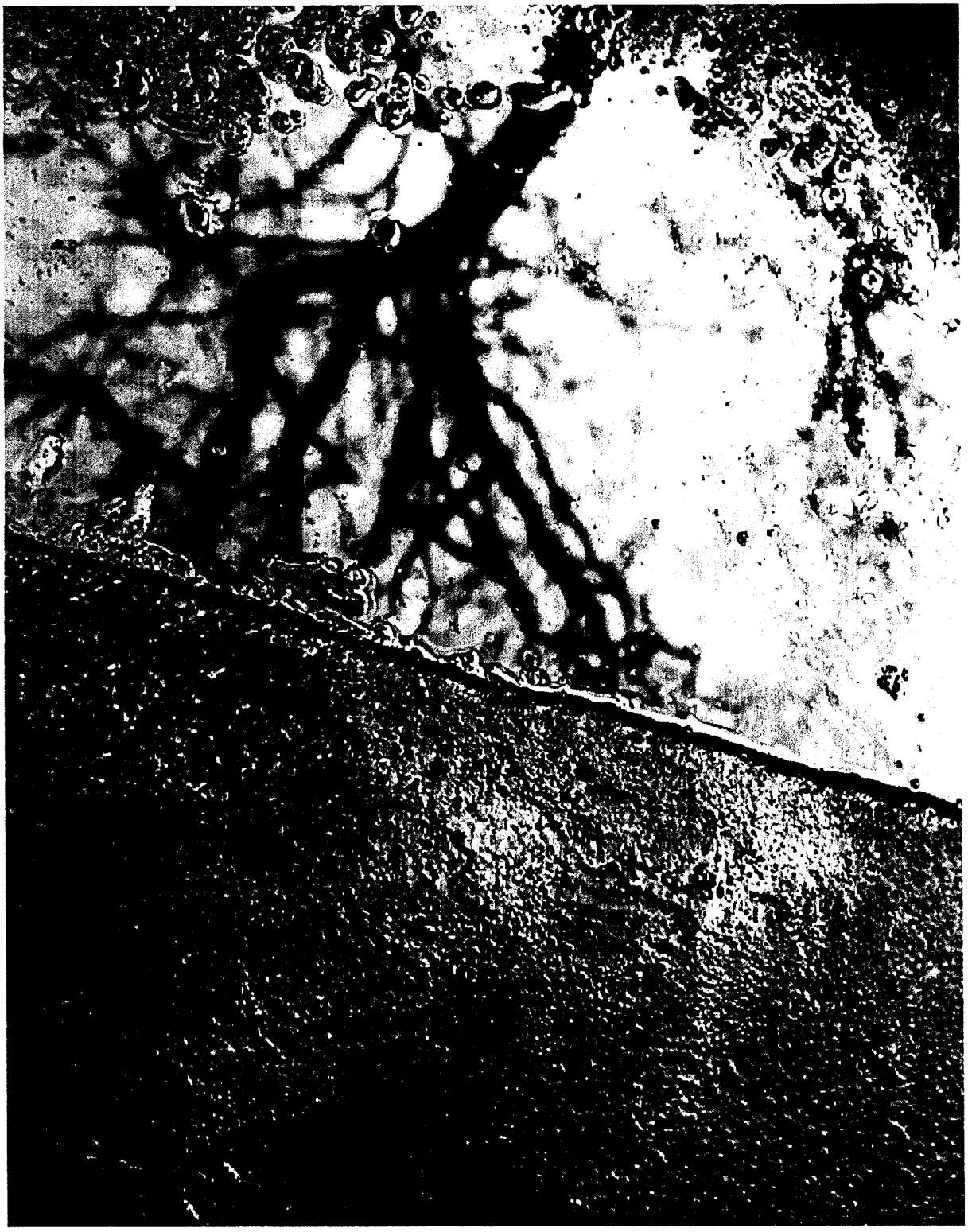

Louže, 1965

Práce v Revue Fotografie

Se zkušenostmi z ČsF. Jírů v roce 1957 uvedl do života čtvrtletník Revue Fotografie (s přídomkem letopočtu), tedy Fotografie 57. Pro široký okruh zájemců o fotografii – jak z řad amatérů, tak i profesionálů tehdy vycházel měsíčník ČsF. a proto Revue Fotografie vznikla původně jako „cechovní" časopis pro profesionální fotografy, fotografický průmysl a odbornou veřejnost. Přes tento záměr se prakticky od prvního čísla Revue stala zajímavým časopisem jak pro amatéry uveřejňováním fotografií čtenářů, informacemi o novinkách, technice, humorem, tak i pro zájemce o historii fotografie, dění ve fotografii, tvorbu známých světových autorů i polemiky a úvahy nad úlohou fotografie v umění.

Jírů vytvářel Revue jak po grafické stránce, tak i ve výběru fotografií a textů. Profesionální grafik sice nebyl, přesto měl grafické cítění a smysl pro řád. Hodně si zakládal i na vzoru rozložení fotografií na stránce, tzv. zrcadle. Když vezmeme v úvahu dobu, kdy Revue začínala vycházet, pak musíme uznat, že tehdy byla na světové úrovni – právě i po stránce grafické úpravy. Bohužel, tento typ grafiky Jírů dále nerozvíjel, a tak v 60. a na počátku 70. let byl jeho časopis po této stránce podprůměrný. Tento kontrast vyniká zejména v době změn pod vedením D. Mrázkové, která ve světlé chvilce (1972 až 1977) časopis postavila na nohy jak tematicky, tak graficky. Jírů však v roce 1978 časopis pod oficiálním vedením Hegera vrací o dvacet let zpět a uchyluje se k oslavným pochlebujícím frázím (viz Fotografie 78: „Čeští fotografové znají své tvůrčí i společenské povinnosti"). Musel na tom být pravděpodobně velmi špatně, protože některé články z tohoto období by se hodily možná do atmosféry 50. let, v kontextu 70-tých let jsou však typické, taková byla doba: „... revoluční odkaz Února důsledně plní také Svaz českých fotografů jako ideově tvůrčí zájmová organizace... Od ustavení svazu zaměřujeme svou činnost k podpoře kulturní politiky komunistické strany Československa a jsme hrdi, že se nám v tomto úsilí podařilo dosáhnout nemalých úspěchů... V ideově i tvořivě výchovném zájmu o mládež spatřujeme jeden z hlavních úkolů, jež pro Svaz českých fotografů vyplývají ze závěrů XV. sjezdu strany a ze základních směrnic ministerstva kultury... (Fotografie 78/2)

„Věříme,že zmobilizuje další síly a schopnosti všech, kdo se mohou na rozvoji naší socialistické fotografie – a v duchu revolučního odkazu Února s její pomocí i na výchově socialistického člověka – podílet." (Fotografie 78 – dopis V. Jírů)

Když pomineme tyto nepříliš časté „úlety", tak se V. Jírů politice a sní souvisejícím tématům spíše vyhýbal, zaměřoval se hlavně na fotografické dění. Jak obsahem, tak grafickou úpravou se snažil inspirovat různými zahraničními časopisy. Vznikla tak poměrně zajímavá

série článků – rubrika „Hovoříme s redaktorem fotografického časopisu...“ Postupně tak došlo na rozbor mnoha fotografických časopisů.všech možných zaměření. Další prostor byl pravidelně věnován tomu, jak jednotlivé československé časopisy a noviny používají a pracují s fotografií. S tím souviselo i to, jak Jírů lpěl na kvalitě tisku a tak kladl na tehdejší fotografický průmysl a socialistické tiskaře zajímající se hlavně o kvantitu, vysoké požadavky. Škoda, že po bouřlivém rozvoji v prvních ročnících, vývoj a změny k lepšímu v Revui ustaly a časopis jakoby ustrnul kdesi v 60. letech.

Jitro, 1946

Současné politické dění nebo naopak problémy fotografie jako oboru, rozebíral pravidelný úvodník. Zpočátku byl výhradně dílem V. Jírů, později ho však vytvářela řada dalších autorů (viz přehled článků Fotografie). Rozebírali různá témata, Jírů polemizoval nad profesionální fotografií, pokládal si tvůrčí otázky a sbližoval národy s pomocí fotografie. Často mísil fotografii s politikou a výsledkem byly úvodníky : „Tři úkoly fotografie v kulturní revoluci", „Socialistická kultura a fotografie", „Světovost – hlavní cíl". Jeho hlavní a nejčastější téma je samotná fotografie se svými problémy, jak je zřejmé z těchto titulků: „K současným otázkám československé fotografie", „Za čistotu fotografické tvorby", „Vzrůstá význam vystavené fotografie", „Svět a fotografie"... „Zapálený" úvodník „Fotografie a věci míru" pocházel z pera Jiřího Jeníčka. Několikrát takto také rozebíral své názory V. Zykmund v článku „Umělec a jeho dílo". Další autor M. Kubeš psal jen politicky laděné úvodníky. Ostatní autoři napsali většinou jen jediný úvodník (viz obsah). U některých úvodníků dokonce autor nebyl uveden – podle stylu jde zřejmě o články Jírů. Právě na úvodníku se nejvíce projevuje vývoj politiky i změny postojů k socialismu.

První čísla byla věnována vždy jednomu tématu, např. 1957 – portrét (tři hlavní články), cestování – 1958, 1959/4 sport atd. Později tomu tak již není a spíše výjimečně vychází např. „ženské číslo" (1962/2) zaměřené na ženy fotografky.

Již od prvního čísla Jírů rozvíjí z pozice šéfredaktora své úvahy o fotografii v sérii úvodníků pod jednotným rámcem „Diskuse o fotografii". Zamýšlí se v nich nad profesionálními, politickými, kulturními a dalšími pohledy a souvislostmi. Tento vážný cyklus úvah nad fotografií a její pozicí jako umění, byl silně dobově a politicky podbarven. Přestože, byl ukončen v čísle 2 v roce 1961, podobné články a rozbory se dále objevovaly i od dalších autorů. Hodně prostoru věnoval Václav Jírů na stránkách Revue komentářům fotografických výstav a jejich instalacím, mimo jednotlivých článků na toto téma tak postupně vznikla rubrika O výstavách nebo také Fotografie ve výstavnictví apod. Obsahově zajímavá a tehdy ojedinělá rubrika však byla odrazem názoru, stanoviska a estetického cítění Václava Jírů. Pravidelné rubriky vůbec tvořily podstatnou část celého časopisu. Od počátku k nim patřil přehled fotografických časopisů v němž Jírů formou rozhovoru postupně analyzoval kvalitu světových fotografických časopisů. Později rubrika vychází pod názvem Hovoříme s redaktory fotografických časopisů. Pravidelně také vycházely rubriky Ze světa - výběr aktuálních zajímavostí v oboru, Fotografická technika - popis technických novinek, Vážně lehkovážně - fotografický humor, Fotografové dětem - pro čtenáře z řad dětí a naopak návody Jak fotografovat syna... Návody na fotografování konkrétních témat a specifických oblastí se různě obměňovaly a zasáhly snad všechny možné sféry fotografie. Výlety do historie a

Vlasta Burian, 1935

začátků fotografie pravidelně sestavoval Rudolf Skopec. Od druhého ročníku začal Jírů sestavovat přehled nejlepších snímků od čtenářů pod názvem Výběr, např. Výběr F59. Tato část se postupně stala rozsáhlejší a zaměřovala se na různá témata. Jírů v návaznosti na tuto činnost později uspořádal různé soutěže a přehlídky fotoamatérů. V roce 1960 vzniká prostor pro pravidelné konfrontace názorů pod hlavičkou Diskuse, názory, myšlenky, citáty. Řada autorů i z řad čtenářů zde prezentuje svá stanoviska a postoje k fotografii. Seriál o zajímavých osobnostech, umělcích a jejich vztahu k fotografii má své místo v RF pod názvem Umělci o fotografii. V tomto případě jsou dobové a politické vlivy většinou trochu stranou, jde hlavně o povídání o fotografii. Zcela jinou náplň má poradna pro fotografy s roztomilým názvem Fotografické koření. Slouží k předávání zkušeností dalším zájemcům o fotografii. V letech 1961 - 62 se Václav Jírů začíná hodně věnovat ženám jako autorkám fotografií. Nejprve je představuje v několika článcích, zamýšlí se nad jejich tvorbou (Ženy tvoří umělecké fotografie) a později jeho aktivita v tomto směru vrcholí výstavami Ženy s kamerou. V čísle 3, 1961 vychází mimořádně "Teoretický slovníček" fotografických termínů. Mimo rozborů díla jednotlivých autorů vycházely v Revue i články věnované fotografii v různých zemích (např. o asijské, japonské fotografii). Hodně politicky a agitačně působil článek Za mír (č. 1, 1962) opěvující úlohu fotografie při tvorbě míru ve světě. Totéž číslo Revue bylo věnováno reklamní fotografii a obsahovalo několik článků k tomuto tématu a praktické ukázky. Šlo spíše o řemeslné fotografie než o snímky s nápaditým aranžmá nebo pokrokovou kompozicí. Přínosem byl úvodník Vzrůstá význam vystavené fotografie (č. 1, 1963), který nejen komentoval stoupající význam fotografických výstav, ale podnítil další rozvoj a snahy v tomto směru. Hodně odborných článků se i v tuto politicky a společensky problematickou dobu zabývalo novými tendencemi v české a světové fotografii (O abstrakci a zobecnění ve fot., Fot. a abstraktní umění, Fotografie a realita a další). Velké množství otiskovaných aktů vedlo Jírů k nutnosti obhajovat tuto odlišnost, před mravokárnými kritiky pletoucími si akt s pornografií. Proto napsal např. článek Akt ve fotografii ano či ne?, kde dává najevo svá jednoznačná stanoviska a měřítka. V roce 1962 a 64 je rozebíráno také téma pracovních snímků – Pracující člověk ve fotografii, Snímky z pracovního prostředí apod. Nahlédnout do názorů Václava Jírů umožňuje jeho rubrika O výřezu, praktické návody na zkvalitnění fotografické tvorby s konkrétními ukázkami. Opět se zde objevují návody na fotografování dětí a názorné příklady použití fot. výřezu. Na stránkách Revue v průběhu let publikuje opravdu široké spektrum autorů, od uznávaných teoretiků až po fotoamatéry a alespoň část z nich Václav Jírů jmenuje ve svém bilancujícím článku Desátý rok (viz příloha)

Václav Jírů patří mezi významné postavy české fotografie 20. století.V jeho fotografiích zůstaly uchovány nejen důležité okamžiky a významné osobnosti minulého století, ale také atmosféra tehdejší doby. Celý život aktivně fotografoval a své fotografie pravidelně uveřejňoval v tisku, knihách a na fotografických výstavách. Svou teoretickou činností se snažil vybojovat pro fotografii důstojné místo mezi ostatními druhy umění. Jeho osobnost je rozporuplná pro jeho činnost a názory především z počátku 50. let a z konce 70. let. Přesto je pokládán za jednoho z nejvýznamnějších představitelů fotografického oboru u nás a svou činností ovlivnil celé generace fotografů.

Poslední portrét Václava Jírů, foto Laco Kobza

Rozhovory

S Jiřím Jírů, synovcem Václava Jírů :

Z jaké doby si na V.J. pamatujete?

Z doby dětství kdy mě strejda seznamoval s fotografií. On vydával řadu knížek, vymýšlel je, fotografoval, graficky upravoval. Spolu jsme fotily ty kytky.

Ty makrofotografie?

Jo, měli jsme domek se zahradou v Černolicích a tam byla pořízena většina těchhle fotek. Já jsem držel světla, pomáhal a strejda fotil. Vždyť já po něm nemám ani žádné fotky, když se někdo zeptá, co fotil, tak mu ani nemám co ukázat. Teta (žena Václava Jírů) všechny negativy darovala Národnímu muzeu a ty nikomu nedovolej, aby to prohlédl a nazvětšoval. Řada fotek které tehdy vybral, jsou dneska úplně pasé a naopak to, co tehdy nevybral, dnes může mít úplně jinou hodnotu. Takhle to je akorát zavřený v šuplíku. Ukažte mi co máte sebou za strejdovy fotky?

Prosím.

Tohle je snímek z Albánie. V šedesátém roce připravil strejda tyhle fotky pro pěknou knížku o Albánii, ta ale z politických důvodů nikdy nevyšla, škoda. No a tohle jsou ty fotky z Černolic, tady ty lidi to strejda fotil z okna tady v Jaromírce. Bydleli tu společně ve druhém patře a nahoře měl ateliér. Komora byla udělaná v koupelně a spolu jsme tam zvětšovali. To mě přitáhlo později k focení. Máte tu i snímky z Jugoslávie, tam to měl rád, hodně se tam jezdilo na dovolenou.

Rád bych abyste my pomohl doplnit to, co o Václavu Jírů nevím. Například něco bližšího o jeho manželství a životě za války?

Už v mládí byl úspěšným fotografem a podnikatelem, finančně na tom byl velmi dobře. Pamatuji si, že před válkou měl na míru vyrobenej stříbrnej sporťák. Lídu si bral v roce 1939 a asi půl roku nato ho někdo udal, že prý měl vysílačku. Dostal trest smrti později změněnej

na doživotí. Ty fotky z koncentráku, ty pořídil až na konci války, když mu tam Lída přinesla foťák. Lída Jírů byla velmi hezká a měla pěknou postavu – byla baletkou (je na některých aktech ze 40. let) a její sestra byla herečkou s angažmá v Příbrami a později se stala ředitelkou divadla Na Fidlovačce.

A jak se díváte na éru padesátých let?

Nezapomeňte, že Jírů byl v koncentráku s Rusáky, překládal korespondenci a v pětačtyřicátým ho Rusové osvobodili. Takže on měl k Rusům poměrně kladný vztah, brzy vstoupil do KSČ. Přesto mu šlo vždycky hlavně o fotografii a ne o politiku. Mezi jeho snímky nenajdete žádné budovatelské kombajny a pionýry apod. Je jasné, že v revue musel občas udělat nějakou úlitbu režimu, přesto když se podíváte, tak i když psal o míru a socialismu, šanci měly jen fotky, které jsou kvalitní v podstatě i podle dnešních měřítek. Pravidelně otiskoval profily západních časopisů, ruské fotky vybíral podle jejich obrazové kvality a to se cenzorům určitě nelíbilo. To byl myslím také důvod, proč po osmašedesátém musel odejít z Revue Fotografie. Měl smůlu, tehdy ho kritizovali ti, co mu záviděli a dnes to vypadá jako že posluhoval režimu.

Proč mu tehdy lidé záviděli?

Proč asi, měl i tehdy slušné příjmy, uveřejňoval řadu fotek, měl redaktorský plat a peníze za autorská práva a pomalu každý rok vydával nějakou knížku. To už je důvod k závisti ne? Navíc spolu s Treybalem, tím automobilovým závodníkem byli jedni z prvních, kdo měli v republice Saaby. A ten Saab byl taky jeho konec.
Mrázková byla dcera automechanika, co se jim o auta staral, a on ji na přímluvu vzal jako sekretářku do Revue. Po šedesátým osmým se angažovala s tím (asi estébákem) Remešem a Jírů měl politický konec. Revue byla do té doby absolutní špička, graficky i fotograficky, je perfektní i z dnešního pohledu a srovnat jí se současnými fotomagazíny v Čechách nelze – současná Fotografie Magazín to je brak bez obsahu a formy.

Pomalu se začínám na věc dívat jinak.

To se vám nedivím, Jírů rozhodně nebyl typickej komunista, upřímně jim v 50. letech důvěřoval a pak postupně měnil názor asi jako celá řada dalších lidí. Opravdu se podívejte na

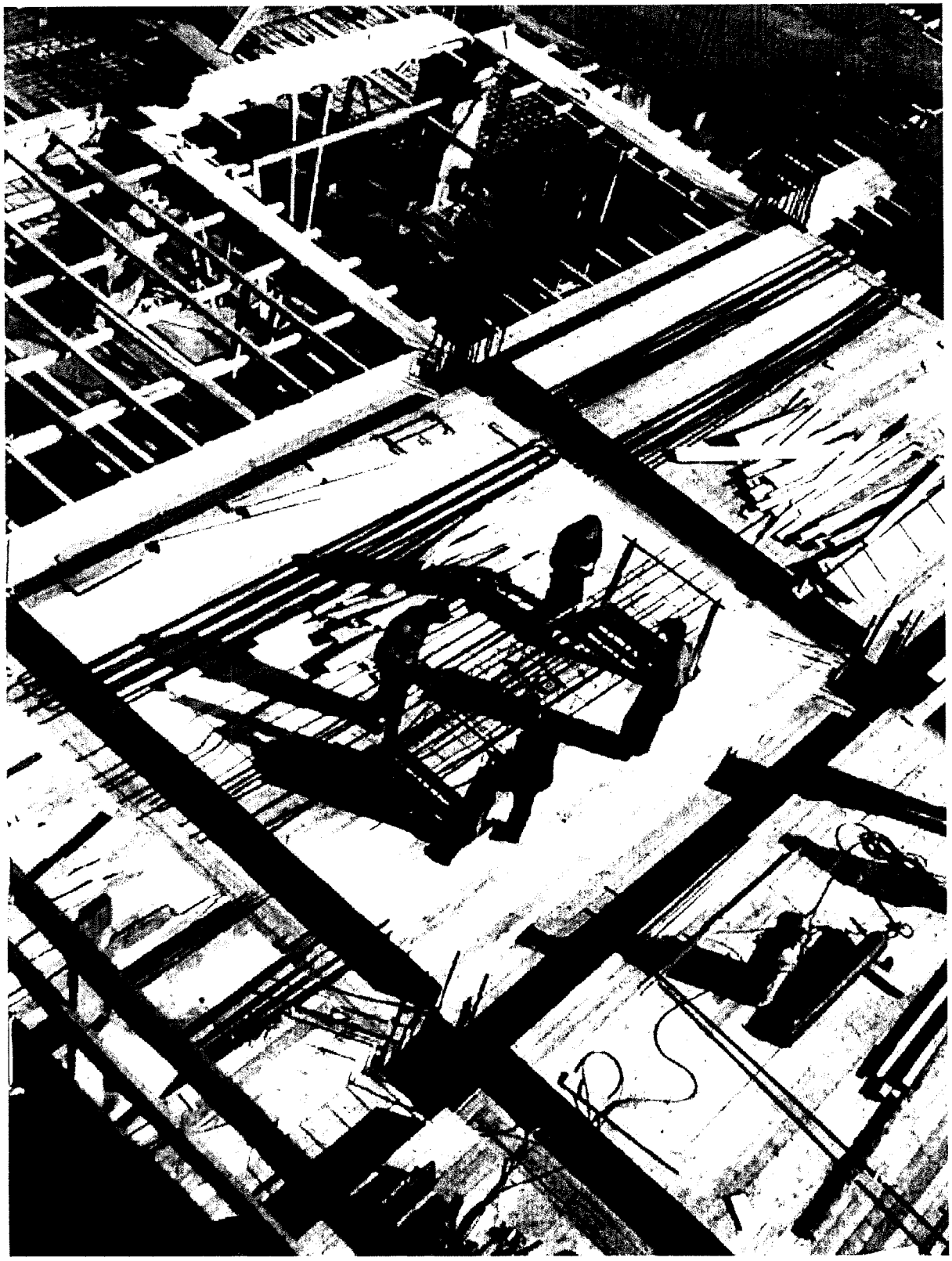

Základy, 1947

čísla Revue Fotografie a poznáte, že časopis plný kvalitních fotek, aktů, rozhovorů se zahraničními redaktory a fotografy, neměl s propagandou nic společného. Jediné, co nevím přesně, je to, co dělal Jírů po roce 1968, protože já jsem byl v emigraci. Ještě jsem chtěl dodat k jeho přátelství s Zdeňkem Treybalem, automobilovým závodníkem, že jako první měli zastoupení na Nikony. Hodně dělal pro propagaci malého formátu a ještě vím že pravidelně jezdil na Photokinu a podobné výstavy v cizině.

Rozhovor s PhDr. Milanem Krejčím, přítelem Václava Jírů:

Je něco nového s vaší svazovou sbírkou (Svaz českých fotografů)?

Podařilo se nám ji umístit do státního archivu na Chodově. V podstatě i vznik této sbírky inicioval V. Jírů, byla to jeho myšlenka, sestavit společnou sbírku profesionálů i amatérů aby zůstalo zachováno to, co má fotografickou hodnotu a jinak by to např. pozůstalí zlikvidovali. Jírů měl ten názor, že amatéři mají většinou čas na volnou tvorbu a proto se jí věnují více.

Můžete mi upřesnit dění okolo Václava Jírů po roce 1968?

Vlastně všichni kdo nepodepsali souhlas se vstupem vojsk se dostali na index, přišli o funkce, práci, děti jim vyhodili ze školy... A tak byl Jírů vyškrtnut a zbaven funkcí, nesměl publikovat a skončil ve Fotografii (Revue). Já jsem skončil v Galerii hlavního města Prahy, kde jsme společně připravili řadu výstav – čtyři výstavy Ženy s kamerou, Manželé s kamerou a velkou výstavu Člověk a čas. To, co uměl, bylo vychovávat a cepovat autory fotografii, zejména se to projevovalo ve výřezech – on byl mistr výřezu, kolikrát z průměrné fotky oříznutím udělal špičkový snímek. Z dnešního pohledu vidím jak vychoval téměř dvě generace fotografů od M. Šechtlové až dejme tomu po Fr. Dostála.

A na jaké oblasti nebo období by jste rozdělil jeho fotografování?

Válka, to byl v jeho životě předěl, takže určitě na dobu před a po válce. Před válkou byl ovlivněn událostmi, které v té době probíhaly. Nejprve to je sociální fotografie z období hospodářské krize v letech 1922 – 1934, kdy pořídil známé snímky žebrajících a

nezaměstnaných lidí. Mimochodem, tehdy byla doba kdy, lidé skutečně kradli z hladu a nouze. Druhou částí je vojenská tematika až do období mobilizace, které se věnoval stejně intenzivně jako např. Jiří Jeníček. Tyto záběry už dnes pro nás nemají takový význam, ale tehdy účinkovaly až do morku kostí – třeba snímek kdy v popředí je voják na vartě a v diagonále je oráč na poli, to se lidí tehdy přímo týkalo. Další velmi významnou oblastí je fotografie divadelní, kdy spolupracoval s divadelním oddělením národního divadla a tak pro nás pořídil nezapomenutelné snímky, např. známý Trojlístek, společnou fotografii Vlasty Buriana s Voskovcem a Werichem. To jak zachytil V. Buriana, jeho mimiku a práci rukou, nemá obdobu.

V naší sbírce jsou zastoupeny jen pozitivy, a tak paní Lída Jírů věnovala všechny tyto vzácné negativy do sbírky Národního muzea. Celkem je to přes deset tisíc negativů, u nás jsou jen pozitivy a cibachromy.

Pak byl Jírů pět let v koncentráku. No a po válce byla jeho činnost ještě bohatší. Za prvé snímky ze života, pak velké téma fotografie Prahy a jeho velká láska makrofotografie – většinou přírody a jejích krás, poslední částí jsou snímky z cest. Mimo fotografování nemůžeme pominout to ostatní – vydávání knih, novinářskou a organizační práci, atd. Hodně mu záleželo na profesionalitě ve fotografii, měl rád fotoamatéry ale vyžadoval vždy stoprocentní práci. Postihnout jeho osobnost není jednoduché od novinářské činnosti, grafické úpravy přes jeho přístup k autorům fotografům nejlépe to vyjadřuje slovo praktikoteoretik, protože Jírů se snažil převtělit informace do praxe, hodně často i kritikou, pevnými požadavky. Měl velký cit pro řád a grafické nadání. Projevovalo se to v již zmiňovaných volbách výřezu, při instalacích výstav a při grafické práci, jejíž výsledky vidíte nejen v knížkách, ale i z Revue Fotografie. Dnes se někdo může smát tomu, že připravil například knihu o pobaltské fotografii, ale on i přitom neslevil ze svých požadavků na kvalitu fotografií. Co dnes není obvyklé, to byla pracovitost a píle s níž se fotografii věnoval. Nosil takovou svoji těžkou aktovku plnou lejster, fotografií a posudků. Pracoval dlouho do noci, bavilo ho to a tak trávil třeba i dovolenou.

Co jeho soukromý život?

Ten byl stejně propojen s fotografií a jeho druhou velkou láskou, automobily. Přátelil se s Zdeňkem Treybalem, předním automobilovým závodníkem, a také ho vedl k fotografii. Ten měl myslím zastoupení Simky a Saaba.

Pokud si na Václava Jírů chce někdo udělat názor, pak musí znát nejen dobové souvislosti, ale i postoje lidí v meziválečné době. Celá společnost tíhla doleva a to důsledkem problémů, hospodářské krize a nezaměstnanosti. Jak jsem říkal, tehdy se kradlo z hladu. Nikdy se z Jírů nestal propagátor ve stylu socialistického realismu, vždy u něj byla na prvním místě kvalita snímku. Samozřejmě, v Revue Fotografie dělal úlitby v podobě fotografií s pracovními motivy – takzvanými „pracáky", podívejte se ale, jak jsou perfektní. Zejména v nich vynikal J. Byrtus. Svůj postoj potvrdil po osmašedesátém a když skončil v Revui, tak alespoň mohl se mnou připravit celou sérii výstav. Té svojí největší se bohužel nedožil. Zemřel na srdeční selhání tři měsíce před vernisáží. Jeho snímky zaplnily obě patra Staroměstské radnice a přišlo tam víc než deset tisíc lidí.

Jaký máte názor právě na vývoj a dění okolo fotografických časopisů po r. 1968?

Chování některých lidí bych raději nekomentoval. Mohu však doplnit některé údaje které nemáte úplně správně: Otec p.Mrázkové nebyl automechanik ale ředitel Fiat servisu na Pankráci a Remeš byl její manžel. Výsledky jejich práce posuďte sám, mně přijde nynější podoba Fotografie Magazínu hodně jednostranná a zaměřená na úzký okruh autorů a čtenářů.

Mohl byste na závěr Václava Jírů nějak stručně charakterizovat?

To není tak jednoduché, ale zkusím to. Byl to člověk mimořádných kvalit lidských i uměleckých a také nezmar s vzácnou kombinací píle a talentu.

Děkuji za rozhovor.

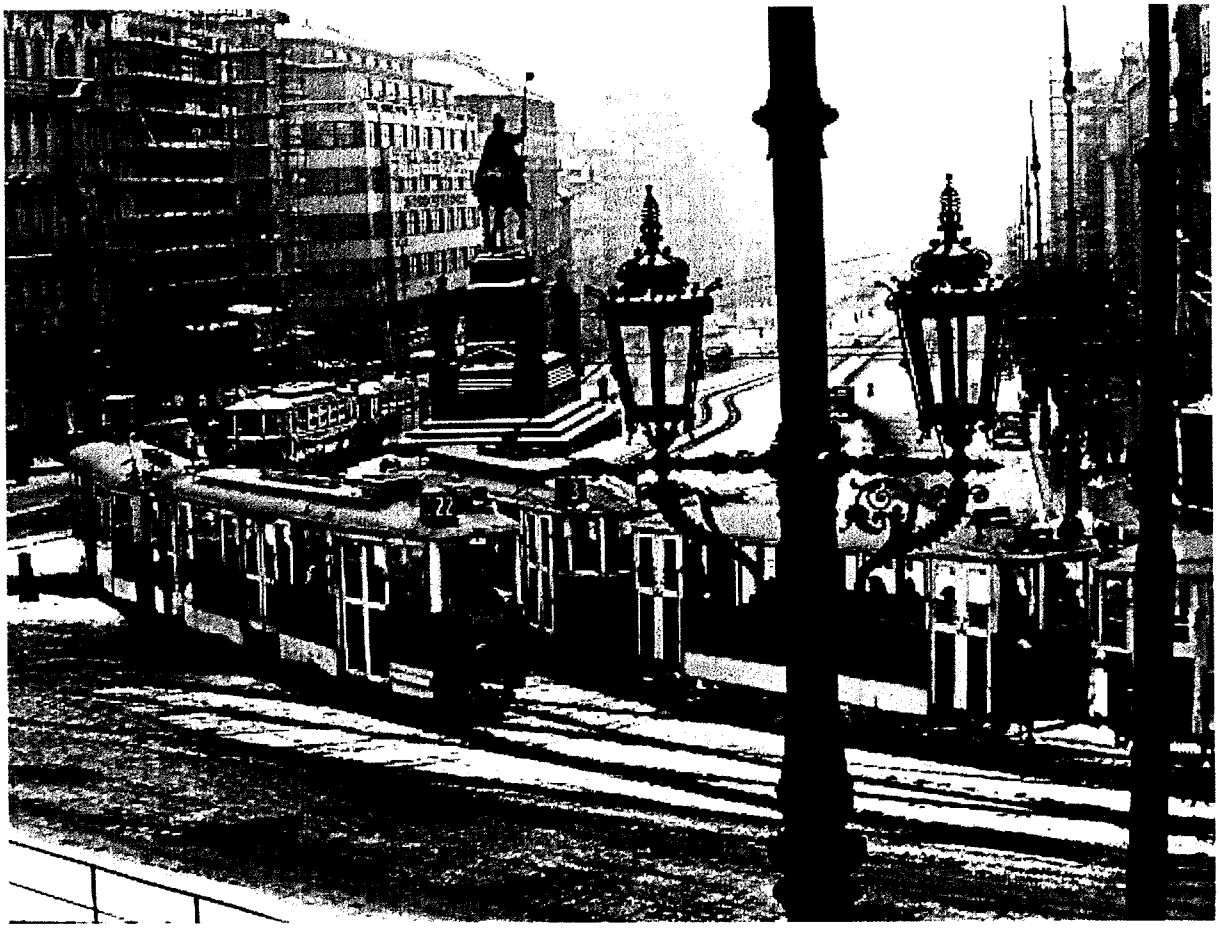

Tramvaj u Národního muzea, 1958

Na Karlově mostě, 1955

Citáty:

„Václav Jírů patřil k zakladatelům moderní fotografie. Jsou-li snad ještě spory zda je nebo není fotografie uměním, pak u Jírů je tento problém vyřešen. Je to umělec pracující s jinými nástroji než malíř nebo sochař. U něho nalézáme vše co patří k našemu životu – humor, vážnost, ironii i poučení. Neúnavně hledá pravdivost doby."
Cyril Chramosta, akademický malíř

„Jírů je skutečným básníkem fotografického objektivu Jeho tvůrčí zájem je rozprostřen do mnoha stran a bylo by možno dlouho hovořit o jednotlivých námětových oblastech, do kterých vstoupil působivými uměleckými činy... Společným rysem všech jeho prací je objevnost pohledu a zvláštní, strhující, přímo intimní přiblížení k tématu a jeho výrazná fotografická řeč, která má v sobě vždycky díl lyrické vroucnosti."
Ivan Skála, básník

„Mať úspech znamená vykonávať to, k čiemu sme boli stvorení. Václav Jírů bol stvorený pre fotografiu. Jeho osobný prínos ako fotografa, aj ako toho, kto rozmnožil možnosti prezentovať československú fotografiu svetu, vystihuje najlepšie klasická veta: V Jírů sa zaslúžil o československú fotografiu."
Dr.Martin Martinček, fotograf

(z katalogu k výstavě Staroměstské náměstí ve fotografii Václava Jírů)

Seznam literatury :

Knihy Václava Jírů:

Jírů, Václav : Šesté jaro. nakl. Václav Petr, 1946

Jírů, Václav : Raf. Čs. filmové nakladatelství, 1947

Jírů, Václav : Slunečné pobřeží Jugoslávie. Čs. filmové nakladatelství, 1948

Jírů, Václav : Zrcadlo života. Sfinx, 1949

Jírů, Václav: O základních otázkách tvůrčí práce ve fotografii. Orbis, 1954

Jírů, Václav. Vyskočil, Kamil : Moskva, Leningrad, Kyjev. Osveta, Martin 1958

Jírů, Václav: Poesie in Feld und Flur. Artia, 1959

Jírů, Václav: Vom einsamen Kätzchen. Artia, 1959, 1961 a 1962 (Zürich, Stockholm)

Jírů, Václav: Nature in Camera. Artia, 1960 (TEPS v češtině)

Jírů, Václav: Praha a Pražané. Artia, 1960, 1962 německy

Jírů, Václav: Markenas poesi. Artia, 1961

Jírů, Václav: Unser Dagor. Artia, 1962

Jírů, Václav: Kalendář. Obchodní tiskárny Kolín, 1967

Jírů, Václav: Praha – město fotogenické. Orbis, 1968, 1973 německy

Jírů, Václav: Sovětští spolupracovníci R. F.. v. katalog, Dům umění m. Brna, 1971

Jírů, Václav: Současná sovětská fotografie. Odeon, 1972

Jírů, Václav: Staroměstské nám. ve fotografii V. J.. v. katalog, G. hl. m. Prahy, 1973

Jírů, Václav: Pobaltská sovětská fotografie. Odeon, 1974

Jírů, Václav: Praha třicetiletá. v. katalog, G. hl. m. Prahy, 1975

Jírů, Václav. Praha matka lidu. TEPS, 1976

Jírů, Václav: Srdcem a rozumem. v. katalog, G. hl. m. Prahy, 1976

Jírů, Václav: Ženy s kamerou. v. katalog, G. hl. m. Prahy, 1979

Jírů, Václav: Praha a metro, Tisk. odd. NV Praha, 1979

Jírů, Václav: Výběr fot. tvorby. G. Trenčín, 1980

Jírů, Václav. Molín, Josef a kol.: Praha. Orbis, 1981

články Václava Jírů :

ČsF 1953, č. 7, s. 73 : Učiňme z fotografie nejvýznamnější obor lidové umělecké tvořivosti

ČsF 1954, č. 2, s.13 : Fotografie jako pomocnice při sbližování města a vesnice.

ČsF 1954, č. 3, s. 37 : Aby fotografie objevovala krásu a bohatost
ČsF 1954, č. 5, s. 61 : Aby fotografie obrážela přerod dnešního člověka
ČsF 1955, č. 1, s. 1: Jubilejní rok 1955 - rok vzorné práce a hospodaření
RF 1957, Vážné zamyšlení nad profesionální fotografií
RF 1958, Teorie – tvůrčí otázky
RF 1959/1, Moderní manýrismus
RF 1962/1, Za mír!
RF 1963/1, Vzrůstá význam vystavené fotografie
RF 1964/1, Mládí a budoucnost
RF 1964/4, Světovost - hlavní cíl
RF 1966/1, Desátý rok
RF 1967/2, V područí techniky
RF 1967/3, K.O.Hrubý jako krajinář
RF 1968/1, Svět a fotografie
RF 1968/1, Hřbitovní fotografický portrét
RF 1968/4, Makrofotografie velkoměsta
RF 1969/3, K setkání svět. fotografického tisku
RF 1971/2, O naší současné amatérské fotografii
RF 1971/3, Fotografující milionář z Budvy
z RF jsou uvedeny jen nejvýznačnější a podepsané články (ostatní viz. příloha)

filmy : (archiv ČT)

Praha a fotograf Václav Jírů
10 let Revue Fotografie a Václav Jírů
Fotografie a hudba
Básník (J. Kainar) a fotograf (Václav Jírů)
Ženy s kamerou
Svět tisícinou vteřiny

ostatní literatura :

Krejčí, Milan : Václav Jírů fotografie 1928 – 1980. Galerie hl. m. Prahy, 1980
Krejčí, Milan : Vzpomínka na Václava Jírů. Revue Fotografie, 1990/4

Zykmund, Václav : Václav Jírů. Odeon, 1971

Tausk, Petr : Václav Jírů, Revue Fotografie. 1980/2

Mrázková, Daniela, Remeš V.: Cesty československé fotografie. Mladá fronta, 1989

Macků, Jiří : Profily, Orbis, 1963

Svět v obrazech. č. 36, 41/1980

Revue Fotografie. ročníky 1957 – 1980 (viz. také příloha)

Revue Fotografie. 1989/4, 1990/1

Jmenný rejstřík:

Altschul Pavel – str. 20

Burian Vlasta – str.28

Byrtus J. – str.63

Capa Robert – str. 30

Cartier – Bresson H. – str. 23, 25

Čapek Josef – str. 6

Doležal František – str. 10

Dostál František – str. 61

Drbohlav Karel – str. 28

Einhorn Erich – str. 25, 31, 42

El Lisickij – str. 26

Fiala Eman – str. 28

Funke Jaromír – str. 27

Hackenschmied Alexandr – str. 26, 27

Hák Miroslav – str. 19, 28

Hájek Karel – str. 23, 27, 44

Hall Norman – str 10

Heckel Vilém – str. 42

Hermanová Ljuba - str. 28

Chramosta Cyril – str. 65

Illek František – str. 20

Jeníček Jiří – str. 6, 23, 30, 49, 61

Jírů Jiří – str. 58

Kašpařík Karel – str. 20

Kohn Rudolf – str. 20, 22
Kovářík Vladimír – str. 48
Krejčí Milan – str. 15, 52, 61
Krupka Jaroslav – str. 6
Kubeš M. – str. 55
Kutina Jiří – str. 48
Linhart Lubomír – str. 33
Lukas Jan – str. 23, 27, 30, 42, 48, 49
Marco Jindřich – str. 31
Martinček Martin – str. 42, 65
Molín Josef – str. 48
Mrázková Daniela – str. 10, 53, 63
Nezval Vítězslav – str. 48
Plicka Karel – str. 42, 46, 48, 49
Poličanský Karel – str. 23
Remeš Vl. – str. 63
Rossmann Zdeněk – str. 27
Rössler Jaroslav – str. 19, 26, 28
Skála Ivan – str. 65
Skopec Rudolf – 57
Sudek Josef – str. 26, 27
Straka Oldřich – str. 20, 23
Šechtlová M. – str. 61
Štochl Sláva – str. 27, 44
Štýrský Jindřich – str. 20
Šťastný Bohumil – str. 27
Tausk Petr – str. 16
Tmej Zdeněk – str. 27, 30
Vyskočil Kamil – str. 40
Zdeněk Zuska – str. 48
Zykmund Václav – str. 2, 55

Přílohy:

Článek z RF. Václav Jírů v něm hodnotí deset let RF :

DESÁTÝ ROK (od F57 k F66)

Kolik se toho v životě člověka, lidí i světa změnilo, mění a ještě změní! Snad všechno kolem nás je v neustálém pohybu, ruchu přerodu. A my si najednou usmýšlíme na chvíli se zastavit nad pouhým desítiletým výročím zrodu naší revue.
Je však desátý rok existence časopisu opravdu tak nepatrnou událostí, že nestojí za to o ní hovořit? Nejsou v našem životě mnohem malichernější věci a přece se o nich mluví nebo i píše? A vůbec: není deset let v životě tak mladého oboru lidské kultury, jakým je fotografie, údobí vlastně velmi dlouhé?
Nechme však planých meditací, vezměme si k ruce svázané ročníky naší revue a vraťme se těch devět let zpět. Kdoví, možná přitom najdeme i nějaká poučení.
První svazek *Fotografie* spatřil světlo světa v březnu 1957. Byl vytištěn vzorným hlubotiskem (kromě nepodařených barevných příloh) na vzorném papíře. Také jeho obsah byl v lecčems vzorný: V úvodníku se připomínala významná úloha fotografie v kulturním vývoji i dnešku lidstva a volalo se po jejím spravedlivém uznání i ocenění, po rozumných organizačních opatřeních, po zajištění ideové i odborné výchovy fotografů, po tom, aby jem byl výkon jejich povolání umožněn moderním vybavením odpovídajícím současnému stavu technického vývoje ve světě... atd. V podstatě ve stejném nebo podobném duchu byly psány i další články, ať už mluvily o jednotě fotografické tvorby, o fotografickém portrétu,o zakázkové fotografii, o fotografii v tisku, v propagaci a reklamě atd.
Ohlas prvního svazku F57 byl mimořádně příznivý. Např. čs. rozhlas charakterizoval jeho vydání jako *„záslužný čin...,neboť profesionální fotografie patří k oborům, které se právě netěší vzácné přízni vydavatelstev..."*, v jiných relacích byl oceňován nejenom obsah revue, ale i její hlubotisk. O *„publikaci, na niž jsme dlouho čekali..."*,hovořil poměrně obsažný článek deníku Práce. *„Kéž by bylo více takových odborných časopisů..."* psala Večerní Praha. Zájem naší revui věnoval i týdenní tisk, zprávu o ní vydala ČTK a uvítaly ji i četné odborné časopisy. Redakce zahraničního rozhlasu vysílala rozhovor s redaktorem F57, odborné měsíčníky východních i západních zemí projevily československé fotografické revui vesměs upřímné uznání. Zkrátka, už první svazek F57 byl přijat málem bubny a fanfárami. A přesto v úvodním redakčním příslibu v březnovém svazku 1958 mj. čteme:*„Rozumí se, že učiníme vše, aby každý další svazek, pokud bude v naší moci jej vydat, plnil tyto úkoly stále úspěšněji"*
Pokud bude v naší moci jej vydat - ještě v roce 1958 nebyla tedy budoucnost naší revue zcela jistá. Máme-li být upřímní, nebyla jistá ještě ani v roce 1959, kdy už byla vydávána ve značném nákladu i pro SSSR..., ale nejistá byla spíše proto, že jsme byli v rozpacích, jak svůj časopis dělat, jeho stále vzrůstající náklad nám totiž udělal takříkajíc čáru přes rozpočet. Komu v něm máme přednostně vyhovět: těm, kteří vy znávali ještě piktorialismus, těm, kteří za začínali tušit, že fotografická tvorba se musí lišit od tradičních oborů, anebo těm, kteří to už pochopili...?
Redaktor revue samozřejmě od prvopočátku spoléhal na spolupráci osvědčených fotografických nadšenců, jako byl L. Linhart, J, Jeníček aj., i ostřílených fachmanů, třeba jako byl Vl. Rýpar, R. Skopec, J. Ehm, L. Křivánek, K. O. Hrubý, především se však snažil objevovat a získávat nové píšící spolupracovníky, nové odborně fundované teoretiky fotografické tvorby. Někdy měl štěstí, jindy neuspěl, někteří v revui začali a pokračují jinde. Pokud zůstanou fotografii věrni, považujeme i takovéto své objevy za úspěch. Škoda je těch, kteří slibně začali, po čase se však trvale odmlčeli. (Např. P. Bojar, L. Pešek, L. Fendrych)

Hlavním úkolem F57 bylo upozornit na význam tzv. zakázkové fotografie, na její nemalý vliv při utváření vkusu zájemců o civilní i sváteční portrétní fotografii, na problémy průmyslové, technické i reklamní fotografie atd. Tématické zájmy ročníku 1958 byly už širší i pestřejší. Nedávno zesnulý J. Jeníček nám v něm např. připomněl vynikajícího Čechoameričana D. J. Růžičku, čtenářům revue jsme představili své první „objevy" - fotografujícího filmaře Vl. Šilhana a Slováka J,. Cifru, který, žel, zanedlouho rovněž zemřel, výborně fotografujícího herce M. Horníčka (zdá se však, že v dalších letech musel fotograf - Horníček ustoupit Horníčkovi - herci) a poctivého dříče, tehdy převážně barváře D. Vrzáka. Také F58 byla výborně tištěna, v jejím druhém svazku se však už setkáváme s nesvědomitostí některých tiskařů: na str. 65 nebylo respektováno redakční zrcadlo a grafická úprava stránek 64 - 65 byla hrubě narušena. Mluvíme a budeme mluvit o těchto chybách proto, že grafickou úpravu obálek i stránek považujeme za jednu z hlavních samozřejmostí, jež rozhodují o kvalitě každého časopisu a mimoto svědčí přinejmenším o úrovni vkusu a výtvarného citu jeho redakce.

Rok 1959 je pro naši revui vpravdě historický. Tehdy se totiž začíná vydávat i v ruském jazyce. (Předtím byla do SSSR dodávána rovněž, ale v češtině.) Od té doby přicházejí do její pražské redakce ve stále větším počtu pestré obálky s dopisy odběratelů z Kamčatky, Viktoriina ostrova i Alma-Aty, ze Zakavkazí, ze Střední Asie i Dálného Východu, z břehů Tichého oceánu, Severního, Ochotského, Čukotského, Baltského, Kaspického i Černého jezera, z miliónových měst jako je Moskva nebo Leningrad i z odlehlých vědeckých stanic kdesi v Arktidě nebo v sibiřské tajze. Tam všude československá revue brzy získala upřímné přátele i nadšené spolupracovníky. Škoda, že v této jubilejní kronice nemohu všechny vyjmenovat a každému zvlášť poděkovat za povzbuzující přátelství i za věrnost.

Také o ročníku 1959 lze říci, že byl tištěn mimořádně svědomitě a dobře, i když opět s několika prohřešky proti originálu grafické úpravy. Březnový svazek F59 byl ve značné míře věnován První (a dodneška žel poslední) mezinárodní výstavě pořádané v Praze a Bratislavě. V témže svazku na sebe poprvé upozornil další mladý Slovák J. Šajmovič; patří ke vzácnému rodu těch fotografů,kteří dovedou hovořit nejenom fotografií, ale i o fotografii – perem. Nacházíme tu také portrét automobilového závodníka, mimořádně nadaného fotografa-výtvarníka, povolaného odborníka ve fotografické technice a brzy nato stálého redakčního spolupracovníka Zd. Treybala. V prvním čísle F59 vidíme opět i dva pěkné dívčí akty, které se od začátku snažíme přinášet skoro pravidelně. Došli jsme totiž k poznání – jež možná nemá daleko od životní moudrosti -, že většina fotografujících, a to nejenom mužů, odjakživa zkoušela, zkouší a vždycky bude zkoušet své kumštýřské štěstí mj. ve fotografování aktů, že výsledky jejich pokusů mívají však jen zřídkakdy takové hodnoty, aby je bylo možno ukazovat za plného denního světla. Aby se i takové snímky dělaly pokud možno s vkusem a hezky, přinesla F59 ve 4. Čísle zásadní článek L Veselého o aktu a rozhodla se otiskovat příkladné práce tohoto druhu častěji. To bohužel špatně pochopili někteří prodavači PNS a ačkoliv bývá *Fotografie* po několika dnech vyprodána, jednotlivé svazky vystavují nesmyslně otevřené právě v těch místech, kde jsou snímky aktů otištěny. Redakce proti takovému jednání již nejednou protestovala

Při té příležitosti ještě malou poznámku: Občas se setkáváme s názorem, že akty se u nás „nesmí" nebo „nesměly" tisknout. Ačkoliv takovéto fotografie přinášíme už hezkou řádku let, s žádnými zákazy jsme se nikdy nikde nesetkali. A tak asi v tomto případě šlo spíše o novinářskou kuráž riskovat anebo o schopnost vybrat správné snímky a umět je obhájit.

V tomto ročníku vítáme nové teoretické spolupracovníky L. Součka, L. Peška, K. Dvořáka, L. Veselého a další pozoruhodné fotografy, mj. Cl. Seidlinga, M. Škarýda, který se stále častěji projevuje i jako schopný „pasevec", Vl. Kalmykova a V. Achlomova z SSSR, J. Kunu, E. Fukovou a poprvé i všestranně nadanou O. Michálkovou, pilného St. Terebu, zaníceného

výtvarníka M. Martinčeka, vynikajícího kreslíře i stejně vynikajícího fotografa V. Reichmanna aj.

Pro ročník 1960 je příznačný sice o chlup nižší, zato však sympatičtější současný formát. Během roku proběhla velká *diskuse o základních otázkách fotografie, různé úkolové akce* a za účasti takových osobností, jako je např. nár. umělec Max Švabinský, laureát Jan Drda aj., byla uspořádaná anketa *Umělci o fotografickém umění.* Stěžejní úsilí tohoto ročníku bylo v podstatě vyjádřeno v úvodním slově 2. Čísla F60: „...*Redakce je vděčná všem dosavadním svým spolupracovníkům, hledá však i další, nové autory teoretických prací, protože usiluje o to, aby i její revue byla stále nová a svěží. Hledá další Zykmundy, Pešky, Dvořáky* (tehdejší kandidát věd o umění V. Zykmund byl od 1. Čísla F60 náš hlavní teoretický koryfej), *jejichž myšlenky by plodily další myšlenky ... a podněcovaly zájem dalších schopných teoretiků umění o problémy fotografické tvorby. Za žádnou cenu nesmíme připustit, aby se vžil názor, že fotografie je obor lidské činnosti, v němž lze vystačit s minimem intelektu nebo s tím, čeho už bylo dosaženo. Anebo že jde o selankově klidnou oblast tvůrčí práce, kam jenom zřídka zavane čerstvý vzduch...*"

Také v roce 1960 představila redakce svým čtenářům nové zajímavé osobnosti fotografické tvorby. Jmenujme alespoň J. Červeného, M. Hocka, (dnes Hucka), B. Bojarinského, M. Borovičku, J. Umnova, A. Gribovského, I. Krysova, J. Hrdličkovou, L. Součka (ano, bystrý píšící teoretik se projevuje i jako vynikající fotograf s osobitým pohledem na svět), C. Morávka, M. Šechtlovou, J. Havla, J. Byrtuse, J. Pilmana, V. A. Gende-Rote, olomouckou skupinu DOFO a zbrusu nového teoretika (a kdyby chtěl, myslím i výborného fotografa) J. Bočka.

V pátém ročníku 1961 byla uzavřena velká *diskuse F60 o zásadních otázkách fotografie.* Úkolu se kromě redaktora F61 ujali tehdejší hlavní spolupracovníci revue P. Bojar, K. Dvořák, J. Macků a V. Zykmund. Ve druhém svazku F61 jsme si ta závěrečná slova vyhledali a – zde jsou: „*Význam fotografie jako nového, samostatného a svým charakterem specifického výtvarného oboru den ze dne vzrůstá. Zvyšuje se zákonně s obecným vzestupem kulturní úrovně i výtvarných zájmů socialistického člověka a úměrně s obohacováním života nové společnosti. Přičemž ovšem prohlubování výtvarného citu v nemalé míře zpětně závisí i na výtvarných hodnotách fotografie, zejména té, s níž přichází pracující člověk denně nebo velmi často do styku – v časopisech, v publikacích, na výstavách atd. S tím vším pochopitelně souvisí mimo jiné nutnost ještě intenzivněji rozvíjet teorii fotografické tvorby, získávat další povolané teoretiky umění pro fotografii, přesvědčovat polygrafické pracovníky o nezbytnosti věnovat větší péči reprodukcím fotografií, zvyšovat nároky na výstavy fotografických děl... Proto se redakce se svými spolupracovníky rozhodla:*

Obrátit se na sekci teoretiků Svazu čs. výtvarných umělců se žádostí o spolupráci.

Navrhnout nakladatelství Orbis založení edice Teorie fotografického umění při F61.

Nabídnout ministerstvu školství a kultury pomoc při pořádání pravidelních mezinárodních výstav uměleckých fotografií, neboť od poslední, resp. První této výstavy uplynuly již tři roky a o pořádání dalších se nikdo nestará.

Uspořádat výstavu fotografických děl spolupracovníků naší revue.

Uvádět v tiráži F61 jména pracovníků tiskárny, na nichž závisí kvalita reprodukcí fotografií, a doporučit, aby se tak dělo i v jiných obrázkových časopisech a publikacích."

K tomu jen několik – žel hořkých – slov: Z citovaných požadavků byly splněny jen poslední dva, které splnit bylo v moci redakce, hlavní tři úkoly, resp. Požadavky, zůstaly nesplněny...

Také v pátém ročníku 1961 se objevují jména nových teoretiků i praktiků. Připomeňme opět alespoň některá: Zd. Kudělka, J. Plachetka, M. Kubeš, I. Soeldner, A. Šourková, M. Špůrek, A. Zybin, J. Rössler, M. Matoušek, G. V. Koposov, Zd. Virt, B. Čapka, B. Procházka, J. Koudelka, J. Pařík, V. K. Gajlis, M. Mikulášek, M. Gregor, Zd. Voženílek, B. Marhoun, J. Gantman, M. Spurný, A. Hlinšt, V. Jakobson a mnoho dalších.

Od prvního čísla F61 začíná velká akce *Hovoříme s šéfredaktory fotografických časopisů,* v níž seznamujeme čtenáře naší revue s tendencemi fotografických časopisů Východu i Západu.

S prvním svazkem F62 proniká na stránky naší revue ve větší míře i západní fotografie. Je to důsledek kampaně, kterou redakce vyhlásila pod heslem *Fotografové za mír!* Už ve 3. Svazku F61. Svou výzvu jsme tehdy rozeslali světovému fotografickému tisku, s nímž jsme ve styku – a hle!, ukázalo se, že po míru a přátelství touží lidé kdekoli na světě a že právě fotografové dovedou tuto touhu vyjádřit i pro její uskutečnění tvořit. Bohužel *dosud ne každý si uvědomuje , že rozvoj humánních vztahů a prohlubování vzájemné úcty mezi lidmi celého světa ve značné míře závisí i na rozvoji fotografie a na využití světovosti její řeči pro sbližování a poznávání národů* – čteme mj. v úvodníku 1. Svazku F62. Zdá se, že od té doby se leccos změnilo k lepšímu, že řeč fotografie a fotografů dále proniká světem, a že je o poznání hlasitější.

V roce 1962 přibývají k dosavadním našim spolupracovníkům další fotografující i píšící autoři z SSSR – např. P. M. Rafes, V. V. Assanov, G. V. Tikanadze, J. Muravin, J. N. Titov, T. Lebeděva, M. Bolotov, A. F. Karbasov, V. Orlov – i od nás, např. L. Fendrych a E. Einhorn, kteří se po čase zase odmlčeli, P. Tausk, M. Robinsonová, D. Sýkorová. V. Váchová, K. Fialová, J. Humpálová, G. Skoumalová, J. Zubrický, F. Dvořák, I. Englich, O. Karásek, J. Pikous, V. Šustil, J. Všetečka, J. Kohout, J. Šplíchal, V. Ipser a mnoho dalších, dnes už známých fotografů.

Druhy svazek F62 byl možná první publikací toho druhu na světě. Šlo totiž o ženské číslo fotografické revue, o svazek, v němž od obálky až po poslední stránku převažovaly snímky fotografujících žen. Svazek tehdy přinesl celkem 75 snímků od 41 autorek a byl už napodoben u nás i za hranicemi.

Od ročníku 1962 se bohužel projevují výkyvy v kvalitě tisku, někdy zapříčiněné horším papírem, někdy nešťastnými nebo nerozumnými normami, někdy jinak. Někteří tiskaři zřejmě hřeší na svou anonymitu, občas ovšem i na normovací mánii, a svou – společensky řečeno – lehkovážností poškozují dobré jméno nejenom převážné většiny svých svědomitých kolegů, ale i redakce, která v očích neinformovaných čtenářů zůstává tím neschopným viníkem. Proto jsme už v ročníku 61 uváděli jména vedoucích pracovníků tiskárny v tiráži revue, Nedovedlo to však k ničemu a tak jsme s tím po čase zase přestali.

V ročníku 1962 pokračuje pravidelná a po našem názoru užitečná rubrika *Humor ve fotografii,* na konec každého čísla zařazujeme stálou a prý oblíbenou rubriku *O výřezu názorně* a v závěru roku opět přinášíme ukázky vydařených fotografických novoročenek, o nichž se domníváme, že jsou rovněž cennými dokumenty doby a jeho vkusu.

Nu, a pomalu se vracíme k dnešku... listujeme ročníkem 1963... V každém jeho svazku nacházíme příspěvky docházející pro mírovou akci, v prvním čísle se začínáme více všímat přírody a více místa uvolňujeme i rubrice *Knihy,* neboť si uvědomujeme, že... nejenom chlebem živ jest fotograf. Ostatně víme přece, že se netisknou jenom fotografické příručky a obrazové soubory, ale i četné publikace, v nichž je fotografii přidělována jednou větší, jindy menší role, a ovšem i těm je třeba věnovat pozornost.

Při jedné příležitosti redaktor revue přiznal, že den, kdy se v redakci objeví autor, skutečná fotografická osobnost, je pro něho svátkem. Přesnější by ovšem bylo, kdyby byl řekl, že stejnou radost mívá vždy, kdykoli se setkává třeba jen s jedinou fotografií a jejím autorem bez ohledu na jeho věk. Tahle „slabůstka" redakce je také příčinou toho, že se v této jubilejní bilanci objevuje tolik jmen, z nichž mnohá některým čtenářům zatím nic neříkají, což ovšem neznamená, že by nemohla být významná třeba už zítra nebo pozítří. Přispěvatelé nám zpravidla píší, že je pro ně ctí, dostane-li se jejich snímek do *Fotografie.* K tomu nutno říci: také naše revue je hrdá na to, že většina z jmenovaných i nejmenovaných (protože úhrnný seznam by vyplnil celé číslo) autorů – a to i píšících – poprvé publikovala na jejích stránkách.

A teď tedy opět alespoň několik známých i neznámých, českých i sovětských jmen, která se objevila v ročníku 1963: A. I. Antipenko, od něhož nepochybně ještě hodně uvidíme, E. V. Andrejev, A. Bogdanov, V Boháč, E. Kotljakov, Zd. Martinovský, E. Medková, B. Puskailer, V. Voronin, Zd. Voženílek, N. Floriskij, J. Fojtík, M. Frančík, A. Hiništ, V. G. Kaliničenko, J. Karpenko, A. Knjazev, L. Kyndrová, J. Váňa, B. Aleškin, M. Budík, P. Dias, E. Uher, P. Hněvkovský, Zd. Polesný, V. V. Rusjajev, H. Šantl, J. Vavro.
Ve 3. Čísle F63 na str. 42 tiskárna bohužel opět, a to zvláště bezohledně, porušila grafickou úpravu. To mi připomíná , že by se slušelo zmínit se též o těch, kteří naši revui graficky upravovali. Obálku prvního svazku a dosavadní hlavičku vyřešil O. Hlavsa, jinak na úpravě jednotlivých svazků, kromě samozřejmé účasti redakce, spolupracovali A. Schneiberg, J. Schmidt, A. Kodeda, M. Hrabas a J. Veselá. Protože redaktor revue je aktivní fotograf a do úpravy obrazových publikací sám fušuje, někdy možná až příliš úzkostlivě dbá, aby v „jeho" časopise měla fotografie vždy hlavní slovo, aby nikdy nebyla grafikou utlačována. Dovede si tedy domyslet, že spolupráce s ním nebyla vždy příjemná.
K významným externím spolupracovníkům revue patří ovšem i překladatelé. Jsou to zejména T. Ševčenková, J. Koronovský, N. E. Krickij, V. Kosková, J. Rjuriková aj. S novou jazykovou mutací pochopitelně přibývají další překladatelé.
O ročníku 1963 lze říci, že měl převážně štěstí na lepší papír, takže je opět i lépe vytištěn. Zásluhou většího počtu snímků zahraničních autorů dostává naše revue ještě „mezinárodnější" charakter. Nepochybně se o to zasluhují i krátké pohledy na cizí fotografické časopisy pod hlavičkou *Zaostřujeme na zahraniční tisk,* přibývají však i přímí stálí spolupracovníci ze západních zemí. Zde je snad na místě říci, že se revue bude v roce 1966 a v dalších letech snažit uchovat si svou dosavadní tvář a že je vždy připravena přinášet kromě ukázek děl československých autorů i nevšední díla fotografů z ostatních socialistických i jiných zemí.
Pro ročník 1964 je příznačná nová grafická úprava a napohled bohatší náplň – tj. více, zato však menších reprodukcí, více článků a zpráv a opět nová jména autorů. F64 vyhovuje přání čtenářů a přináší i více monografických portrétů fotografů, jejichž dílo se vyznačuje osobitým rukopisem. Takto jsme v roce 1964 veřejnosti představili J. Severu, A. Gribovského, E. Havettu, R. Šídu, Francouzku J. Ni'epcovou, Litevce G. Bindeho, J. Hrdličkovou, Angličana M. Engelse, J. Treybalovou, G. Skoumalovou, Moskvana V. Alchlomova, Vl. Lamera, V. Dlouhého, Nemce E. Vettera, Itala G. Garrubbu, Maďarku K. Langerovou, Slováka M. Gregora, A. Dýcku, J. Malinu, R. Štursu, historika fotografie R. Skopce, ze starých mistrů dva sovětské fotografy A. M. Rodčenka a N. I. Sviščova-Paola a konečně bohatý soubor prací japonských fotografů. Mimoto nacházíme v jednotlivých svazcích opět mnoho ukázek dalších známých, méně známých nebo dosud neznámých fotografů. Jsou to např. Vl. V. Belkovskyj, S. K. Boldin, F. Janiš, J. Jírů, M. Vojíř, K. Vyskočil, A. Bláha, M. Budík, F. Krasl, J. Škoch, K. Švadlenka, J. Náhlik, Vl. Holloš, P. Vácha, O. Bára, J. Červinka, A. Dobrovolskij, V. Holubová, B. N. Rosrovcev a velmi mnoho jiných. V některých svazcích revue nacházíme další důkazy, že není málo fotografů, kteří své názory, zkušenosti a poznatky dovedou a jsou ochotni také napsat. V osmém ročníku to byli např. J. guth, M. Špůrek, F. Krasl, K. Kalivoda, K. O. Hrubý, A. Hinšt, E. Cenek, P. M. Rafes, A. Štubňa, Zd. Podlesný, J. Šajmovič, S. Štochl, L. Noel, víme však i o jiných. Škoda jen, že je nelze přimět k tomu, aby psali častěji. V roce 1963 se nám podařilo objevit i některé nové teoretiky a estetiky fotografie, zejména A. Marcinkovou a J. Mojžíše.
Bez jakékoli pomoci shůry naše revue tedy získala ke spolupráci nebo se zasloužila o zrod už docela slušného počtu nových teoretiků fotografické tvorby. Jsou mezi nimi odborně povolaní vědečtí pracovníci,známí novináři i zkušení laici, jejichž účast na řešení zásadních otázek fotografie bývá ovšem stejně cenná a prospěšná.

Aby devítiletá bilance byla aspoň co do počtu let úplná, v rychlosti si ještě všimněme loňského ročníku. Jeho tvář se vyznačuje především barevnými ofsetovými obálkami, vcelku uspokojivým hlubotiskem, méně zdařilým knihtiskem , stále ještě příliš pestrými barvotisky a opět několika nešetrnými zásahy některého z tiskařů do grafické úpravy. (Zejména v ruské mutaci 3. svazku na str. 29 a 70). Také F65 pokračovala v objevitelských snahách. Veřejnosti opět důkladněji představila další fotografické individuality: Vl. Sirůčka, M. Borovičku, krajináře M. Spurného, Francouze G. Joniauxe, J. Kohouta, L. Bergolceva z SSSR, M. Martinčeka, Poláka E. Hartwiga, Itala E. Pampiglione, M. Bílka, neohroženého antifašistu J. Heartfielda, Sl. Štochla jako fotografa zvěře, fotografujícího grafika V. Ševčíka, Cl. Seidlinga, dva úspěšné Slováky A. Štubňu a Vl. Holloše, fotografujícího lékaře dr. R. Pecha, B. Landische a K. Koubka. V každém svazku i tohoto ročníku se ovšem objevovaly i jednotlivé zajímavé snímky podepsané známými nebo někdy ještě neznámými jmény, jako třeba T. Drahoš, J. P. Kuprianov, V. F. Listopadov, Z. Mináčová, E. Pavlačka, J. Kassin, K. Slach, K. Švadlenka, M. Heyduk, A. Vrhel, J. Přibík, P. Karásek...

Ty opakované tři tečky na konci předešlého odstavce nemají být tentokrát obvyklou typografickou frází, ani jen náznakem, že by výčet jmen mohl ještě dlouho pokračovat. Tak je lze sice také chápat, mimoto bych však těmi prostými puntíky chtěl vyjádřit, že vývoj této revue nepovažuji zdaleka za ukončený. O tom ostatně svědčí i skutečnost, že první svazek jejího jubilejního ročníku vychází už také v angličtině. Při té příležitosti mohu tedy nejenom jménem redakce, ale jistě i jménem desetitisíců dosavadních čtenářů *Fotografie 66* přivítat další odběratele a čtenáře ze zemí anglicky mluvícího světa. A už dnes také je prosím o přátelskou spolupráci a pomoc na dalších svazcích F66.

A teď, už opravdu nakonec, se ještě jednou vrátím na začátek. Znovu si čtu v úvodníku i ostatních článcích prvního čísla – a jsem trochu v rozpacích. Co se změnilo po těch devíti letech? Čeho jsme dosáhli? Vždyť problémy a starosti, které měla fotografie a fotografové v roce 1957, jsou vlastně stejně aktuální i dnes. Na otázku: Proč se nám je nepodařilo odstranit, možno však odpovědět zase jen otázkou: Lze vůbec v kterékoli oblasti skutečné tvůrčí práce nadobro skoncovat s problémy a starostmi? Příčina všeho bude asi v tom, že odstraníme-li jednu starost nebo překážku, obvykle odkryjeme nebo dáme záminku k nové. Ostatně, takový je i život. A měl bych chuť se vsadit, že by se našlo málo těch, kteří si v duchu se mnou neřeknou: Zaplať pámbu za něj!

Václav Jírů

Obsah Revue Fotografie 1957 - 1971

1957
V.Jírů: Vážné zamyšlení nad profesionální fotografií
Beran, Podobizna ve fotografii
J.Ehm, K realismu fotografického portrétu
E.Einhorn, Portrét v tisku
O výstavách
Uplatnění fotografie v propagaci
Makro snímky - příroda zblízka
O fleších, Modernizace laboratoří

1958
Téma čísla - cestování a fotografie
Teorie - tvůrčí otázky
R.Skopec: Z přelomu století
Fotografie a cestování
Fotografie z cest a toulek
V oblacích i nad oblaky - letecká fotografie
Za životem do hlubin země
Miroslav Horníček a jeho koníček
J.Jeníček: Využití ostrosti a neostrosti ve fotografii
J.Jeníček: Význam kamer na malý formát
Výchova a fotografie
Přehled fotografických časopisů
Z.Treybal: Fotografie motorismu
Výběr F58, rubriky - Ze světa, Fot. technika, Fotografové dětem

1959 - 1
Fotografie sbližuje národy
Zamyšlení nad výtvarnou fotografií
R.Skopec: Z počátků reportážní fotografie
V.Jírů: Moderní manýrismus
Experiment ve fotografii
Spievať o láske - téma lásky ve fotografii
Cesta Z.Treybala od závodního automobilu k fot. kameře
Kdo je Ján Cifra
S flexaretem za polární kruh
Fotografie na Expo 58 a ve výstavnictví
rubriky - Fotografové dětem, technika, Ze světa, Vážně lehkovážně
Výběr F69

1959 – 2
Tři úkoly fotografie v kulturní revoluci
K moderní fotografické tvorbě
R.Skopec: Fotografie na Expo 1900
Čím mohu více prospět lidem – portrét J.Šajmoviče
V.Heckel: Fotografie z hor
Filmová fotografie
Rubriky: Fotografové dětem, S kamerou za dětmi, Výběr F59, Technika
Černé moře, Slunce
Pobřeží a lidé
Šéfredaktor časopisu Camera R F Martínez v Praze

1959 – 3
Socialistická kultura a fotografie
Myšlenka ve fotografii
Fotografie jako literární zápisník
rubrika Umělci o fotografickém umění - Max Švabinský
Hrst záběrů z minulého století
Jak pracují s fotografií Literární noviny
Představujeme Františka Totha
Fotografie objevuje vesmír
J.Havel: Fotografujeme horskou květenu
Rubriky: Výběr F59, Humor, Technika, Ze světa, Vážně lehkovážně
Motocykly v hlavní roli
Fotograf v hlavní roli

1959 – 4
Za světový mír a sblížení všech národů
Fotografie a etika
Umělci o fotografickém umění básník Pavel Bojar
Reportážní fotografie a umění
Výtvarná fotografie a sport
O možnostech malého formátu
Fotografické úsměvy denního života
Návod z roku 1905 na výrobu zábavných fotografií
Jak pracuje s fotografií časopis Kultura
R.Skopec:120 let fotografie

1960 - 1
K současným otázkám české fotografie
K otázce inspirace a námětu ve fotografii
Umělci o fotografii malíř Vojtěch Michal
K.O.Hrubý proti pohodlnosti a povrchnosti ve fotografii
Novináři a fotografie – Monzunové záběry
Dílna fotografů v minulosti
Ryby kanibalové
Koně
Výtvarná fotografie a sport
Výběr F60

1960 - 2
K plodné spolupráci teorie a praxe
Jak jsme je vítali
V.Zykmund: K otázce formalismu ve fotografii
Umělci o fotografii spisovatel Jan Drda
Novináři a fotografie Finsko
Diskuze o základních otázkách fotografie
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
R.Skopec: Počátky fotografické literatury
Fotograf v Číně
Několik poznámek k divadelní fotografii
Dětem

1960 - 3
Několikeré proč a protože k české fotografii
rubrika diskuze
V.Zykmund: Umění které budou dělat všichni
Více poezie

V.Zykmund: Boj proti kýči je bojem za dovršení kulturní revoluce
Novináři a fotografie – Světlo a stín života
Umělci o fotografii spisovatel Karel Konrád
Kamera místo pušky
R.Skopec: Fotografie, hospodářství a socialismus

1960 - 4
K současným otázkám fotografické tvorby
O vlivu fotografie na malířství
V.Zykmund: Název a fotografické dílo
Diskuze F60 o zásadních otázkách fotografie
Postřehy a myšlenky – co nás zaujalo v časopise Sovětské foto
Zd.Treybal: Fotografie ve výstavnictví
Umělci o fotografii Česká filharmonie fotografuje
Olomoucká skupina Dofo
Fotografie jako pomocnice filmu
Kámen, dřevo a fotografie
Úvahy okolo fotografování soch

1961 - 1
Před závěrem diskuze o základních otázkách fotografie
Vznešená úloha fotografie
Fotografie nebo formalismus?
L.Souček: Rozcestí moderní fotografie
Fotografie jako umění dramatické
Fotografie a zobrazující umění jako dokument doby
Hovoříme s šéfredaktory fot. časopisů – Helmut Grunwald Fotografie
Svátek 1.máje ve výtvarné fotografii
Alan Foreman – fotografující kontrabasista
G.B.Shaw o otázkách umělecké fotografie
Z prací Jaroslava Rösslera
O problémech fotografie v ženském tisku
Má reportér psát i fotografovat?
R.Skopec: Reklama starých fotografů
Přístroje – přehled
Fotografické koření

1961 - 2
Od povrchnosti k prožitku
Uzavíráme diskuzi o současné fotografii
O pojmech jež fotografii škodí
Hovoříme s redaktory fotografického časopisu Leica --- Heinrich Stöckler
Ženy tvoří umělecké fotografie
Umělci... o Marii Šechtlové fotografce
Fotografové za mír (vtipné, kvalitní snímky)
Výběr objektu
Fotografie a autorské právo
Fotoseriály – Laterna Magika
Tatry
Poezie bodláku
S kamerou v kalných vodách potápěčské fotografie

1961 - 3
O přístupu k vlastní tvorbě
Fotografie
Život a moderní umění
Zákony umění
Hovoříme... Norman Hall, časopis Photography a autor ročenek Photography Year Book
Diapozitivy a fotografická tvorba
O divných názorech
Krajina ve fotografii K. O. Hrubý
O práci regionálního fotografa
Krajina na malém formátu O jeskyních Moravského a Českého krasu
Fotografie za nepříznivých podmínek
Dívat se je umění
Umělci o fotografickém umění Zdenko Vlach herec
Malíř a fotograf
rub. zkušenosti, náměty, poznatky
Jak děláme fotografii F61
Mezinárodní fotografická galerie v Teplicích
Teoretický slovníček

1961 - 4
Za čistotu fotografické tvorby
Noviny potřebují fotoreportáž
K otázce portrétního snímku
O pět portrétech
První fotograf zasloužilý umělec – Josef Sudek
Hovoříme o časopisu Galerie Josef Gottschmmel
O fotografiích hezkých děvčat
Nové možnosti portrétovaná fotografie
Portrét na kinofilmu
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
Les očima fotografa
Bída a nezaměstnanost
Tři obrazové knihy a několik poučení, která z nich vyplývají
Jak fotografovat soby

1962 - 1
Fotografie a věci mírů: Jeníček
Za mír!: Jírů
Ono to ve skutečnosti tak bylo (poznámka k uměleckosti fotoreportáže)
Hovoříme o časopisu Fernanda Quido Bezzala
S kamerou za člověkem V. Chochola
O uměleckých hodnotách fotografie obrazu
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
Fotografie a hudba
Vážné slovo o reklamní fotografii
Ještě reklamní fotografie
Stručně o asijské fotografii
Malíř – fotograf a akt. Zd. Virt
Fotograf a jeho autoportrét
Reklamní fotografie Jablonec bižu
Když fotografují manželé – Soňa a Vl. Skoupilovi
Organizace fotografů
Nad dvěma svazky Photography Year Book
Fotografická literatura za hranicemi

1962 - 2
Člověk, příroda fotografie

Nutně potřebujeme vědu o fotografii
O specializaci individuálního projevu
Hovoříme o časopisu Foto Lars Wickman
O polské fotografii
První máj – svátek mladych
O umělecké fotografii věcí
Fotograf a přehrady
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
Vzor? Ano i ne
Fotograf a jeho autoportrét
Krátké zamyšlení nad výší jedné soutěže
Fotografická literatura za hranicemi

1962 - 3
Jde o budoucnost naší fotografie
Fotografování a světový mír
Hovoříme o časopisu International Photo technik - Jachim Giebelhausen
Bez vědeckých základů se fotografie neobejde
Fotograf a jeho autoportrét
O tvorbě obrazových publikací
Fotografické techniky a triky
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
S kamerou za člověkem
Černobílý svět Jar. Vávry

1962 - 4
Více fantazie, nápaditosti i náročnosti
Fotografie a poezie
Hovoříme o maďarském časopisu Foto Bence Pál
rubriky Diskuze,názory myšlenky, citáty
Talent a skromnost
Pracující člověk ve fotografování
Hutě
Zimní snímky V. Reichmanna
Americký fotograf Robert Frank
Malíř a fotograf
Fotografování explozí v slunečním prostoru
Fotograf a jeho autoportrét

1963 - 1
Vzrůstá význam vystavené fotografie V. J.
Na obranu přírody V. J.
Makrofotografie J. Havel
Válka a mír ve fotografii Dimitrie Baltermance
Setkání s Mmorrisem Gordonem (ředitel fotografického oddělení Galerie moderního umění v N.Y., Prezident um. Svazu magaz. fot.)
Bez vědeckých základů se fotograf neobejde
O abstrakci a zobecnění ve fotografii
rubrika Diskuze,názory myšlenky, citáty

1963 - 2
Umělec a jeho dílo V. Zykmund
K. O. Hrubý O brněnském kabinetu
diskuse – dopisy – názory – úvahy
Akt ve fotografii, ano či ne?
Pohybová neostrost ve fotografické tvorbě
Grafik a fotografie Norkis Florinskij
J. Boček Fotografie Libuše Kyndrové
Generace šedesátých let (Fotografie za mír) V. G. Kaliničenko
L. Pešek Fotografie na cestách
R. Dostál Itálie – země fotografů
J. Votruba Mezi let. a zemí
Fotograf a jeho autoportrét
Výběr F63
J. a J. Humpálovi: Specialisté ve specializaci
R. Skopec Fotograf na jevišti
G. C. Lloyd Fotografující Anglie
Vážně i lehkovážně
Fotografická literatura za hranicemi
Humor
O výřezu...

1963 - 3
M. Kubeš Humanismus ve fotografii
J. Vávra Pýcha strach víra
M. Robinsonová Osvětim
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
Není výřez jako výřez
J. Šcrých B. Aleškin a jeho fotografie
M. Sokulz O fotografovi M. Peterky
J. Klepeška Fotografování povrchu měsíce
J. Krupka Dunajská ramena
O. Saffak Pod hladinou tůní
Fotografie a jeho autor
Výběr F63
G. C. Lloyd: Fotografie školy v Anglii
D. Renner Fotografická technika ve světě
Vážně i lehkovážně
Fotografická literatura
Co a jak?
Humor ve fotografii

1963 - 4
M. Kubeš fotografie a politika
J. Váňa Právo na rezignaci
R. Ruffy Memento Mori
J. Trojan O psychologické působivosti fotografie
diskuse – dopisy – názory – úvahy –
J. Macků O fotografiích Rudolfa Vojtěcha
M. Polák Představujeme Josefu Vávru
Zdeněk Voženílek O mezinárodní výstavě a salónech
V. Jírů Nad výstavními katalogy
J. Macků Zamyšlení nad Camerou
V. Heckel Jak fotografovat Kavkaz
V. J. Za fotografií kolem nás
A. Dimitrov Fotografie v moderním dramatu
Výběr F63
Fotografie a jeho autor
Vážně i lehkovážně
Nové knihy
Fotografická PF
Humor ve fotografii
O výřezu názorně

1964 - 1
Mládí a budoucnost V. J.

M. Kubeš Fotografie a abstraktní umění
Fotografie 1. Máj – fotografové
V. Zykmund Snímky z pracovního prostředí
A. Sourková O těch které nejčastěji fotografují
L. Linhart Avantgardní fotografie A. M. Rodčenko
L. Souček R. Skopec a jeho dílo
L. Souček Znáte Jiřího Severa?
J. Mojžíš Jako jeden z mladých – Elo Havelta
J. Jeníček Kdo je Ant. Gribovský?
L. Vaníček O práci a fotografiích R. Šídy
J. Macků Tentokrát o fotomagazínu
G. Bozzola – Italská fotografie a nejenom , italské problémy
G. C. Lloyd Londýnské záběry
Výběr F64
Fotografie za mír
diskuse – dopisy názory – úvahy-
O humoru ve fotografii
Nové knihy
Vážně i lehkovážně
Co a jak?
O výřezu názorně

1964 - 2
(D. Mrázková v tiráži)
M. Špůrek Umění je také řemeslo
J. Bojar Úderná síla fotografie
J. Šerých O abstrakci v umělecké fotografii
M. Kubeš Náhoda ve fotografické tvorbě
Z díla Janiny Niepcecové
P. Bojar Nad fotografií Gunara Bindeho
L. Souček Nad snímky J. Hrdličkové
L. Souček a D. Mrázková O fotografkách J. Humpálové a J. Treybalové
K. O. Hrubý Fotografie na brněnském veletrhu
L. Křivánek Staronové vývojky
J. Macků O Photography Magazin
diskuse – dopisy – názory – úvahy –
Zd. Treybal Fotograf v Bruselu
Ed. Cenek O fotografickém kroužku Tatra
O . Michálková Jak fotografovat módu
Vážně i lehkovážně
O nových knihách
Humor ve fotografii
O výřezu názorně

1964 - 3
Mrázková není v tiráži
M. Kubeš Vliv fotografie na člověka
Interpressfoto – první kniha fotografické sekce MON
V. Zykmund Fotografie, výtvarné umění, literatura a film
P. M. Rafes Erenburg a fotografie
J. Macků Časopis Aperture
rub Zaostřujeme na zahraniční tisk
J. A. Tallo O práci Gity Skoumalové
A. Lindorf O snímcích V. Achlomova
V. Straka Rozhovor s Vl. Lammerem
Proč fotografuje Václav Dlouhý?
Japonská fotografie (rozsáhlé)
O nových knihách
H. Slouha Barevný vesmír
Co a jak?
Výběr
diskuse dopisy – názory – úvahy -
Zd. Treybal Zrcadlové objektivy
Vážně i lehkovážně
O výřezu názorně

1964 - 4
V. Jírů Světovost – hlavní cíl
V. Zykmund Fotografie a realita
diskuse – dopisy – názory úvahy -
M. Z. Korinnov Nestor ruské fotografie
N. I. Švrščov – Paolo
Italský fotograf Gaio Garrubba
Němec Erich Vetter o sobě
A. Marcinková O fotografovi Miro Gragora
A. Oelmacherová Nad dílem maďarky Kláry Langerové
V. Zykmund O fotografovi A. Dýchy
J. Maliny a R Šturs
J. Macků o časopisu Popular Photography
Výběr
Knihy
Interfoto – Třešť 1964
J. Plachetka Uštěpačná kamera
O fotografickém klubu ČKD
Zd. Treybal Jak pracuje Mauricie Engels
Objektivy, které nutí k přemýšlení
Kamery na kinofilmy se zmenšují
Vážně i lehkovážně
Fotografický humor a novoročenky
O výřezu názorně

1965 – 1
M. Kubeš Otázka pravdivosti ve výtvarné fotografii
J. Smok Nové možnosti stylizace
A. Marcinková Ešte raz o abstraktnej fotografii
J. Macků Pro firemní značku
L. Souček Magnum
J. Macků Tyrani a tušitelé
Slovo k fotografii George Janianxe
J. Mojžíš Africké záběry Vl. Sirůčka
J. Šerých Autoportrét M. Borovičky
L. Linhart Č. Budějovice očima F. Dvořáka
M. Spurný Panorama v regionální krajinné fotografii
J. Váňa O díle J. Kohouta
B. Votruba Více zájmů propagování fotografie
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
K. Kalivoda O table – topu
J. Klepeška a H. Slonka O měsíci a vesmíru
G. C. Lloyd Anglické střípky
Vážně i lehkovážně
Fotografický humor
Co a jak?

1965 - 2
R. Dostál Učit se neznamená kopírovat
R. Pitral Psychologie a výtvarná fotografie
J. Macků J. Harfield klasik fotomontáže
Zd. Kudělka O fotografování staveb
I. K. Tupicyn Stručně o díle L. Bergolana
J. Macků aj. Mojžíš báseň o dřevě
V.- Jírů 10 dnů za polskou fotografií
V. J. a Z. Treybal Edward Hartwig – mistr polské výtvarné fotografie
O časopisu Photo cinema
L. Křivánek Nová značka – nová čísla
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
Nad deníkem E. Westona
Výběr
R. Pech S kamerou na lodi
A. Šourková Fotografky a soutěže Vlasty
Knihy
J. Zubrický Fotografia a televízia
K. Meyer Budoucnost a technika
Vážně i lehkovážně
O výřezu názorně
Fotografický humor

1965 – 3
J. Macků Jde jenom o zasloužené uznání
V. Kropp World Press Photo Haag 1964
A. Marcinková Fotografie a krásno
V. Juřina Proč mám rád světlo
V. Zykmund Portrét města
P. Tausk Současná fotografie a společnost
M. Bílek Realistou – skutečně – fantazie
8. premfoto Přelouč
III. interfoto Třešť
O časopisu Ferrania
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
I. Horáň Myši
Sl. Štochl S kamerou za zvěří
I. Sochomer Paparaciem ve Foliés Bergére
Anglické střípky
Arrigo Buongiorno Sardinie ve fotografiích E. Pompigliona
H. Rott Fotografie hmyzu a bl. zařízení
Z. Treybal Japonská fotografie v Praze
Z. Treybal Roleiflex pro i proti
Vážně i lehkovážně

1965 – 4
M. Kubeš Fotografie a hodnocení skutečnosti
D. Mrázková Setkání s uměním, vědou a M. Holubem
J. Macků Fotografické umění v Rumunsku
Na chvíli u sousedů (zahraniční tisk)
A. Pohribný Ševčíkovy fotografické plakáty
J. Trojan Každodenní malá radost – pohlednice
K. Dvořák Seidlingův podíl na moderní české literatuře
J. Mojžíš prameny autora Štubňu
L. Braun Nad snímky Vl. Hollase
B. Laudisek O průmyslových fotografiích
L. Souček Kde pláče železo
L. Linhart Nad snímky K. Koubka
M. Malík Perspektivy pražské Interkamery
Výběr
Knihy
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
J. Váňa Zanikající myšlenky
R. Pirkel O barokní harmonii

1966 - 1
V. J. Desátý rok
J. Šajovič Proti národnosti ve fotografii
A. Marcinková Tragično a fotografie
J. Byrtus Slunce v hlavní roli
A. Marcinková Gruzínské profily
Vl. Rybička Foto – poezie – montáže
diskuse – dopisy – názory – úvahy -
J. Macků O západ. časopisu Fotoprisma
Praha město fotografické
R. Skopec 2. list. fotografického aktu
Knihy
Z. Treybal Měříme světlo za objektivem
Londýnské střípky
V. Orlov S kamerou v zemi věčného ledu
Vážně i lehkovážně
O výřezu názorně
Humor …

1966 – 2
M. Kubeš Fotografie, rozum a cit
A. Marcinková Rozhovor výše skončený
E. Čeněk Interfoto Praha 66
D. Mrázková Reporér A. Uzljan
L. Souček O V. Reichmannovi
M. Schulz O I. Englichovi
A. Hinšt Můj názor na výřez
Zadumaný Kanaďan Danas Devenyi
J. Kuna Italské portréty
diskuse – dopisy – názory – úvahy
časopis FOTO
World Press Photo
R. Skopec Fotografové za všechno nemohou
J. Mojžíš Bordáčova cesta
J. Guthe Jak fotografovat svatbu
I. Soeldner Jak fotografovat hezké slečny
T. Angermayer Jak fotografovat zvířata
J. Fokout 6x dva
O výřezu názorně

1966 – 3
M. Kubeš Aby fotografie pomáhala člověku
I. Soeladner Fotografie ve filmu
J. Pražák Fotograf jako svědek
A. Marcinková Metafora ve fotografii
K. Dvořák Černobílý svět A. Zybina
W. Hengl Můj poměr k fotografování
L. Hlaváč a fotograf M. Martinček
D. Mrázková O fotografiích Věry Váchové
Časopis Focus
Slovenská výtvarná fotgrafie

J. Váňa Konec zl. řezu
diskuse – dopisy – názory – úvahy –
J. Javůrková Zonální fotografie
K. Neubert Jak jsme fotografovali v SSSR
R. Skopec Z historie fotografického aktu
Knihy
M. Hucek Mládí
H. Šantl Ze světa tašek a prejzů
F. Kohoutek Z historie jap. fotografie

1966 – 4
V. Zykmund východ – západ a fotografie
M. Kubeš Několik neuvážených slov
Herec M. Horníček o fotografii
Výstava Fotografie 57 – 66
A. Marcinková Komično a fotografie
L. Hnšíková O reportéru S. Terebovi
J. Pulec O růstu a díle M. Škorýda
Učitelé o mladých fotografech
Časopis US Camera
V. Zykmund O fotografických aktech M Stibora
diskuse – dopisy názory úvahy
Ital Carlo Leidi v Praze
R. Skopec Fantazie, sex a fotografické pohlednice
Knihy
Vážně i lehkovážně
Humor

1967 – 1
J. Váňa Všeho moc škodí
M. Kubeš Dokument a výtvarná fotografie
A. Šourková Interpress – photo 66 v Moskvě
VI. Lammer Děti Vietnamu
Dr. A. Marcinková Fotografie, znak a symbol
Švédové v Praze
Foto – magazín po Italsku
Hudba ve fotografii O. Makarova
V. Jírů O kreslíři a fotografovi V. Reichmannovi
M. Tuleja Osudný třetí výbuch
M. Poláček O práci V. Herrea
G. Visser O sportu a fotografii
Mezinárodní přehlídka fotoklubů – Vsetín
D, d, p, m,
Fotografie ve vesmíru
Výběr F67
Knihy
I. Soeldner: Jak fotografovati syna
E. Einhorn Fotografická technika
Vážně i lehkovážně

1967 – 2
H. Stöckler – Role techniky ve fotografii
M. Hájek – Umění, manýra, kýč
J. Byrtus – Hutě
1917 – 1967
T. Sumiński O polské fotografii
Stroboskopie Waclawa Nowaka
O belgickém časopise Phototribune
Fotoreportéři APN
V. Jírů – V „područí" techniky
M. Martinček – Bez clony i s clonou
Diskuse, dopisy, myšlenky, úvahy, připomínky
A. Šourková – Láska, manželství, rodina
L. Kyndrová – Cesta k člověku
A. Fuchs o Tarasu Kuščynském
A.Michajlov – Z Voroněžské rezervace
J. Macků o tvůrčím hledání Z. Mináčové
J. Malina – Plauzibilní fotografie
A. Marcinková L. Rapoš – fotograf imaginácie
R. Skopec – Z historie fotografického aktu
Knihy
Vážně i lehkovážně

1967 – 3
Dr. M. Kubeš, Csc. Člověk a dnešní svět
1917 – 1967
Vl. Rýpar Fotografie a krajina
Fotografie z Rumunska
O britském měsíčníku *Camera Owner*
D. Mrázková Fotoreportér Lev Borodulin
Dr. M. Spurný Hloubka v krajině
V. Jírů – K. O. Hrubý jako krajinář
V. Jírů O fotografování Krkonoš a Jiřím Havlovi
L. Linhart – Krajiny Ivana Masníka
J. Šerých o fotografujícím pohádkáři J. Škochovi
Dr. Zd. Křapa o práci Miloše Budíka
Doc. V. Zykmund, Csc. Mluvil jsem s Man Rayem
Konfrontace Nikolaje Zybina
Výběr F67
Mistr výřezu Jaroslav Vácha
Kamčatská medvíďata před kamerou Ju. Muravina
Diskuse, dopisy, úvahy, poznámky
I. Soeldner – jak fotografovati hvězdy
Knihy
Vážně i lehkovážně

1967 – 4
V. Zykmund – Provinciálnost a světovost
M. Kubeš – Autonomie techniky a tvorby
J. Šmok Psát nebo nepsat...?
J. Macků – Čs. fotografie mezi světovými válkami
Rozhovor s M. Bugajevovou
Zaostřujeme na zahraniční tisk
D. Mrázková – Nad fotografiemi M. Špůrka
L. Souček – Spojité nádoby (J. Sever)
J. Wenig – Smutné, ale krásné (I. Peleška)
J. Čiljak – Bez efektů (F. Lauff)
L. Postupa o svých snímcích
Edward Weston
Rozhovor s W. Benserem
K. O. Hrubý – Nůžky, lepidlo a fotografie
Diskuse, dopisy, náměty, úvahy
E. Cenek – jedna tvář před devíti objektivy
Rozhovor s D. Silvínovou
K. Jirman – Paní Jacquelina a fotografie
Knihy
Vážně i lehkovážně

1968 – 1
V. Jírů: Svět a fotografie

Dr. A. Marcinková: Fotografie a vnímání moderního člověka
V. Jírů: 10. výstava Čs. fotoreportérů
Dr. V. Zykmund: Znak, symbol, technika
Zaostřujeme na finský časopis *Kameralehti*
Dr. V. Zykmund: Umění není zbytečné
F. Wyndham o Lordu Snowdonovi
D. Mrázková o Jitce Janatkové
Grafik a fotograf Rimantas Dichvičius o sobě
V. J. o Tomovi Drahošovi
J. Kohout o Jaroslavu Váňovi
I. Soeldner: Tvář člověka
Diskuse, dopisy, zkušenosti, nápady
Dr. J. Formánek: Z očí do očí
Vl. Rýpar: Fotografie v propagaci
K. Jirmann: Zaostřujeme na BB
J. Klepešta: Země zdálky – Měsíc zblízka
V. Jírů: Hřbitovní fotografický portrét
J. F. Koenig: Malíř a fotograf
Knihy
Vážně i lehkovážně

1968 – 2
V. Zykmund – Výtvarnost v reportážní fotografii
A.Marcinková – Technika a výtvarná fotografie
J. Macků – Na závěr diskuse o technice ve fotografii
III. bienále výtvarné fotografie baltských zemí
K. Kalivoda – Včera i zítra
E. Cenek – Mládež a fotografie
Španělský měsíčník Arte *Fotografico*
Londýňané kamerou Roda Williamse
A.Arcari o italské fotografii
Vyznání fotografa aktů M. Gregora
I.Štuka Lidské tváře Petra Hodana
V. Zykmund – Současnost ve snímcích I. Přečka
Mladá fotografka Stanislava Michalicová
J. Váňa o tvůrčí skupině NIPP
Diskuse – dopisy – úvahy – zkušenosti ...
Vysoká umělecká škola v Coventry
E. Tylínek – Na svobodě i v zajetí
V. Jírů o maďarském fotografu Ernö Vajdovi
F. Pasker – Stezkami zvěře
Makrofotografie Rudolfa Hrabáka
Za obyvaateli Komandorských ostrovů...
Knihy
Vážně i lehkovážně
J. Kohout – Fotografoval jsem na FKK

1968 – 3
Vl. Rýpar: Co vede k masovosti fotografie
A.Marcinkaová: Výtvarnost ve fotoreportáži
Člověk ve fotografiích Vitalije Butyrina
V. Zykmund o fotografickém aktu
V. Jírů: Fotograf Steichen
J. Macků o švýcarském časopise *photoamateur*
E. Cenek: Švýcarská amatérská fotografie
D. Hlavová: Dva sovětští reportéři
J. Holub o fotoreportéru J. Valentovi
Rozhovor s fotoreportérkou Z. Strakovou
J. Čiljak o fotografu Júliu Tóthpálovi
J. Jírů hovoří s kosmonautem Beljajevem
Fotografické školy v Itálii
Diskuse – dopisy – nápady – zkušenosti ...
Venus 68
Vl. Rýpar: K výstavě čs. amatérské fotografie
Fotoreportér Emil Zola
P. Šereďko: Oblaka
Zaostřujeme na Olgu Schoberovou
I. Soeldner: Jak fotografovati Neapol
M. Blahout: Za tatranskými kamzíky
Knihy
I.mezinárodní Interfoto color v Praze
Vážně i lehkovážně

1968 – 4
V. Zykmund – K otázkám kritiky
M. Bílek – Námět a obsah ve fotografii
Vl. Rýpar – Co vede k masovosti fotografie
A.Marcinková o tvorbě Slováka F. Valenta
Vl. Kjurnčjan o tvorbě Alexandra Saakova
Zamyšlení nad snímky Lotara Neumanna
Poezie všednosti na snímcích P. Krivcova
L. Čech – Kontrapunkty ve fotografiích M. Poláška
Foto Canada se přestavuje
Otto Steinert a jeho žáci
O práci fotografujícího redaktora „hobby"
V. Kudrlička Fotografie jako pomocnice řízení
Diskuse – dopisy – myšlenky – zkušenosti ...
Fotografická p. f.
R. Skopec o výstavách v Eastman House
V. Jírů – Makrofotografie velkoměsta
Hovoříme s mistryní světa Věrou Čáslavskou
J. Kroupa – Sníh je bílá příšera
M. Blahout – za tatranskou zvěří
Knihy
Vážně i lehkovážně

1969 – 1
V. Zykmund: Příroda v civilizaci
R. Plrkl: Příroda a estetické cítění
L. Hlaváč: Pravda a logika moderní fotografie
Rozhovor s ředitelem družstva Fotografia
O časopise *Modern Photography*
Mistr italské fotografie P. Merisio
V. Jírů: Bergamo se ujímá slova
L. Hlaváč o tvorbě Jána Náhlika
Jan Pikous:.....fandím moderní fotografii
Litevský fotograf Aleksandras Macijauskas
Diskuse – dopisy – úvahy - myšlenky
I. Peleška: Proč akt a strom
F. Čihák: Makrofotografie Prahy
Ve světě kroužků zrcadlových objektivů
O. Březina: Kamera se směje
Knihy
Vážně i lehkovážně

1969 – 2
V. Zykmund: Třetí dimenze
A.Marcinková: O užitej fotografii

Vl. Rýpar: Lidé roku 1968
J. Šmok o absolventech FAMU
Rozhovor *F69* s absolventy FAMU
R. Skopec: Fotografie a filatelie
O švédském časopisu *Fotografi Smalfilm*
Fotograf amatér Viktor Arsirij
A.Timr: Prosté věci Františka Dvořáka
Vl. Belkovský o sobě, dětech a fotografii
I. Peleška: Nad snímky Jaroslava Luzuma
J. Havel o fotografovi M. Vojířovi
P. Hodan: Navzdor Mohamedovi
Diskuse – dopisy – úvahy – nápady
J, Klepešta: Malé portréty velkých planet
J. Rataaj: Solarizované akty Vl.. Sirůčka
Hledání Antonína Cvaka ve fotografickém aktu
K. Jirman: Reklamní fotografie automobilů
I.Soeldner: Jak fotografovat akt..
Knihy
Vážně i lehkovážně

1969 – 3
V. Jírů k setkání světového fotografického tisku
M. Bílek. Forma ve fotografii
V. Mojsilovič o jugoslávské fotografii
Nad snímky Litevce Luckuse Vytase
Fotografující moralista Hilmar Pabel
J. Čiljak o Eduardu Pavlačkovi
Hudba a rytmus na snímcích A. Uzljana
Fotografie v televizi – Fotografie a hudba
Premfoto 1969
Jugoslávský měsíčník *Foto-kino revija*
Anglický týdeník *amateur photographer*
Austria-trio
R. Skopec: Fotografie a filatelie
Země před objektivem
Mládí 68
Široký svět Petra Hodana
Diskuse – dopisy – úvahy – myšlenky
F69 hovoří s modelkou fotografického aktu
Reklamní fotografie
Knihy
Vážně i lehkovážně

1969 – 4
V. Zykmund: Proč je teorie fotografie v krizi?
Dopis „samouka bez vlastního rukopisu"
Interkamera 69
A.Jacoby: Lucembursko a fotografie
Foto a nápady Estonce P. Toominga
V. Zykmund: Černobílá paměť R. Šturcy
V. Rýpar: Dialog nad snímky J. Pichla
Matka a dítě – foto J. Mentlena
J. Macků o měsíčníku *MFM – Moderne Fototechnik*
V. Jírů o čtvrtletníku *Retina*
D. Mrázková o Famous Photographer School
Diskuse – dopisy – názory – zkušenosti –
Vll. Interfoto-Třešť
O. Bleyová.....tak jako na počátku světa .....
Reklamní fotografie
J. Váňa: Malý formát ve velkém měřítku
V. Rýpar o školních výstavách
T. Atman: Rady soutěžního jezdce a fotografa
5(000 000) autorů, kteří už odzbrojili...
Nad péefkami
Vážně i lehkovážně

1970 – 1
100. výročí narození V. I. Lenina
Místo úvodníku
V. Zikmund: K významu některých termínů
I.Kříž: Meditace venkovana
N. Šterev: O bulharské fotografii
J. Šimek: Speciální fotografické techniky
International Fotosalon Třinec 1969
Festival fotografujících dětí a mládeže
Brněnská tvůrčí skupina VOX
Nad snímky Viktora Spivaka
A.Hlochová: Fotograf-kameraman Petr Pešek
K. O. Hrubý uvažuje nad snímky Josefa Pilky
J. Macků a Popular Photography Italiana
Z. Weinfurter: Grafik a fotograf
Diskuse – dopisy – úvahy – myšlenky
Reklamní fotografie
H. Schöttle: Škola spravedlnosti – IFAM
Knihy
V. Merta: Jak fotografovat v uličkách lásky
Vážně i lehkovážně

1970 – 2
Václav Zykmund: Současná slovenská fotografie
Miroslav Bílek: Název ve výtvarné fotografii
Karel O. Hrubý: O fotografii v rozhlase
Stručně o dnešní rumunské fotografii
F70 hovoří se slovenskou fotografkou O. Bleyovou
Nad snímky Niny Sviridové
Anna Frimmelová: Fotografuju, protože závidím...
C. Leidi: Hledání a cesta Alfonse Modonesiho
J. Čijak: Pavel Havran, fotograf s nadáním
Nad snímky sedmnáctiletého Jana Čížka
J. G. O fotografu Vladimíru Mertovi
M. Spurný: Krajinářská foto-montáž-grafika
V. Zykmund: Konvence a akt, zejména mužský
Travel & Camera a Camera 35
L. Halivandová: Fotografie v Timesech
Vl Rýpar o návrhářské práci Jiřího Nechvíla
J. Šimek: Speciální fotografické techniky
diskuse – dopisy- úvahy – názory – zkušenosti
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus...
Knihy a odborné publikace

1970 – 3
A. Marcinková: Fotografie a kritika
I. Kříž: Krajinářská fotografie, pohlednice a vůbec...
J. Macků: Česká amatérská fotografie
M. Bílek: Směry a proudy ve výtvarné fotografii
J. Bulušek: Ze zákulisí 13. Premfota
M. Krpelánová o soutěži týdeníku Slovenka
Soutěž TM – Člověk XX. Století

A. Antipenko: Mým spoluatorem je realita
J. Čiljak o tvorbě Ivana Kozáčka
N. Dvořáková: Makrofotografie Viléma Reichmanna
V. Jírů o profesionálu-amatérovi Janu Byrtusovi
Fotografující železničář, Švýcar Rudolf Bieri
Nad stránkami časopisu Photoblätter
J. Šimek: Speciální fotografické techniky
J. Šmok: Mezi porotou a autory
diskuse – dopisy – úvahy – myšlenky – zkušenosti
F. Schnöbling: Bez fantazie nepřístupno
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus...
Fotografické knihy a odborné publikace
Vážně i lehkovážně

1970 – 4
V. Zykmund: Výtvarná fotografie a adaptace
Výstava Fotoreportéři k 25. Výročí osvobození
Nad fotografiemi Josefa Kroupy
K. O. Hrubý: Na pomezí snů a skutečností
Nad fotografiemi Vladimíra Belkovského
J. Macků: Tamás Féner v protisvětle
Fotografuje a píše Edvard Chakimov
M. Macourek o Janu Saudkovi
J. Janáčková o Egonsu Spurisovi
Edvard Cenek hovoří s F70 o fotoklubech
Zaostřujeme na Cameru Mainichi
I. Štuka: Foto-grafika v divadle
J. Šimek: Technika velkého zrna
J. Humpál: Síla a krása
J. Šerných o snímcích Daniela Reyneka
R. Skopec: Fotograf viděný dětskýma očima
diskuse – dopisy – nápady – zkušenosti –
I. Soeldner: Jak fotografovat náměstí
Diskuse o aktu (Zaslavský, Zykmund, Soeldner)
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus...
Knihy a odborné publikace

1971 – 1
Fotografie jako politická zbraň
V. Zykmund: Fotografie a osobnost
Budapešťská mezinárodní výstava „25 let"
R. Jelínek: 5. Interpressfoto – tentokrát v Praze
A. Marcinková o fotografiích Drahotína Šully
A. Fusch o Ivanu Soeldnerovi in memoriam
P. Krivulka: Nad fotografiemi Jozefa Lietavce
J. Macků o práci Miroslava Murazova
Čtyři fotografové Svatopluku Sovovi
Rozhovor s F. Luxou o fotografických výstavách
Vladivoj Burjanek o reklamní fotografii
K. Hrubec: Automobily objektivem A. Bahenského
J. Macků: Zaostřujeme na švýcarský časopis „p"
K. Prošek: Vinice a nezbedný domeček
S. Huth: Grafika ve službách fotografie
J. šimek: Speciální techniky – heterorelief
J. Klepešta: Problémy s fotografováním Slunce
diskuse – dopisy – nápady – zkušenosti – názory
J. Kratochvíl o fotografickém horroru
Knihy a odborné publikace

1971 – 2
Vl. Suková: Fotografie a 50 let KSČ
V. Zykmund: Fotoreportáž a výtvarnost
Ze světa – výstava českých fotoreportérů
J. Weselík: Polský fotografický portrét
Fotogruppe 59 – Baden/Baden
V. Jírů: O naší současné amatérské fotografii
Sv. Sova: Nad dílem Františka Illka
J. Čiljak: Fotografické dotyky Antona Podstraského
Edv. Cenek o fotografovi Karlu Málkovi
L. P. Nedbal: Perem i spouští fotoaparátu...
J. Váša: Londýnské příhody
Sl. Štochl o fotografování bojujících jelenů
Z. Kirchner: Ráje Východní Afriky
J. Šimek a L. Kotík: Barva z černobílých negativů
J. Humpál: Grafik a fotograf – anebo naopak?
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus...
diskuse – dopisy – nápady – zkušenosti – ohlasy
Fotografický (N. Zybin) i kreslený humor
Obrazové knihy a odborné publikace
Vážně i lehkovážně

1971 – 3
L. Hlaváč: Sociální fotografie na Slovensku
V. Zykmund: fotografie a političnost
L. Végvári: Minulost a přítomnost maďarské fotografie
I. Fenyö o Svazu maďarských fotografů – umělců
V. Parchomov o estonském fotoklubu Tartu
A. Uzljan o fotoreportérovi Lvu Nisnčvičovi
H. Šantl o díle Švýcara Pijose Rimensbergera
J. Macků o fotografiích grafika Miroslava Němečka
Nad snímky fotografa Petra Sirotka
M. Spurný: Poznání na ostrově Pag
V. Jírů: Fotografující milionář z Budvy
O maďarském čtvrtletníku Fotómüvészet
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus...
Premfoto – Přelouč 1971
J. ŠimekL Speciální techniky – Sabattierův efekt
J. Mařík: ... láskou se souží, po mně jen touží...
R. Hrabák: s kamerou na výstavě psů
diskuse – dopisy – nápady – zkušenosti
Obrazové knihy a odborné publikace
Vážně i lehkovážně

1971 – 4
Výtvarnost a novinářská fotografie
Výstavy sovětské fotografie v Praze
Interkamera a symposium fotografického tisku
M. Bugajeva o pěti sovětských fotografkách
R. Skopec: Ženy a fotografie pohled do historie
Fotografie v SSSR – s M. Bugajevou hovoří redakce
M. Šechtlová: Pozvání k prostřenému stolu (anketa)
A. Šourková o módnosti ve fotografii – M. Hrušková
Vl. Remeš: O divadelní fotografii Věry Caltové
Věra Váchová: Děti nefotografují (anketa F71)
J. Čiljak: O poezii ve fotografii Margity Mancové
Proč raději fotografuji než vařím? Na otázku F71

Odpovídají české a slovenské fotografky
Medaile Interkamery 71 – film Agfacontour
Pokračování ankety F71 Ženy a kamera
Reklamní fotografie = technika + řemeslo + vkus…
diskuse – dopisy – zkušenosti – úvahy – nápady –
Knihy – Vážně i lehkovážně

Obrazová příloha :

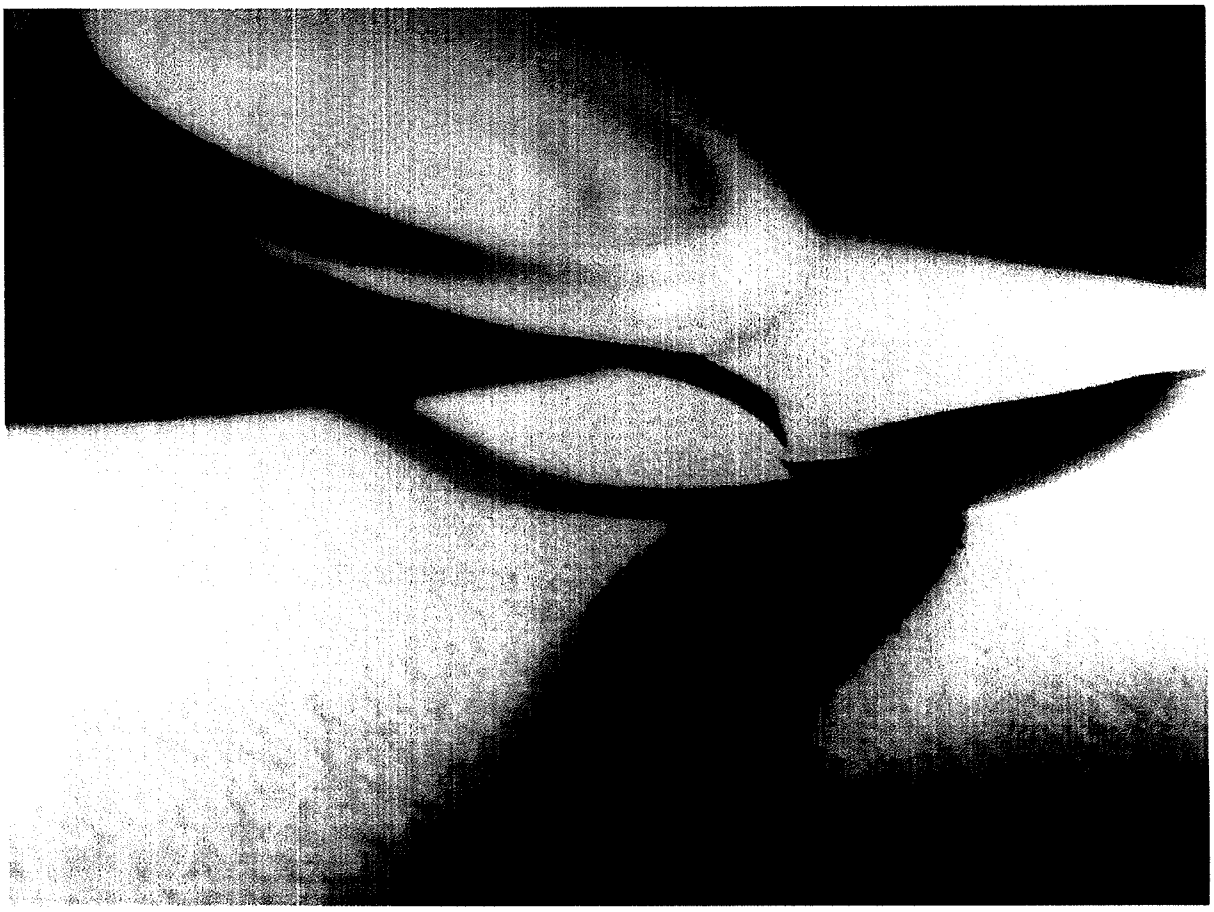

Studie, 1926

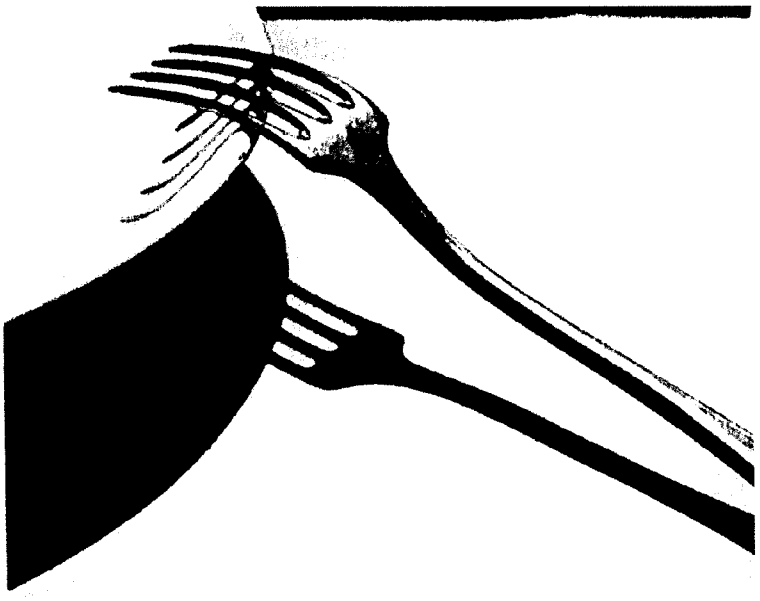

Podobný snímek s jednoduchou kompozicí od A. Kertésze, Vidlička, 1928

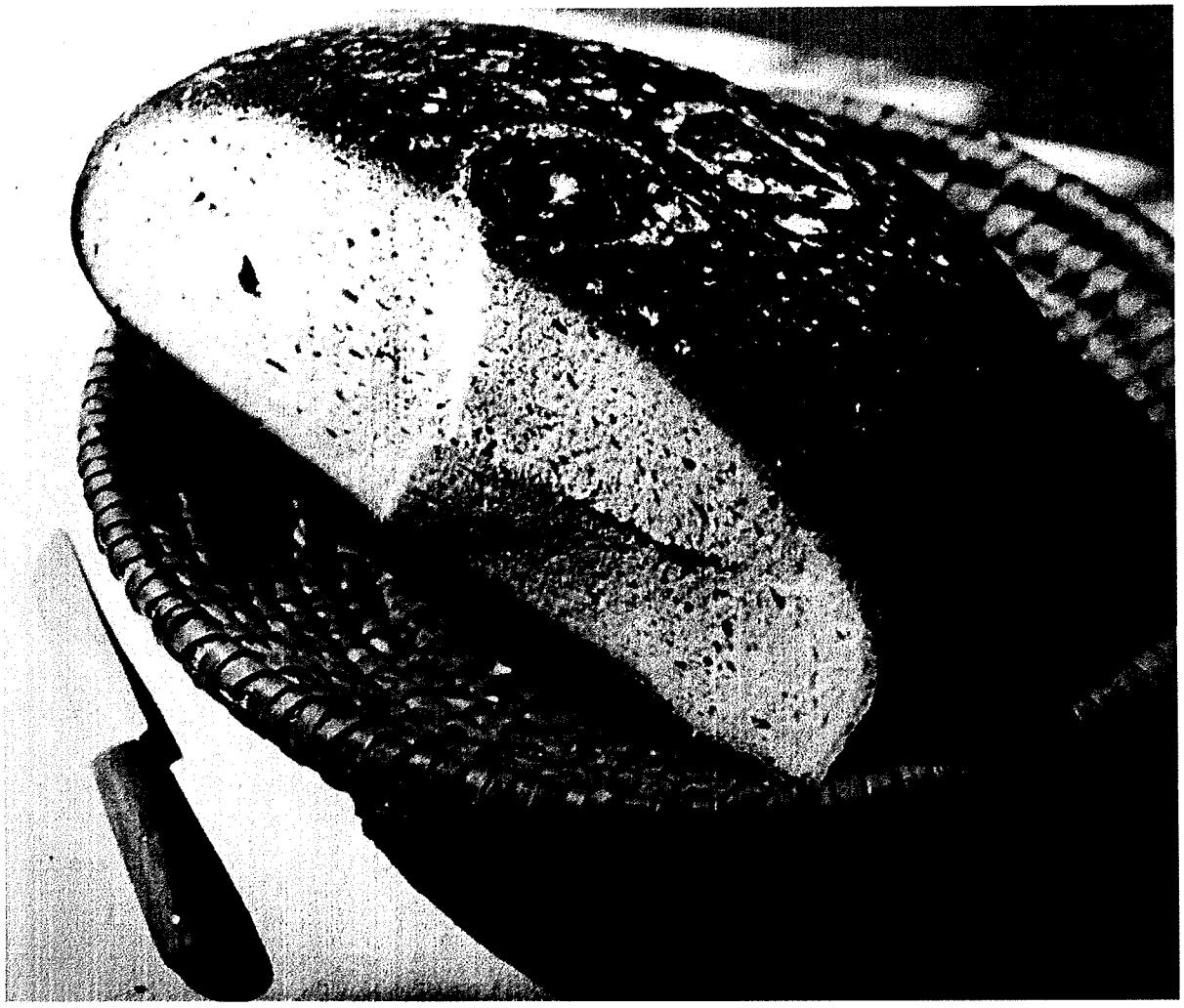

Zátiší s chlebem, 1926

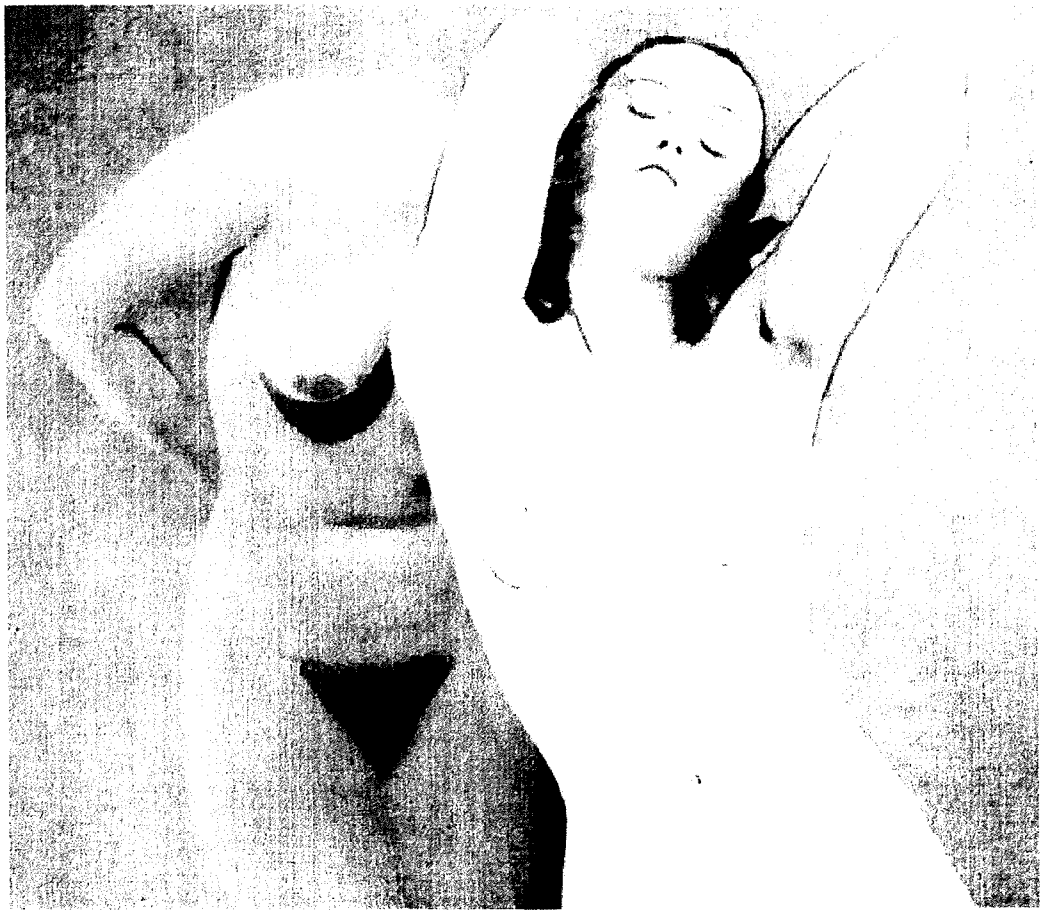

Půlakt, 1929

Sedící akt, 1930

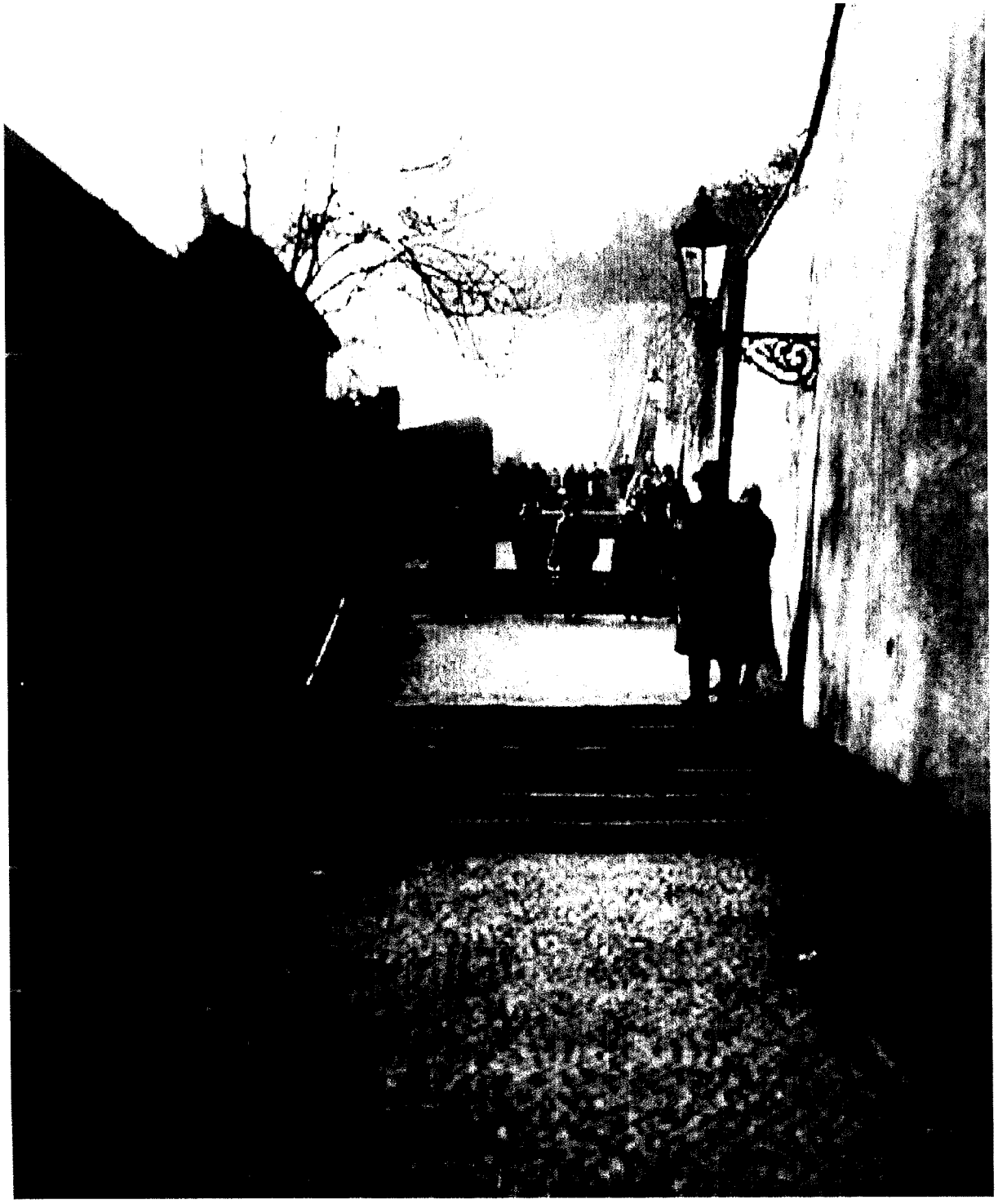

Staré zámecké schody, 1926

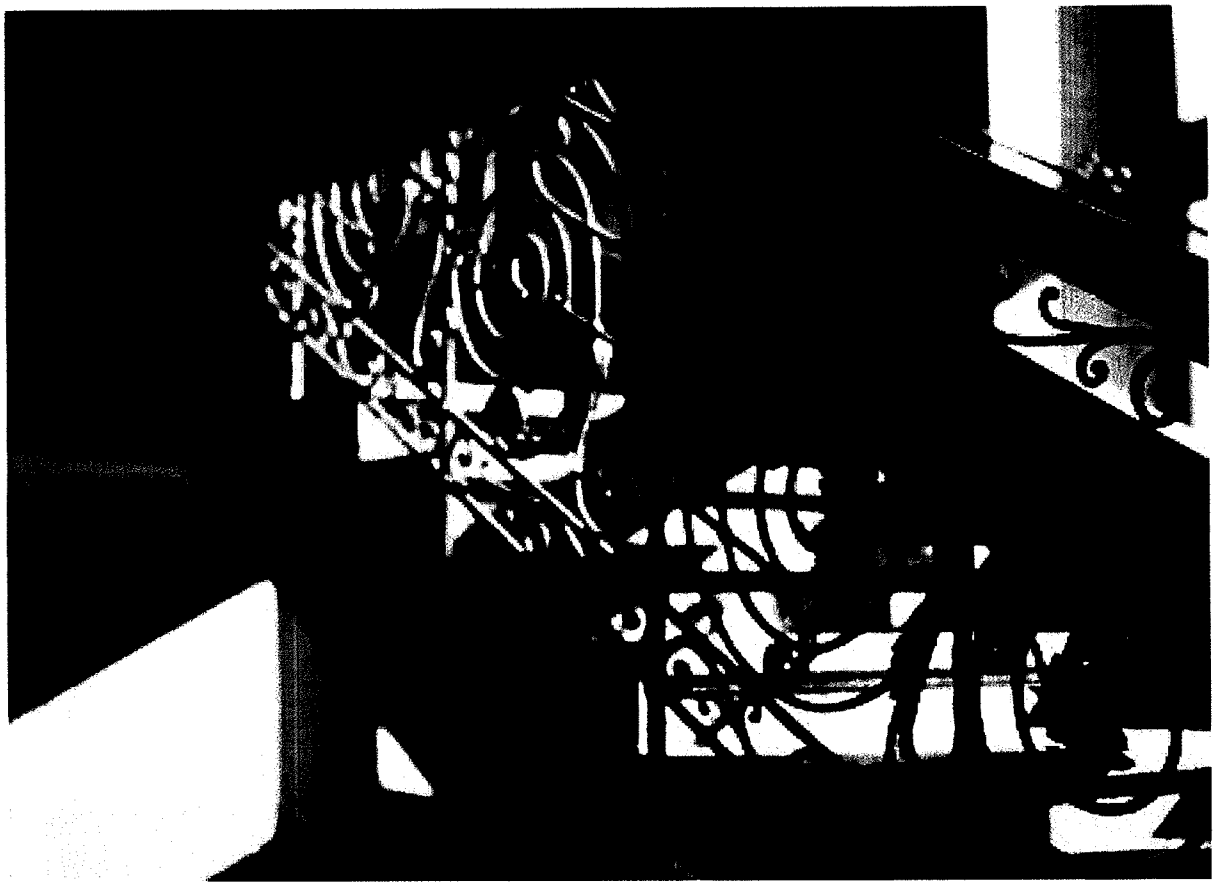

Schodiště, 1930

Tvrdá škola, 1929

Račte vstoupit, 1930

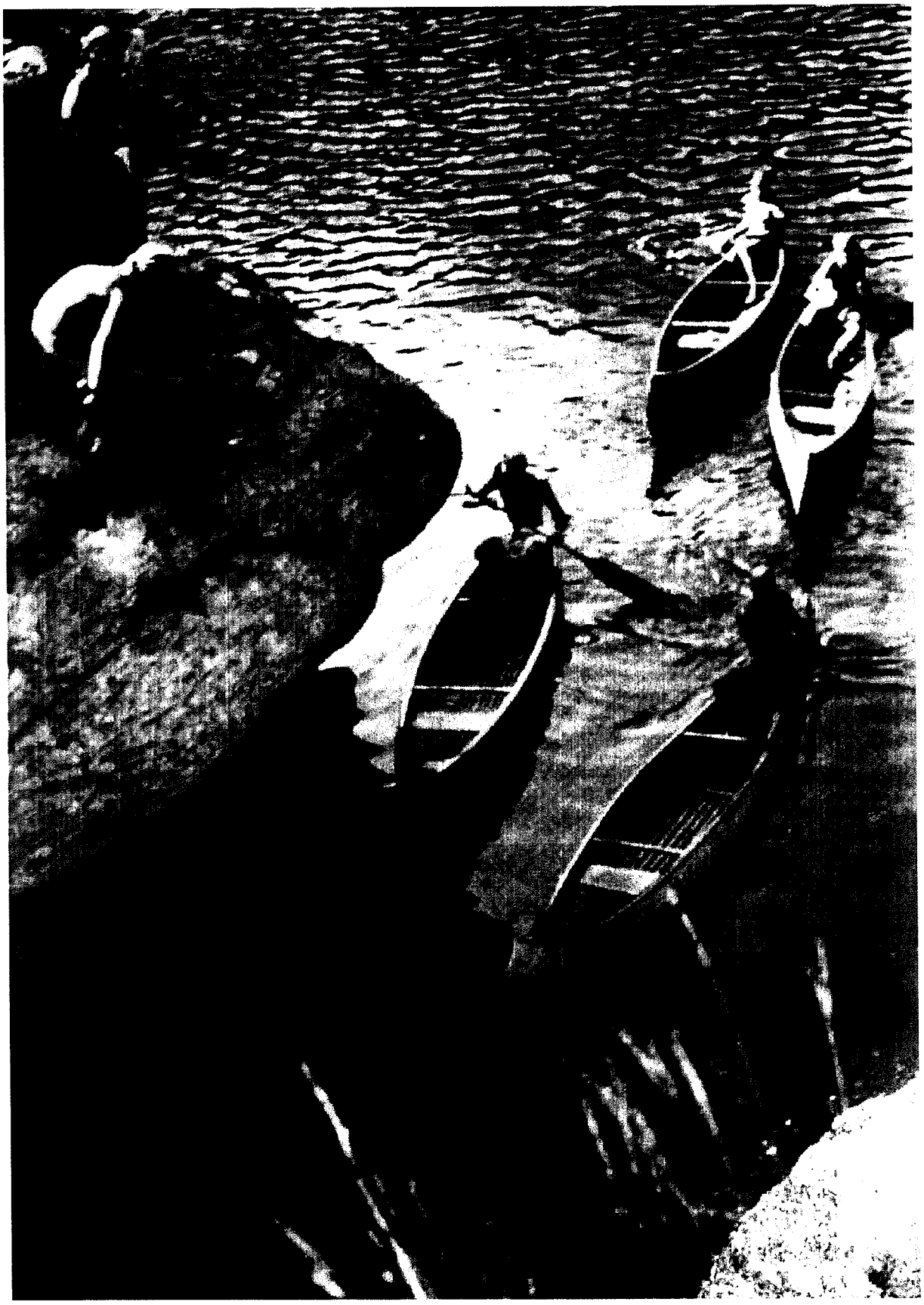

Trampové, 1928

Cigareta, 1932

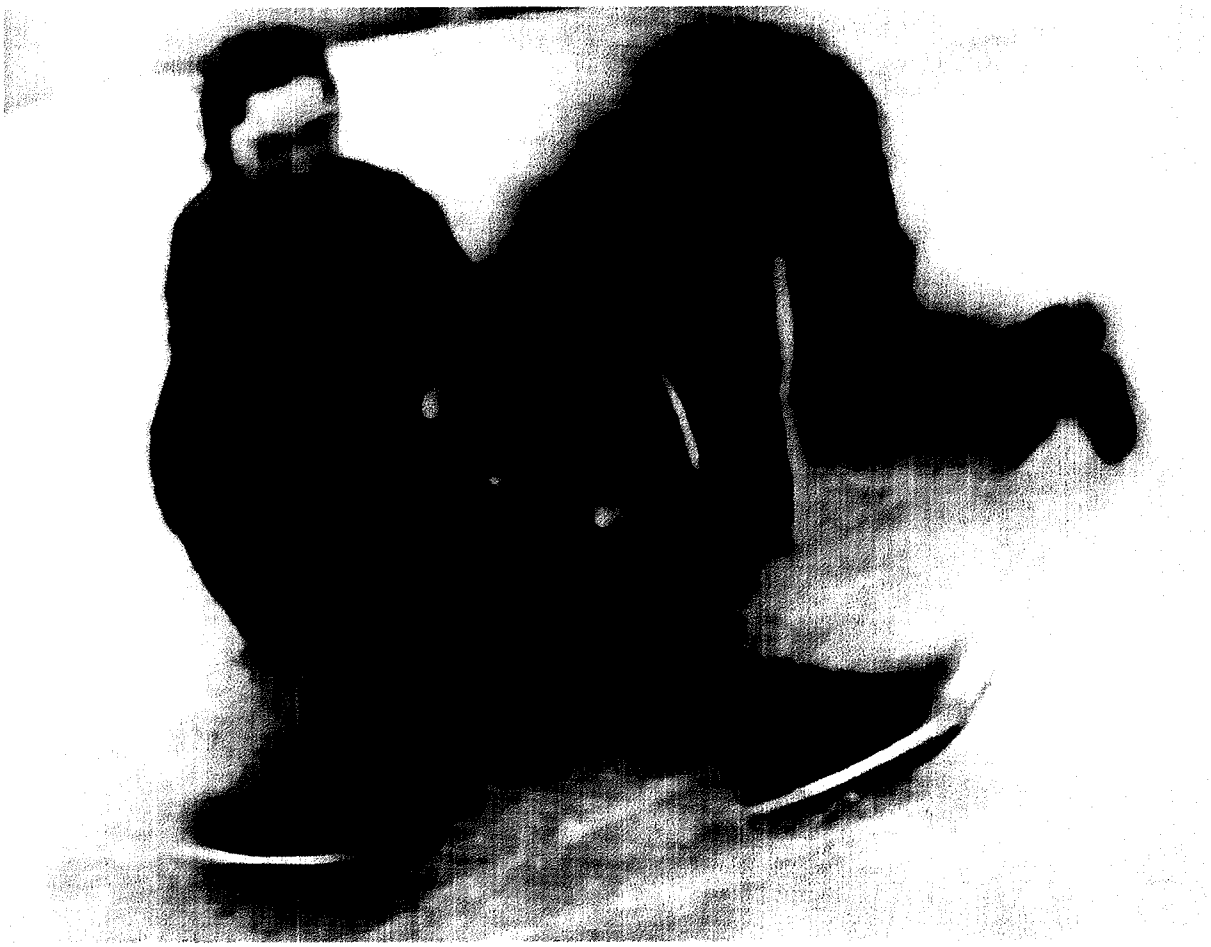

Bruslaři, 1936

Hudbou k srdci, 1932

Hudbou k srdci, 1932

Baterie v mlze, 1931

Typ, 1930

Vlasta Burian – šálek, 1937

Jan Werich – šálek, 1937

Vlasta Burian, 1934

Za registraturou, 1937

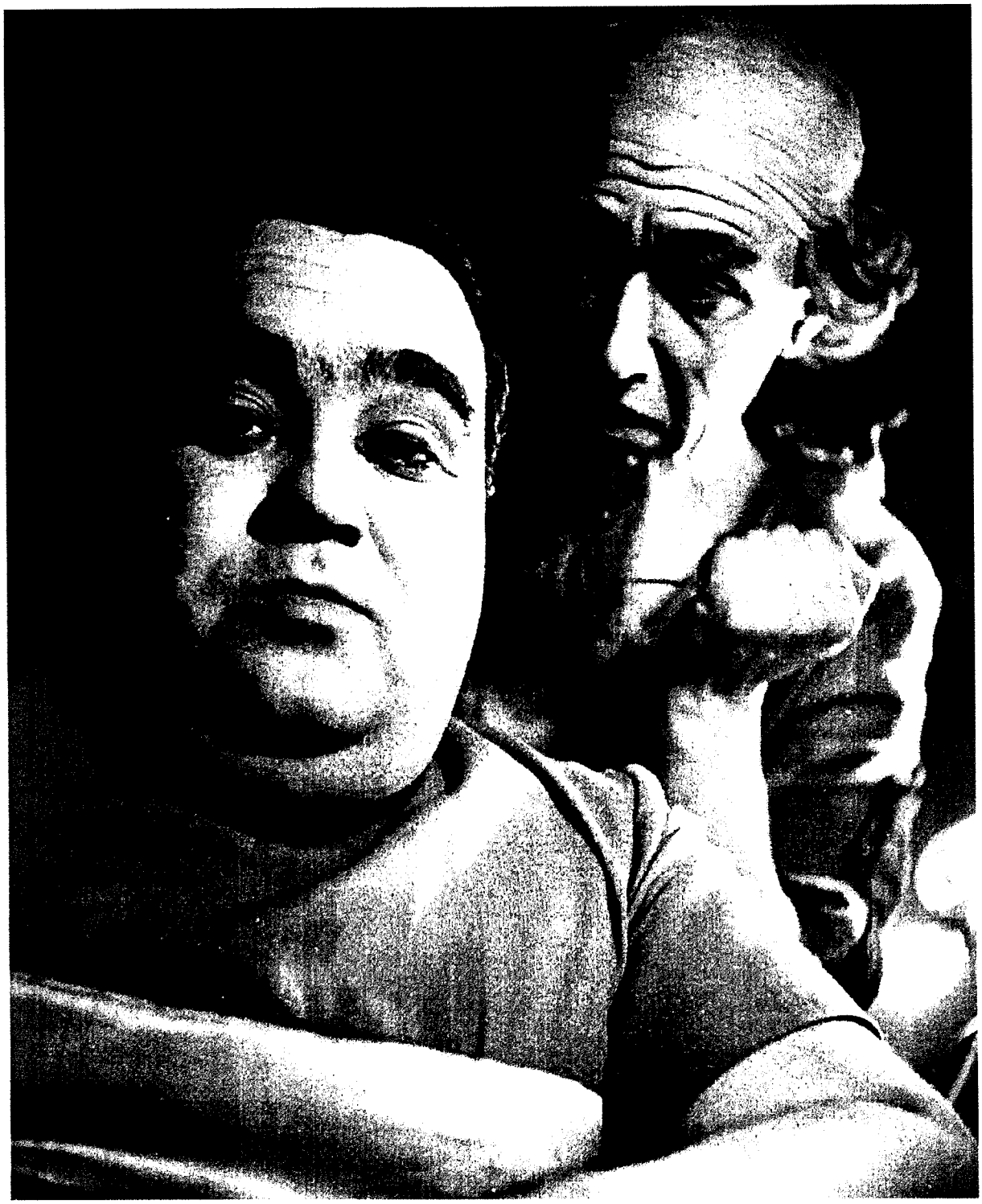

František Černý a František Filip, 1936

Ljuba Hermanová, 1935

Při líčení, 1937

Dirigent Eman Fiala, 1936

Na dubrovnickém trhu, 1936

Sněženky, 1934

Z manévrů, 1936

Mobilizace, 1938

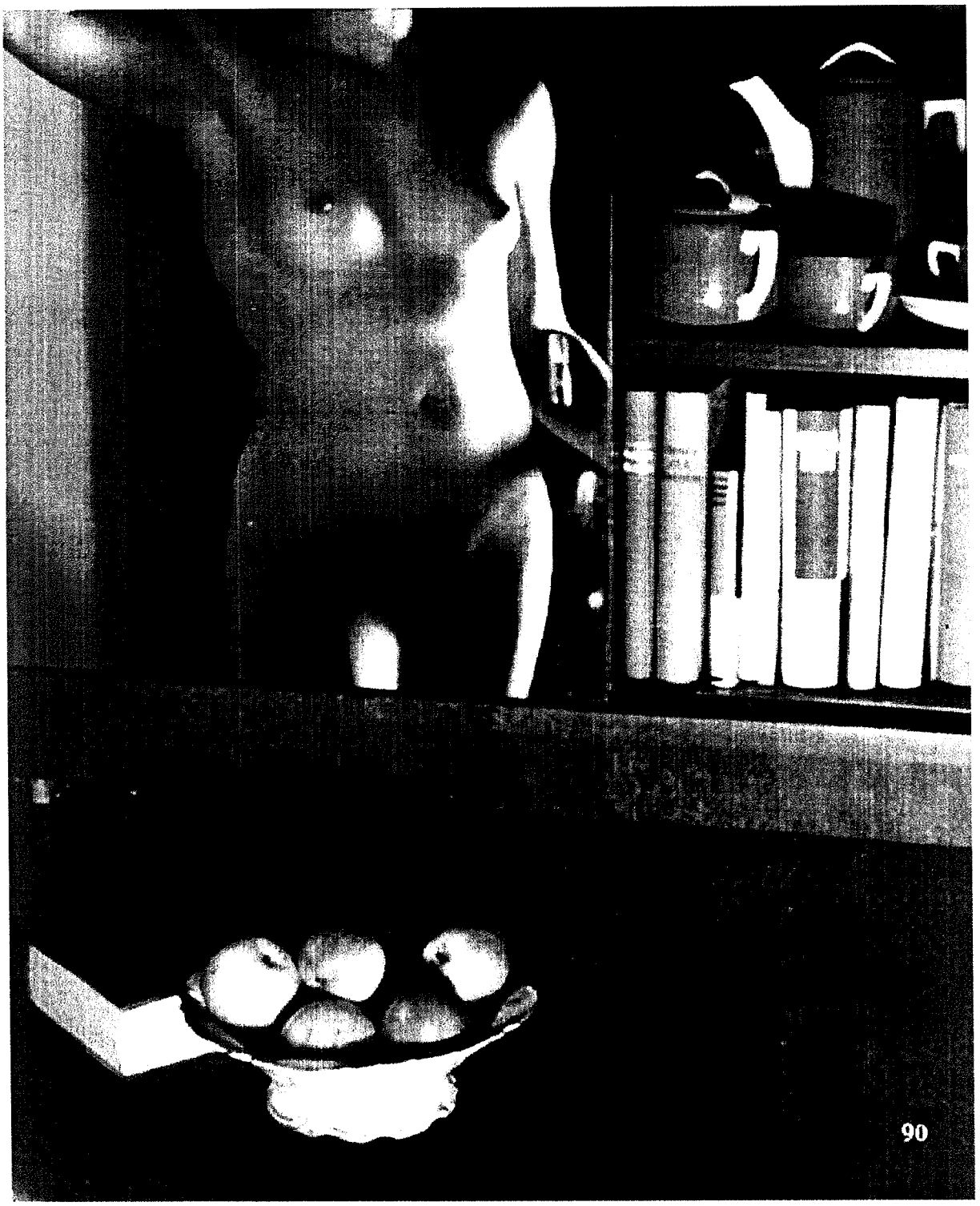

Domov, 1932

Paže, 1932

Prostý akt, 1932

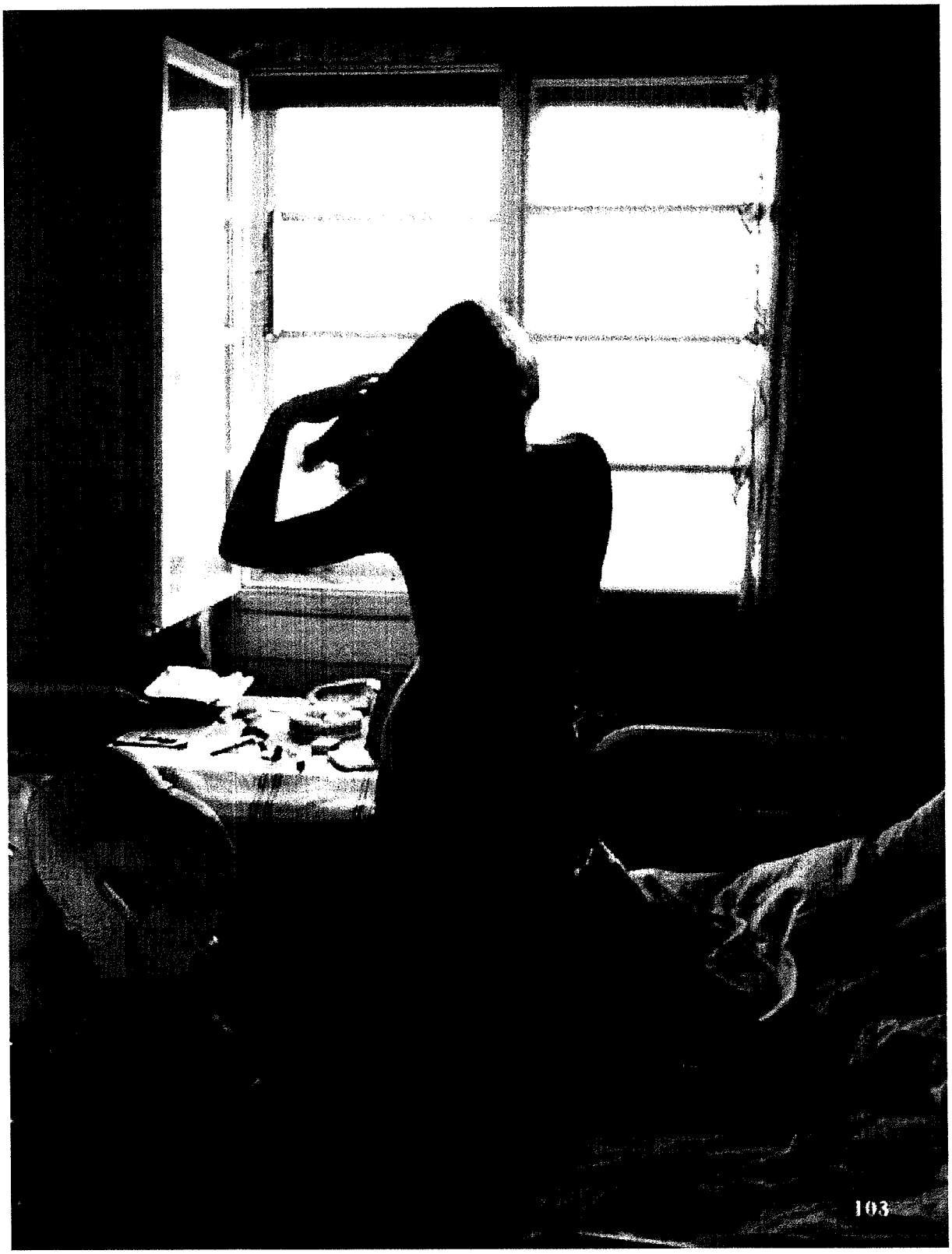

Ráno 2, 1946

Večer, 1936

Na louce, 1947

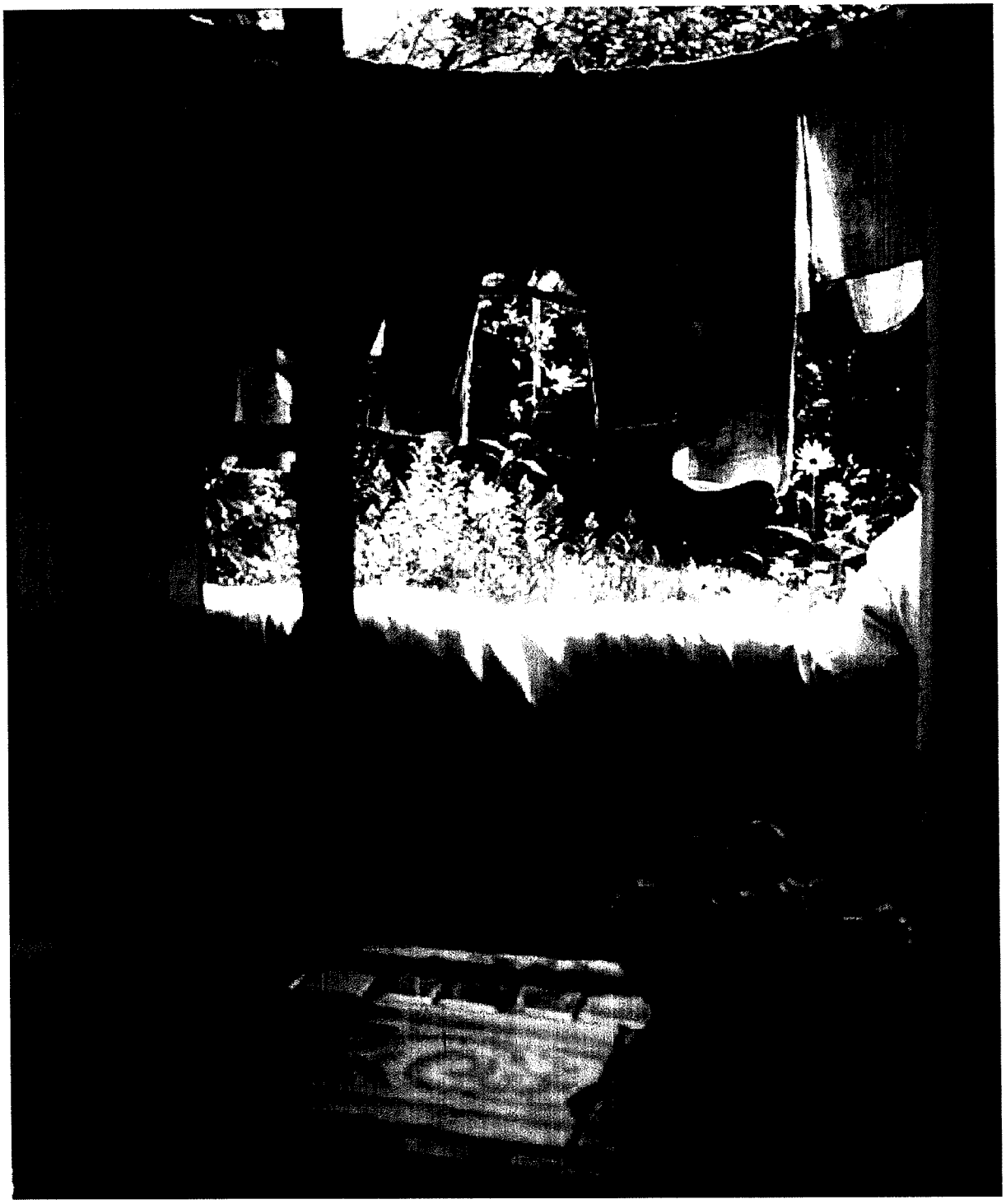

Ráno, 1946

Rozcvička na střeše, 1933

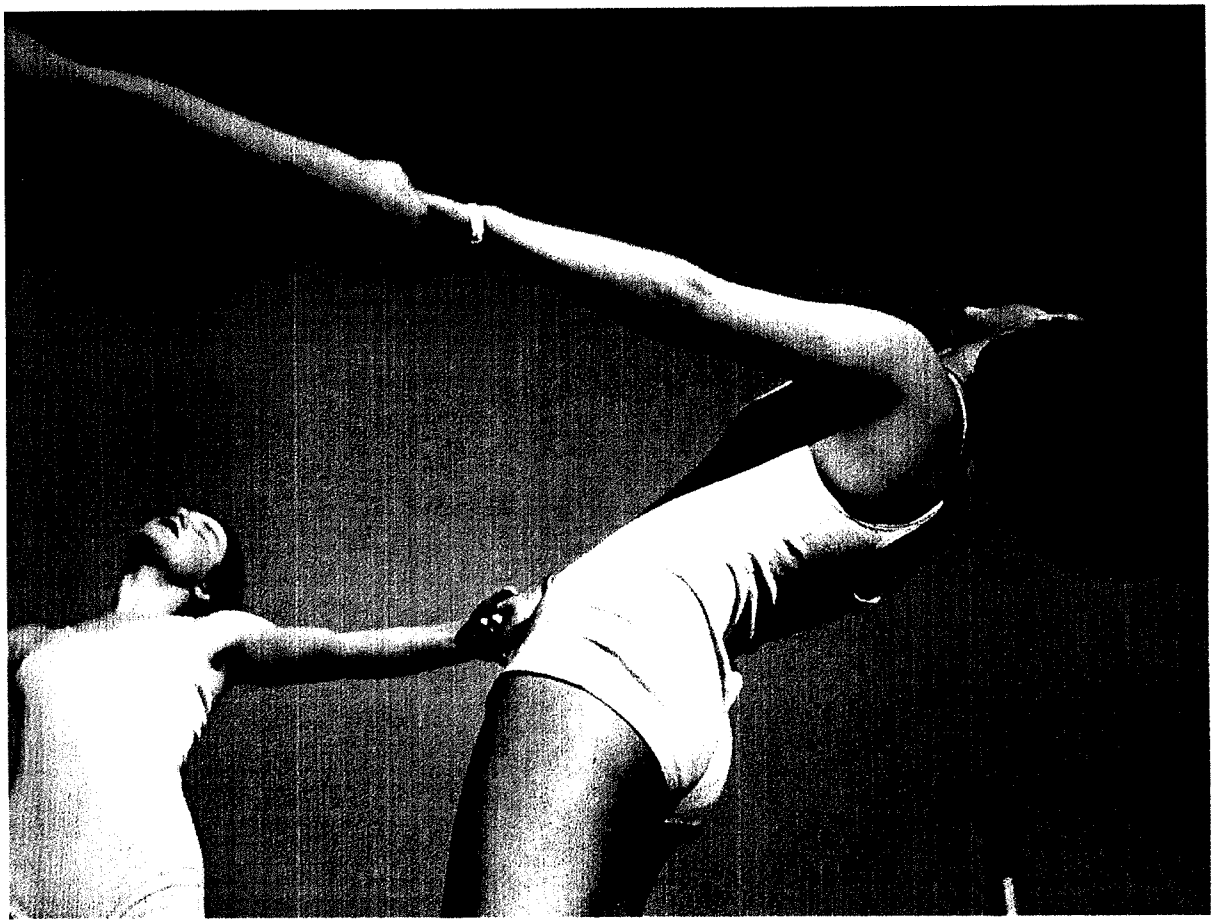

Rozcvička na střeše, 1933

Dvojportrét, 1946, dole ukázka práce s výřezem

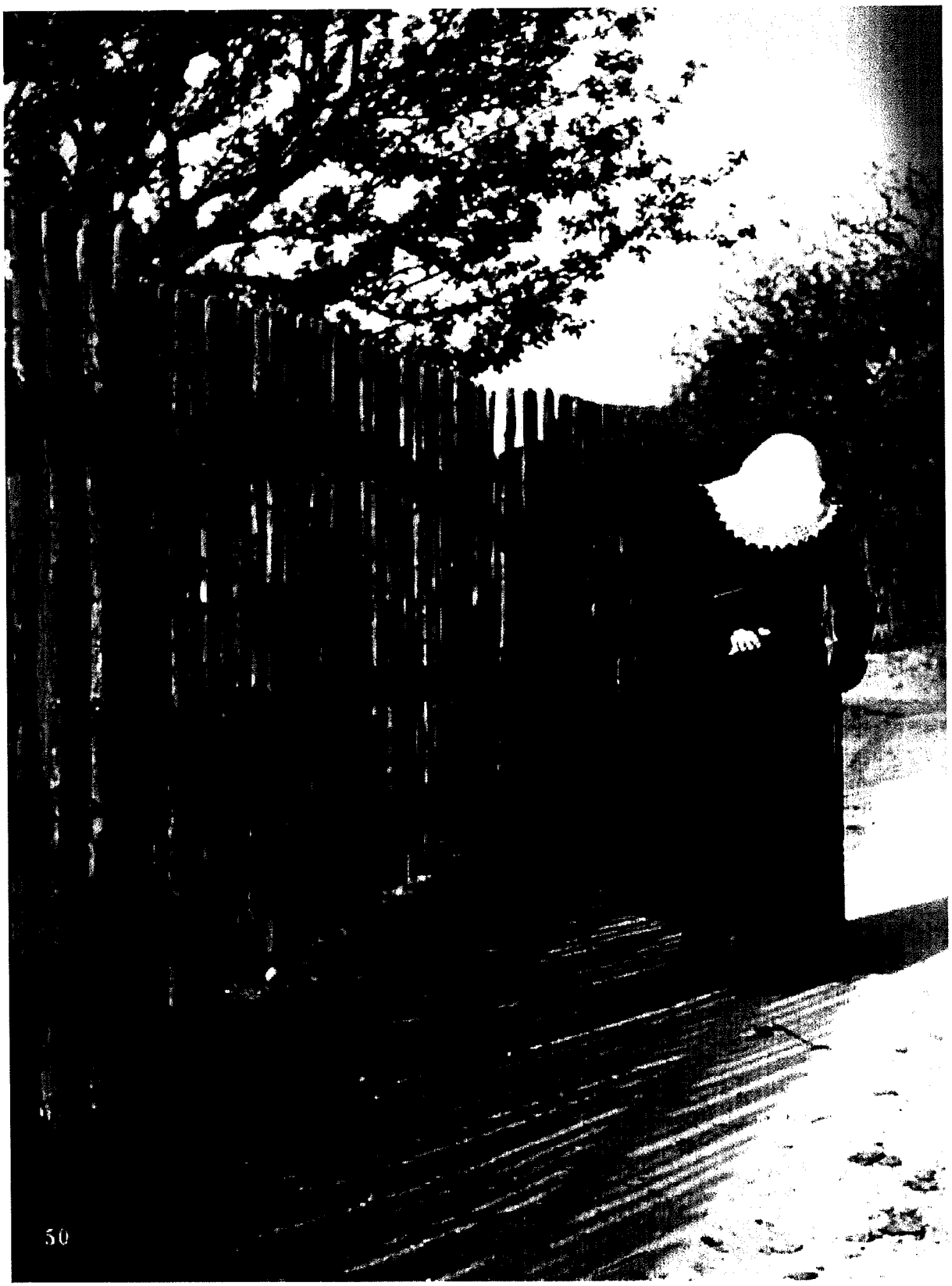

Na vsi, 1948

Z cyklu Rok na vsi, 1950

Obálka knihy Zrcadlo života, 1948

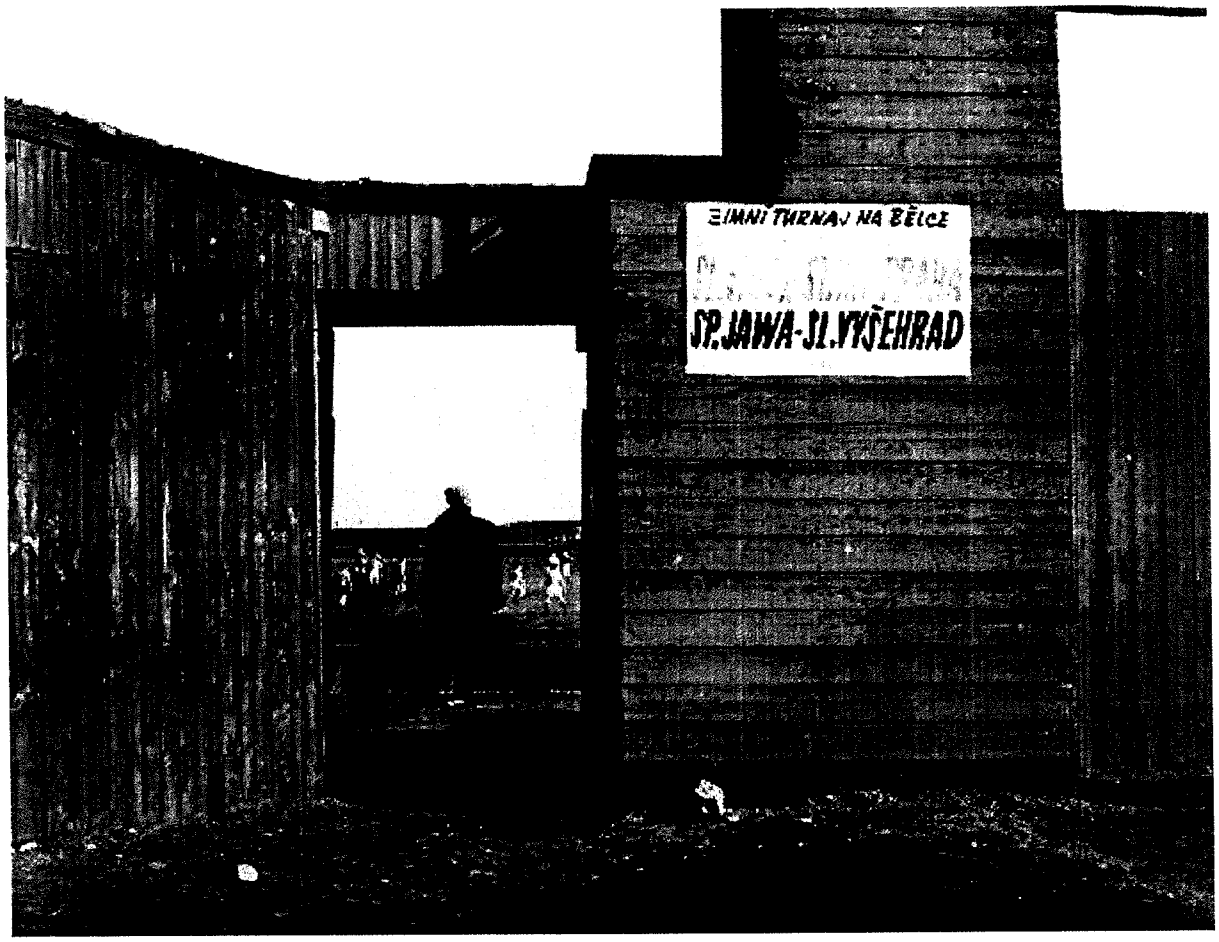

Divák, 1952

Na stanici tramvaje, 1952

Květinářka, 1953

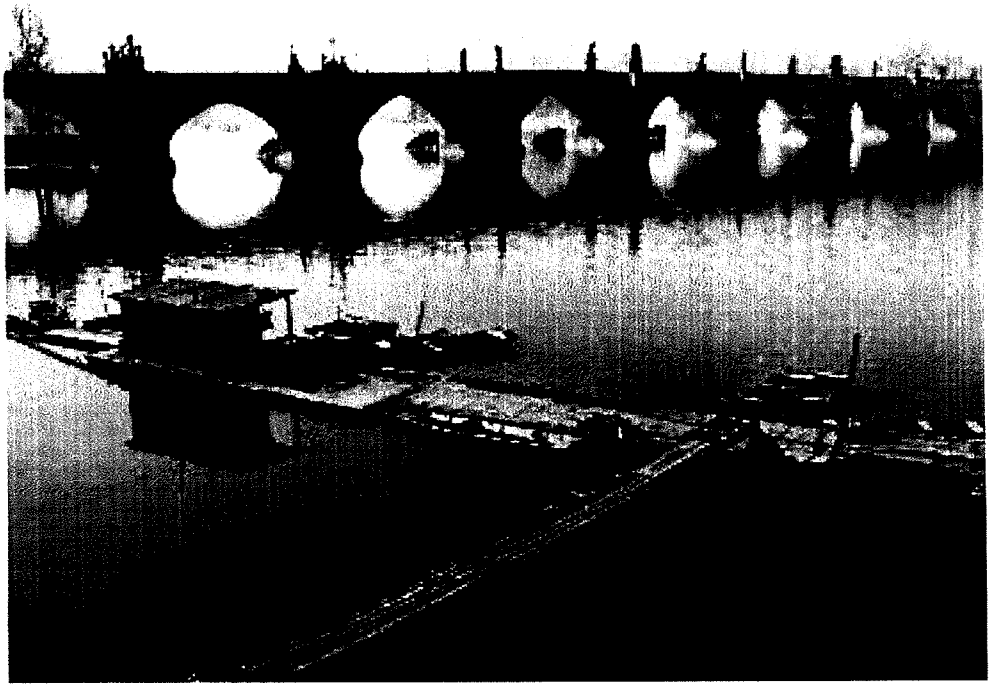

U Karlova mostu, 1960

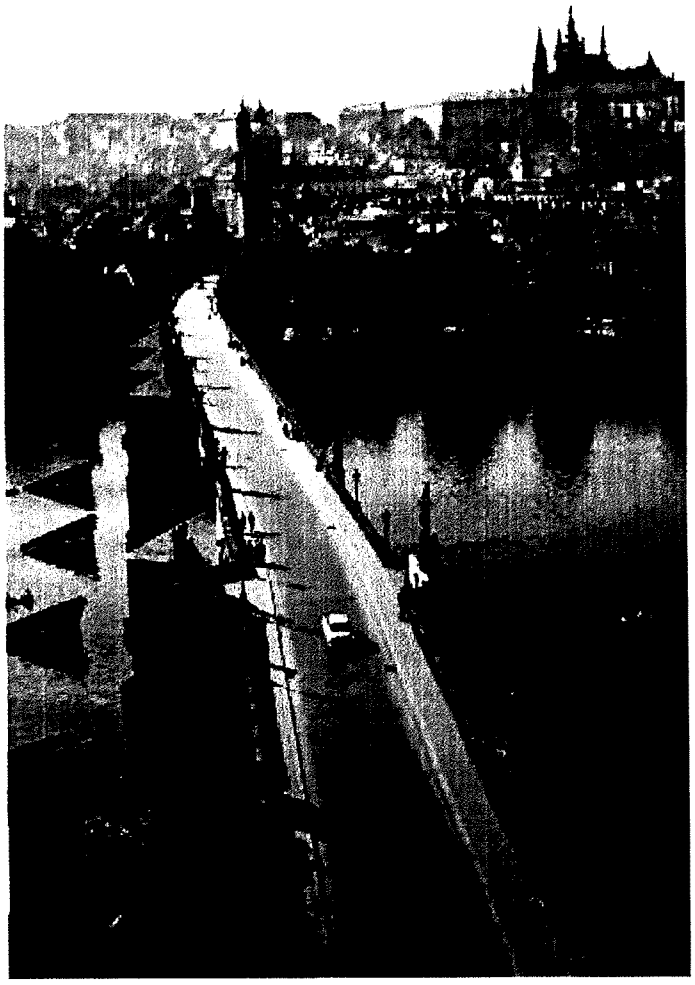

Karlův most, 1955

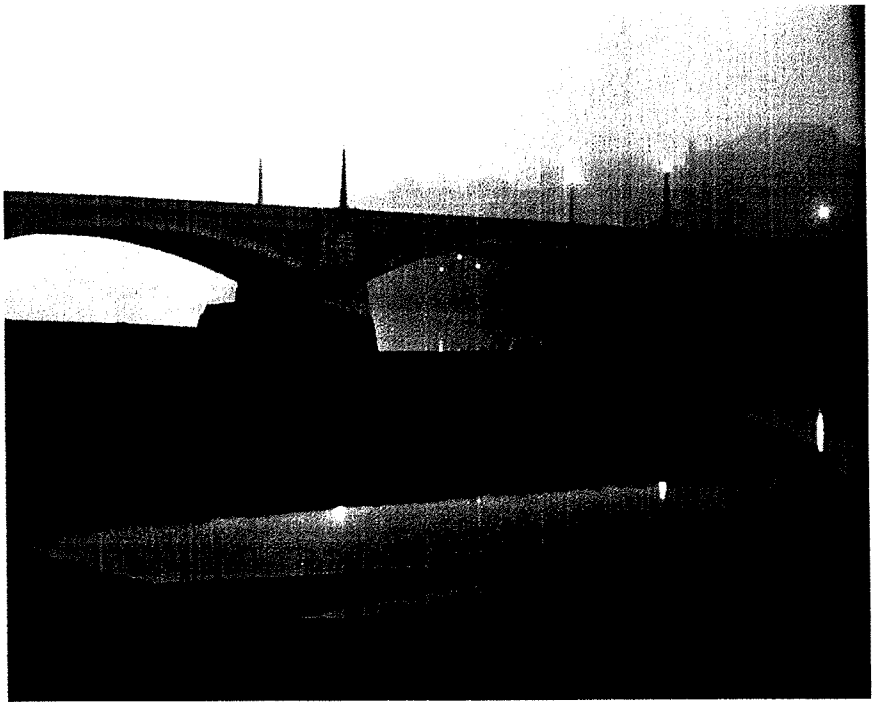

Praha, 1947

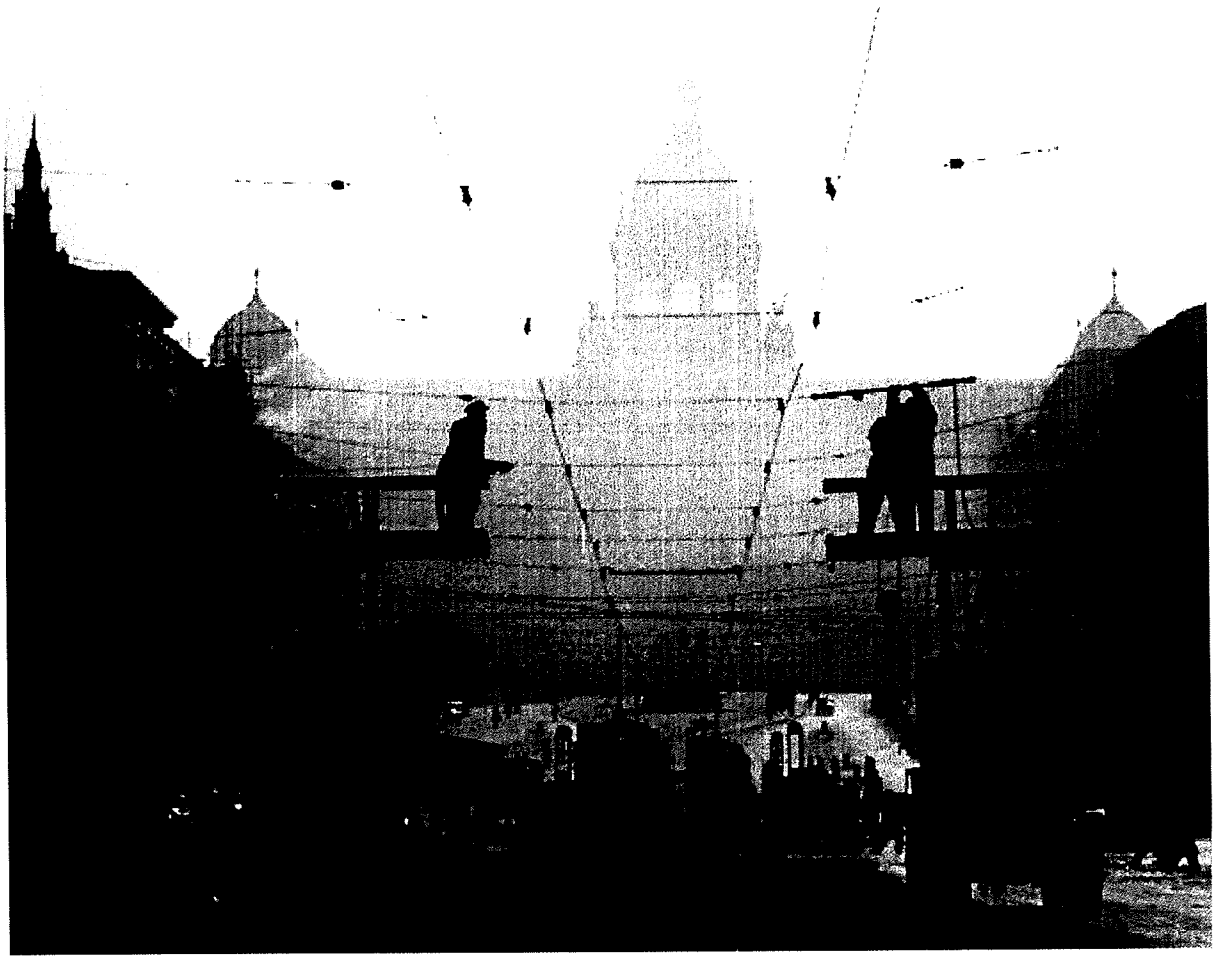

Trolejáři, 1955

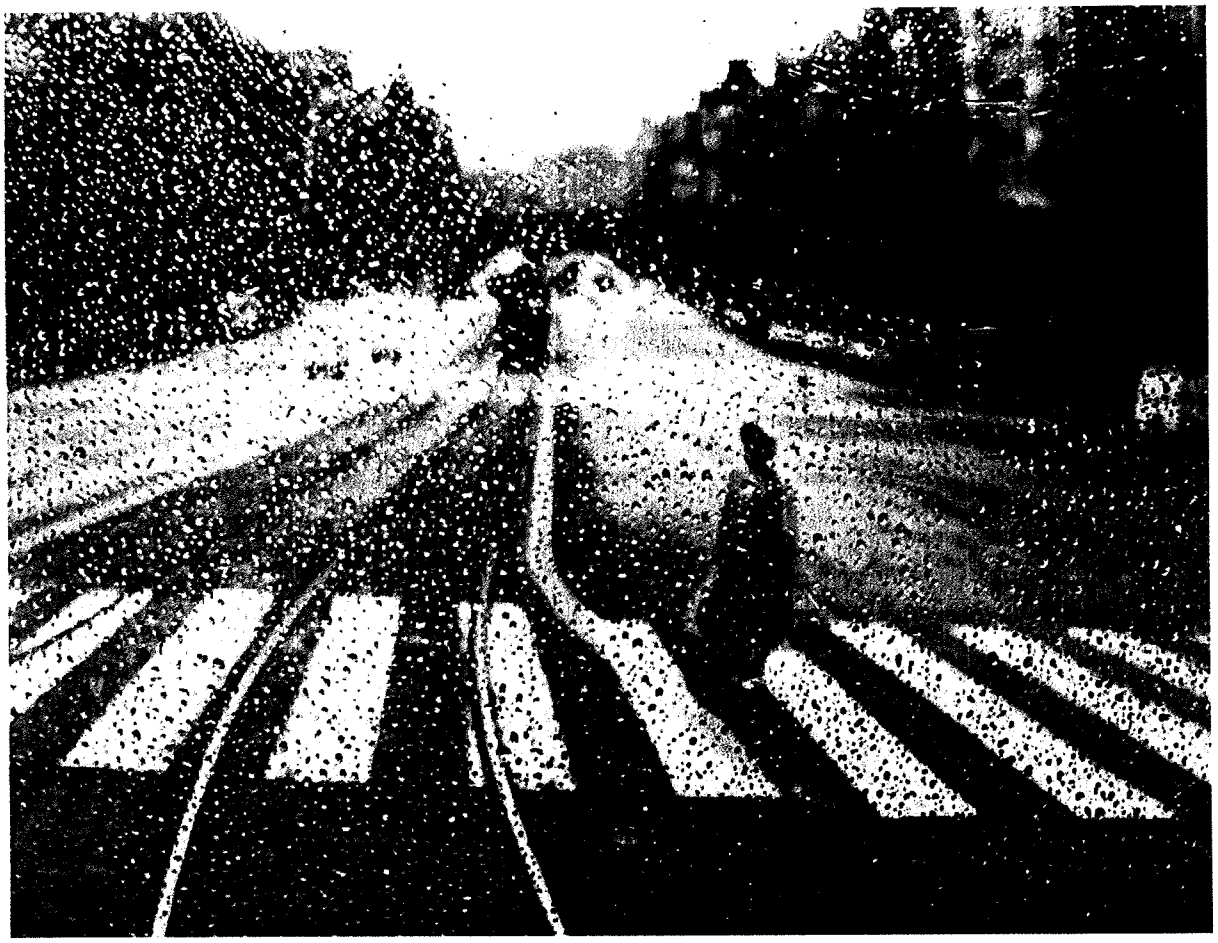

Deštivý den, 1958

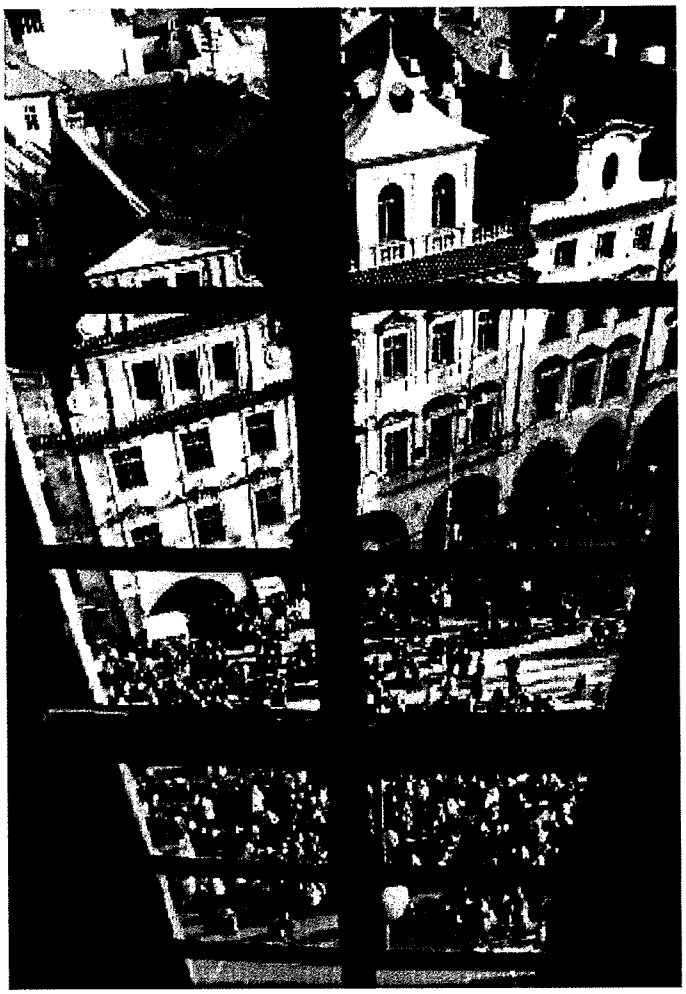

Staromák, 1960

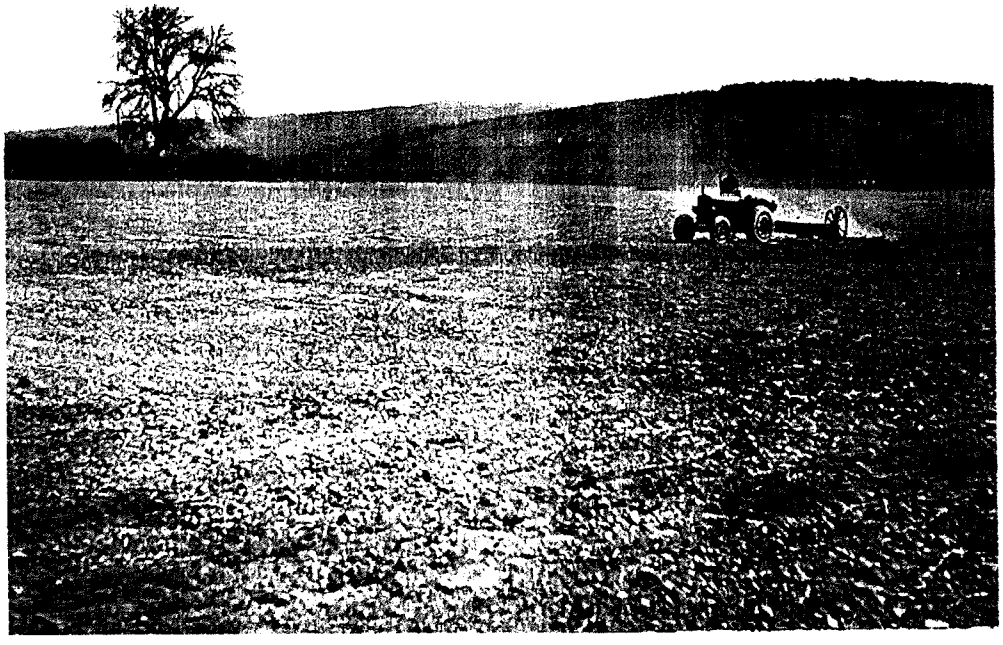

Práškování před jarním setím, 1953

Praha od Stalinova pomníku, 1955

Sázení brambor, 1954

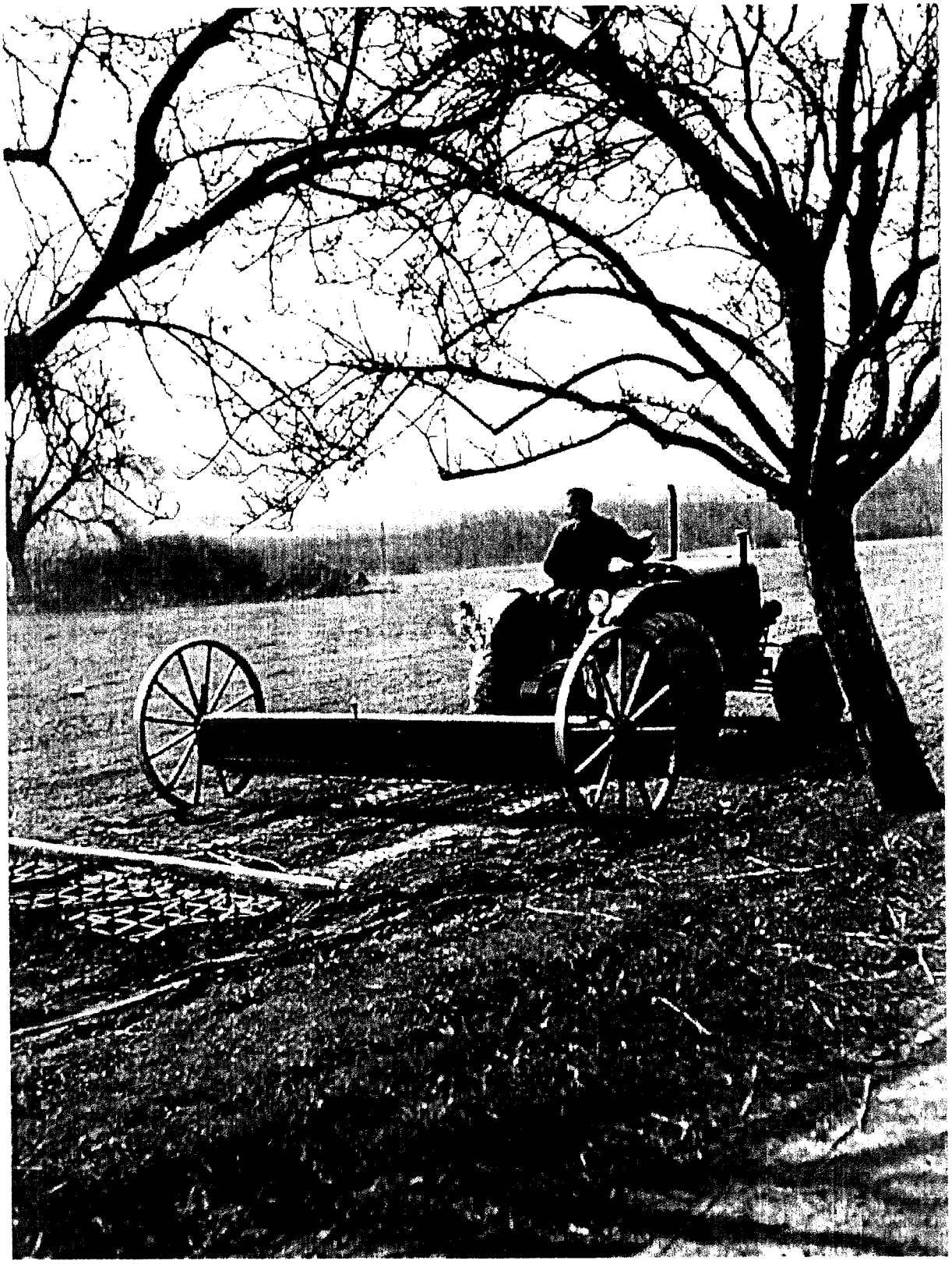

Jaro na poli, 1953

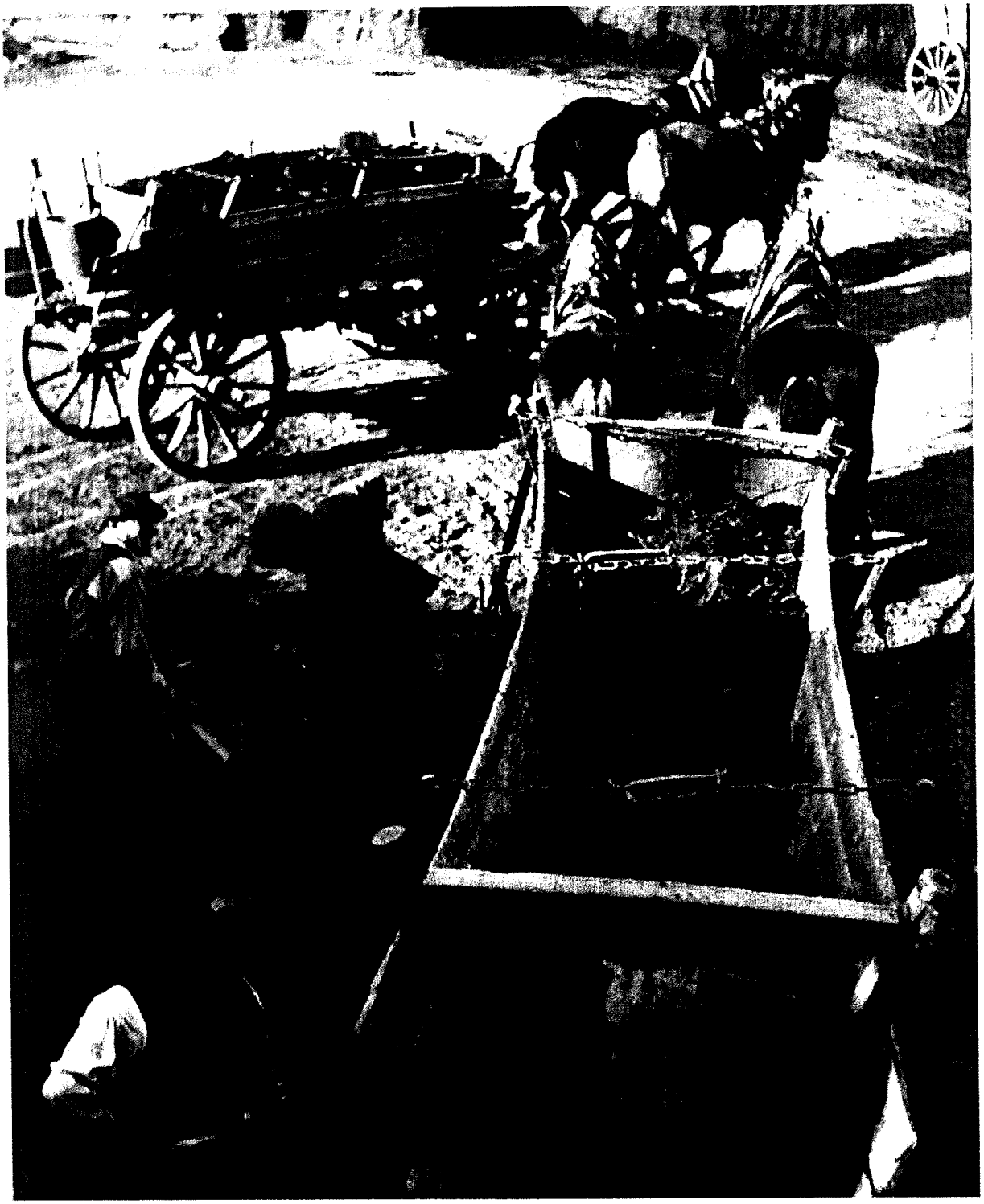

Základy, 1955

Poezie plotů, 1958

Rotunda sv. Martina, 1957

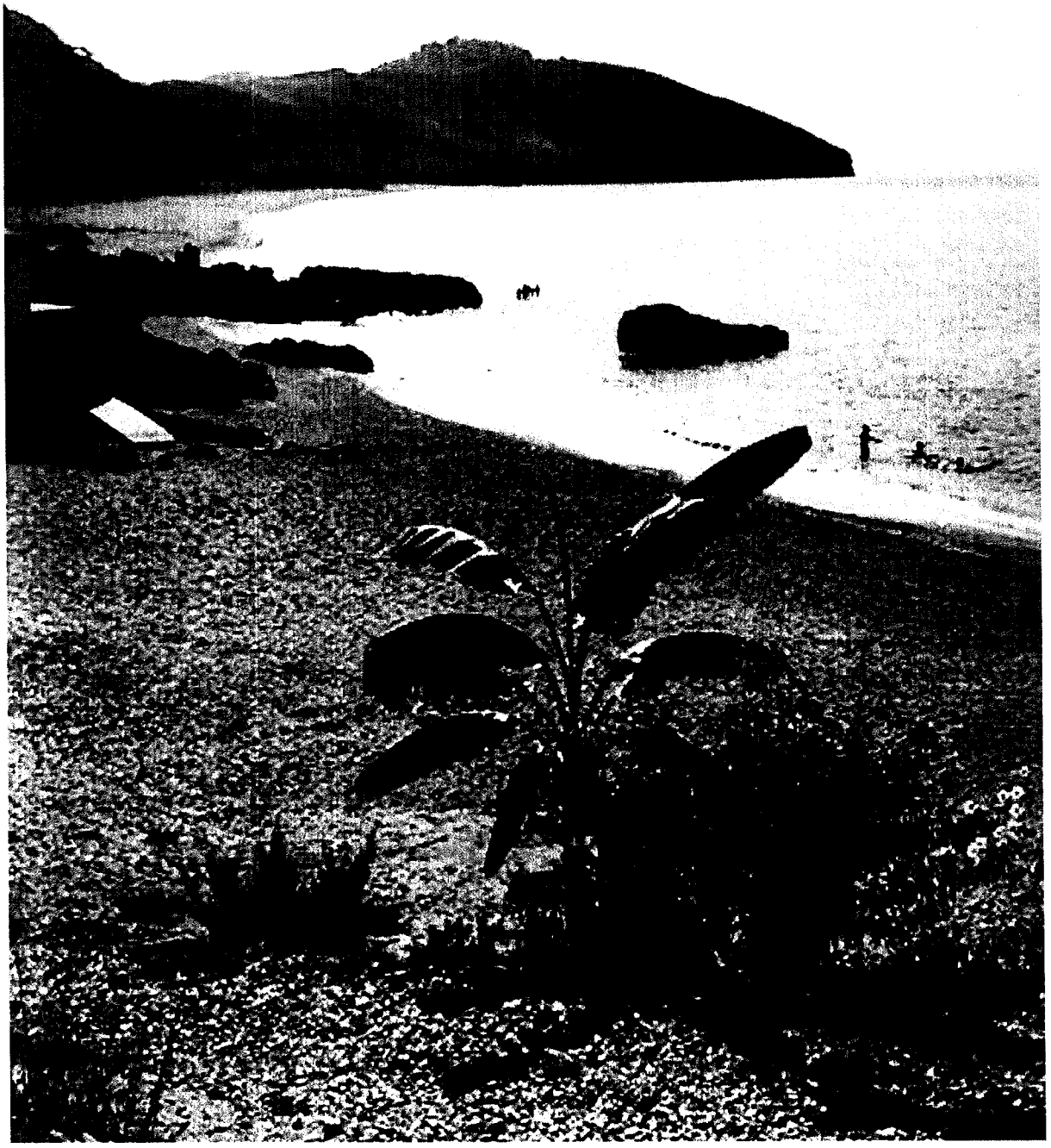

Panenská pláž, 1960

Žena z Narte, 1960

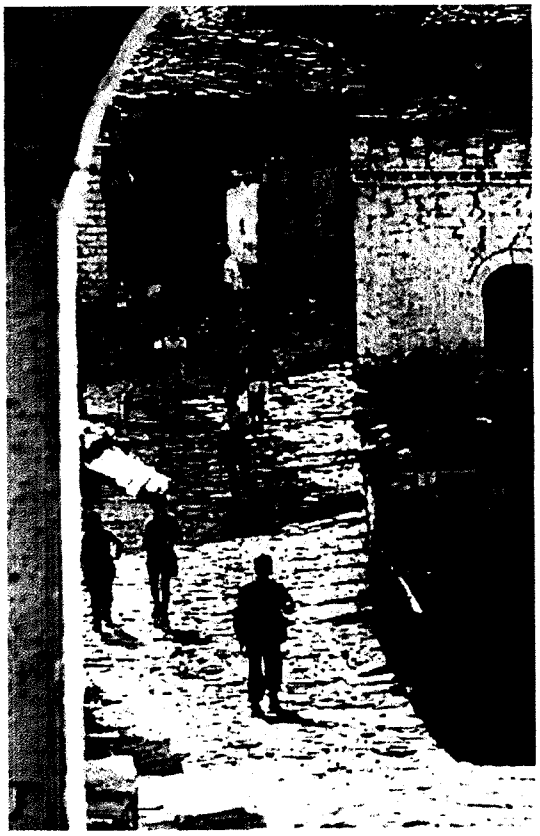

Albánský motiv, 1960

Budvanské imprese, 1970

Poledne v Budvě, 1966

Česká krajina, 1963

Opory, 1967

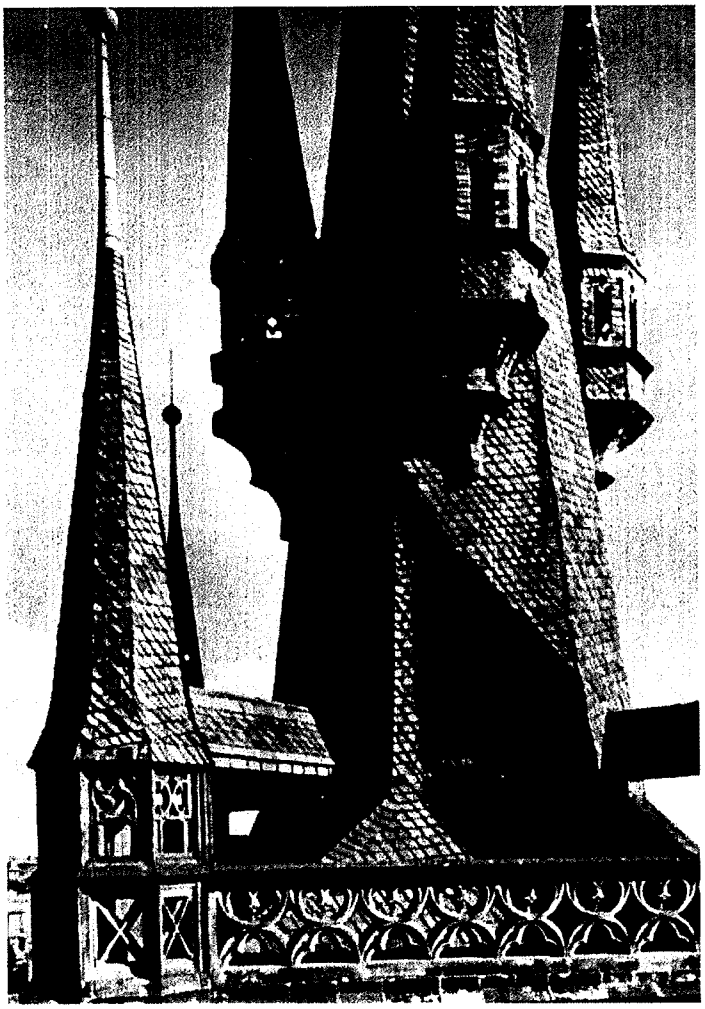

Věž, po 1965

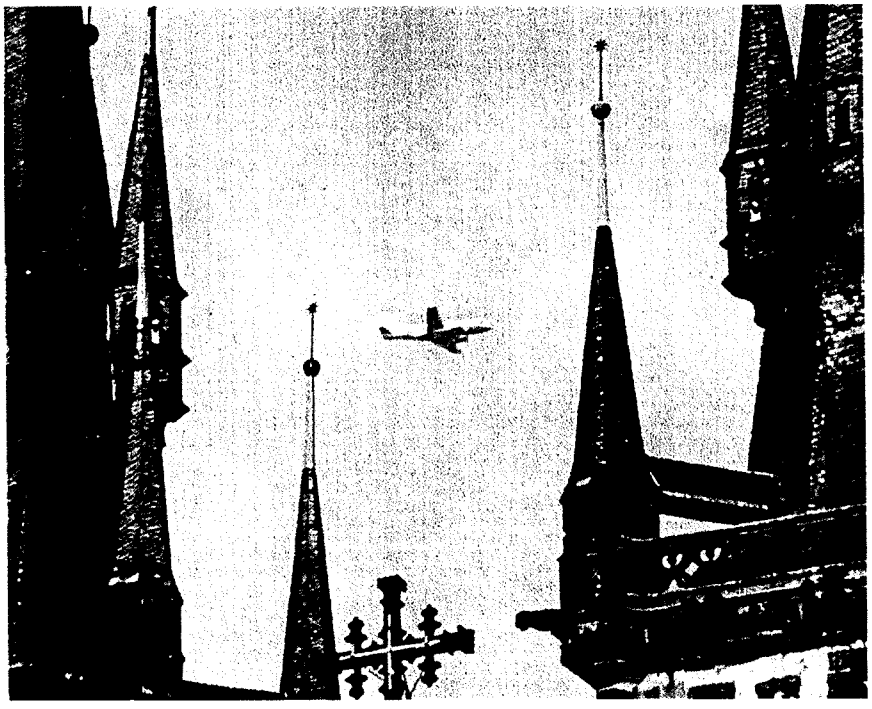

Věž a letadlo, po 1965

Tři plakáty, 1966

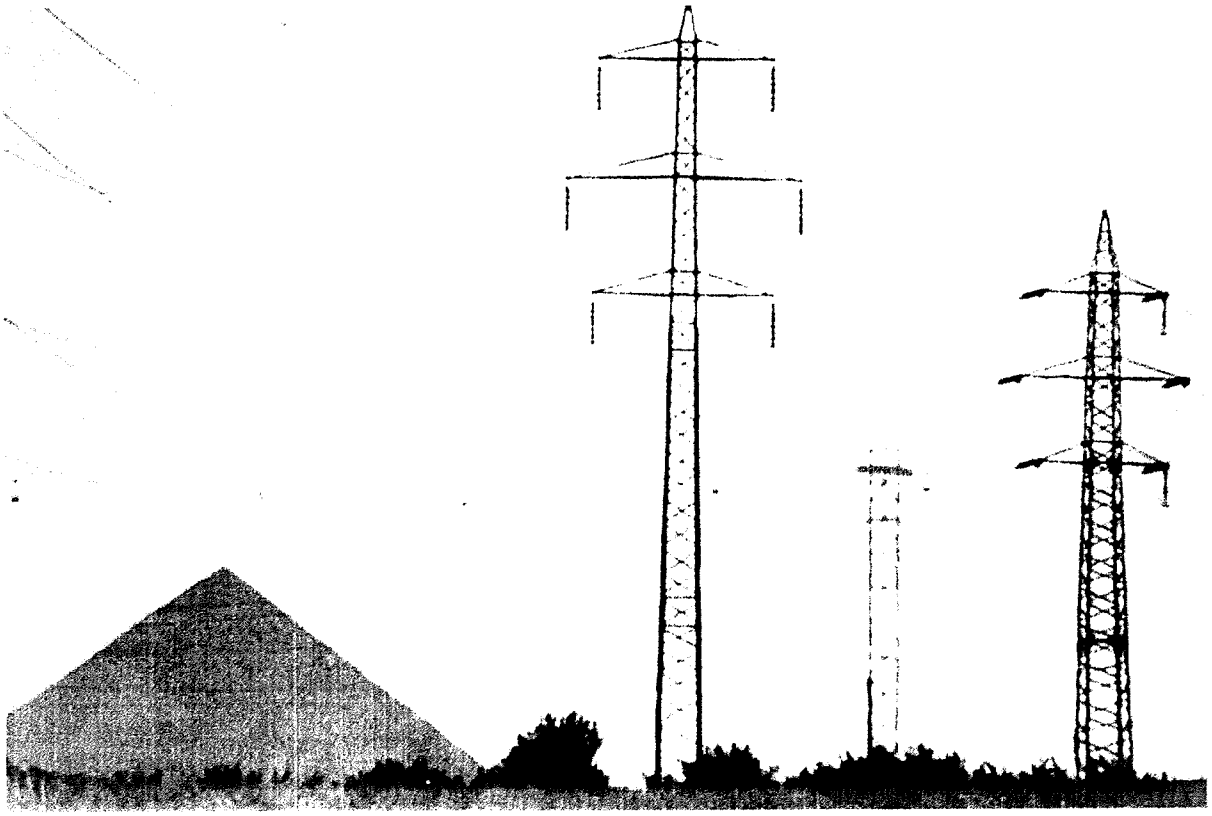

Krajina u Mníšku, 1972

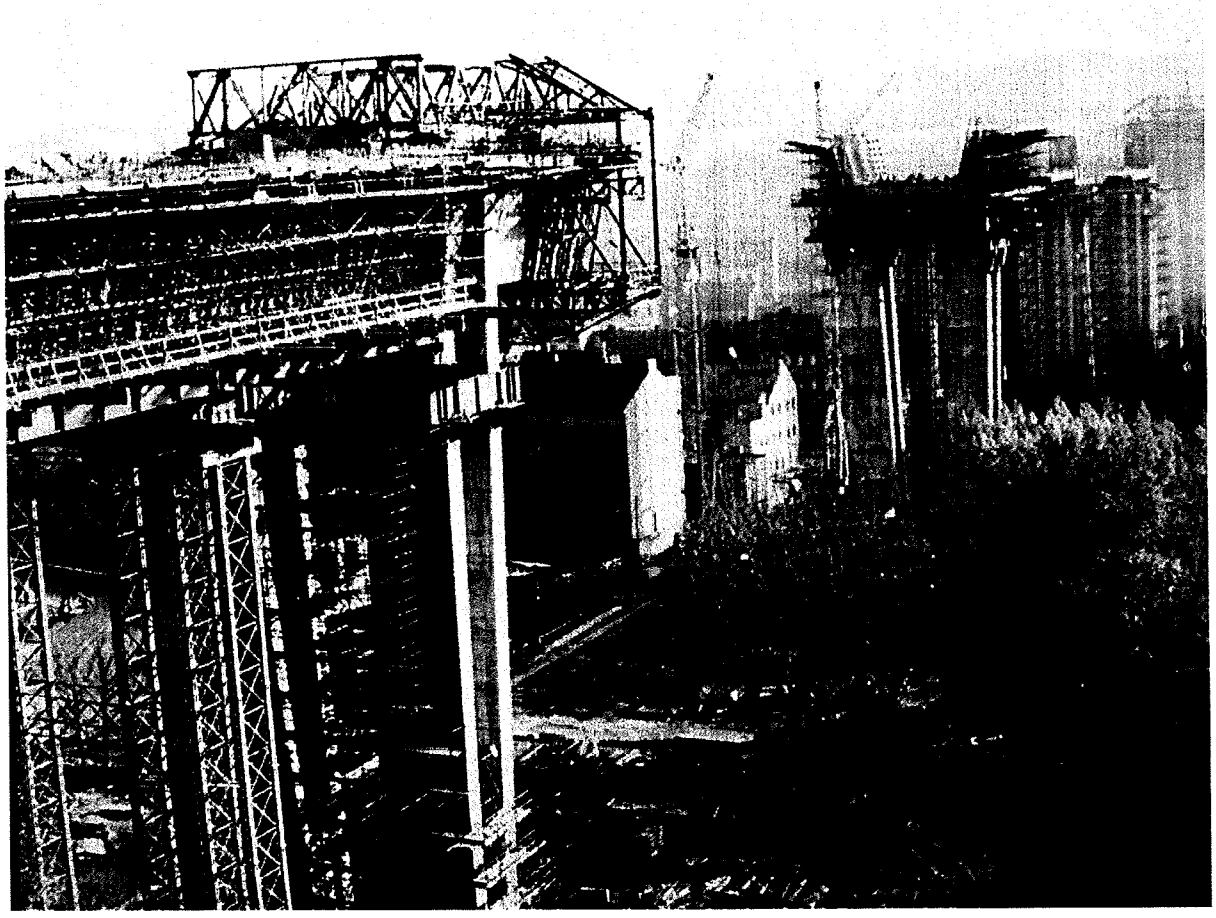

Stavba mostu K. Gottwalda, 1968

Poezie pražských zdí 2, 1968

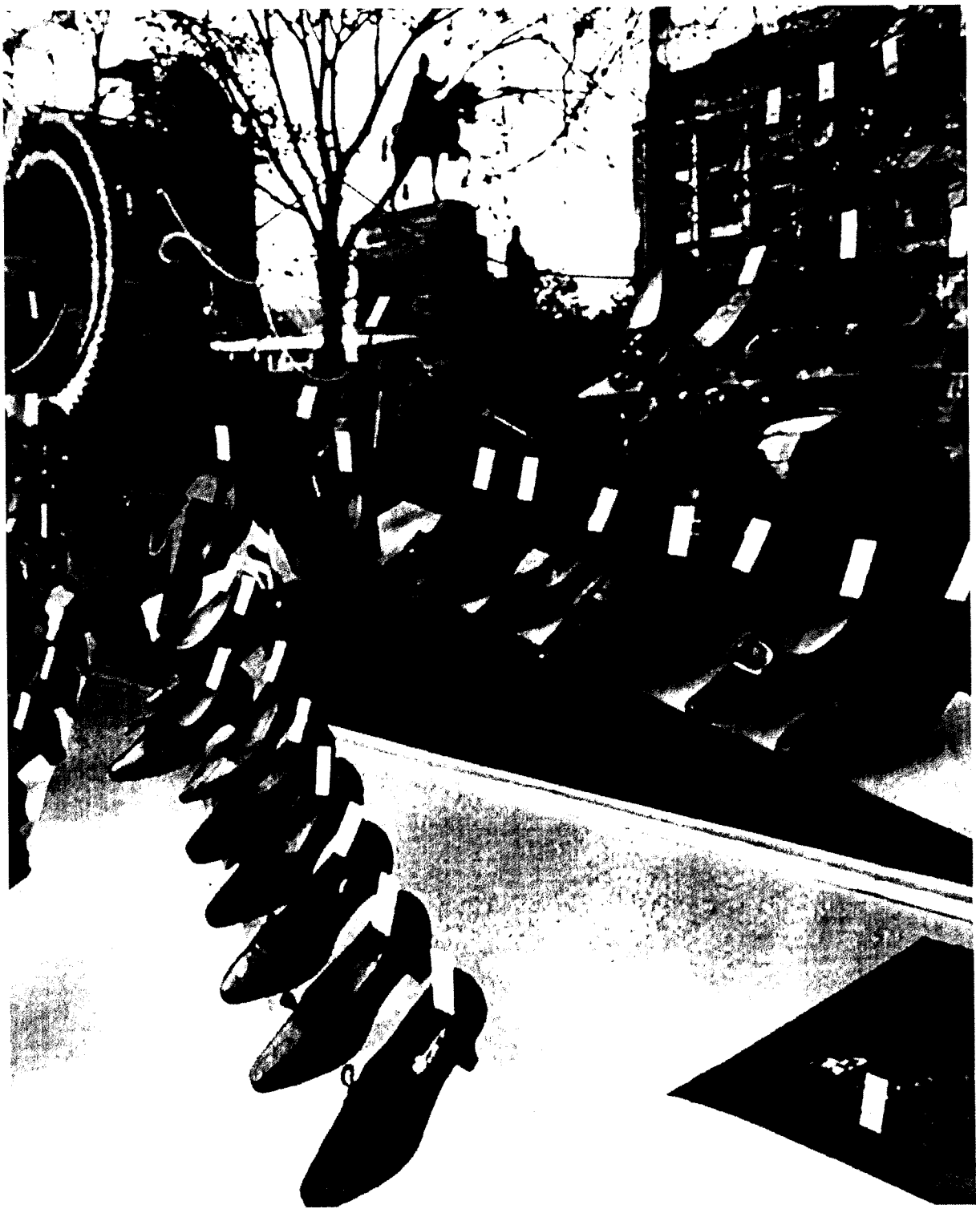

Pražská zrcadla 1, 1966

Pražská zrcadla 2, 1967

Pražská zrcadla 3, 1968

Pražská strašidla, 1968

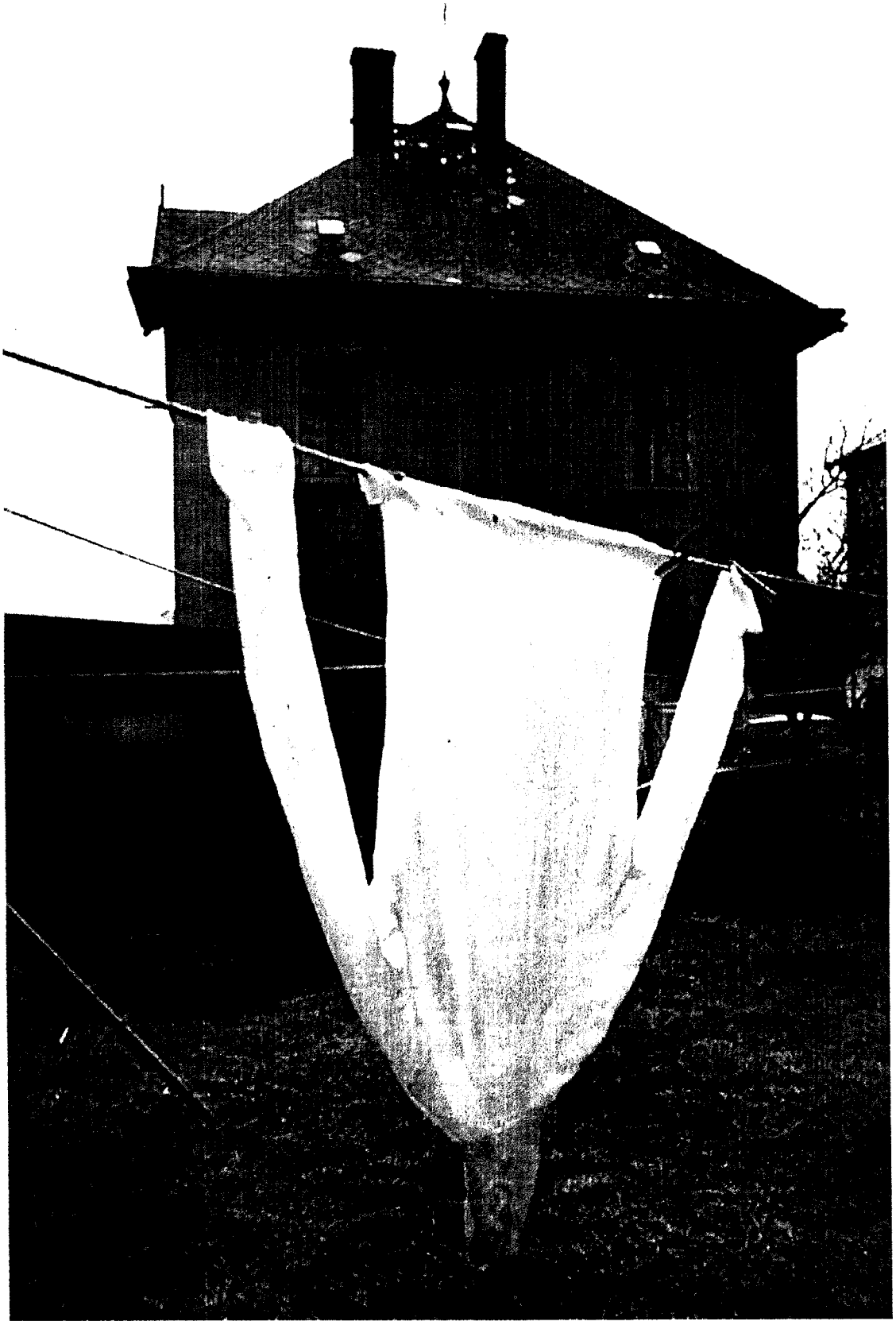

Strašidla kolem nás, 1970

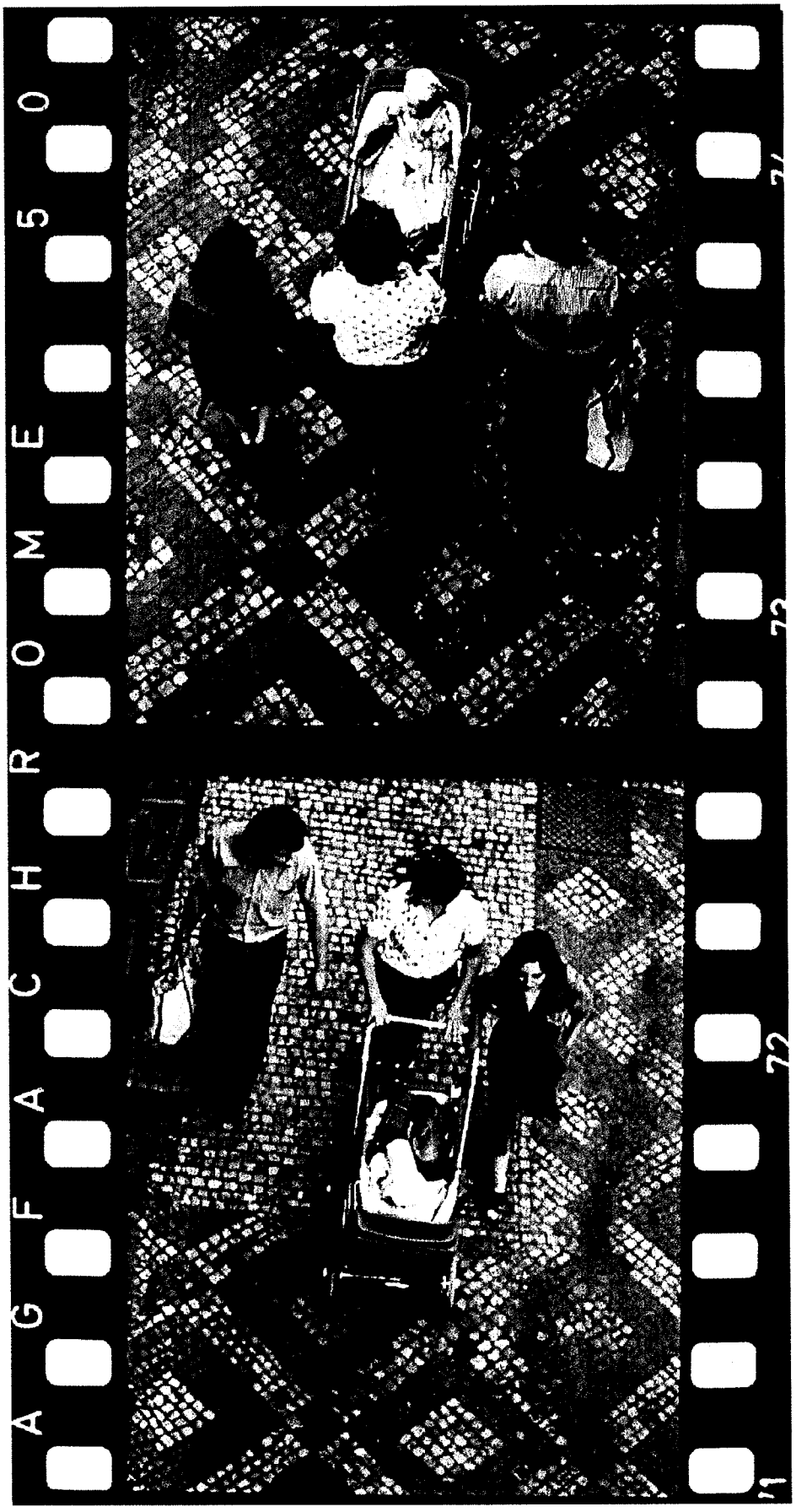

Pražské motivy, 1969

Rozhovor, 1964

Podobně řešený snímek J. Lukase, 1940

Věž Staroměstské radnice, 1969

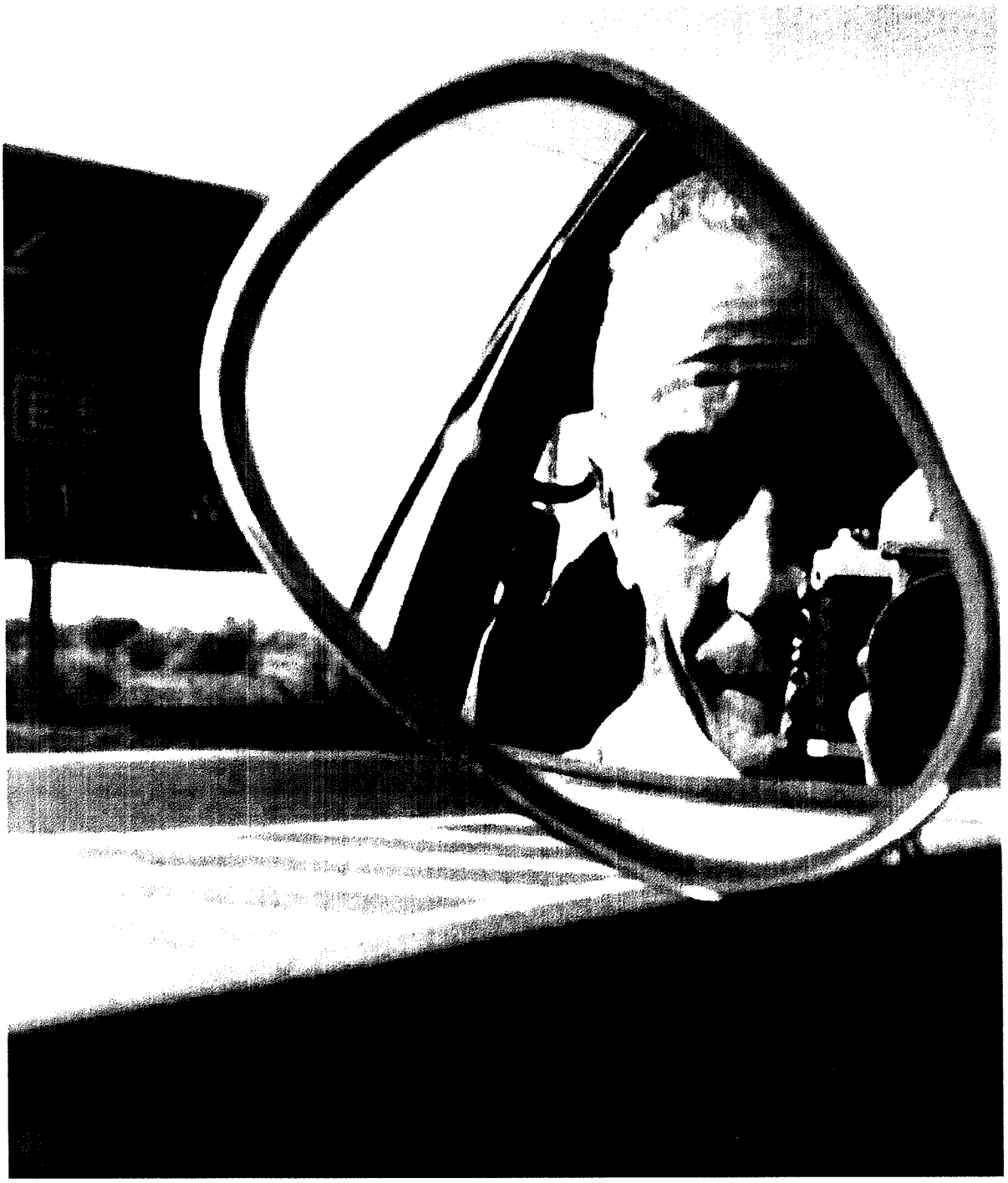

Autoportrét, 1970